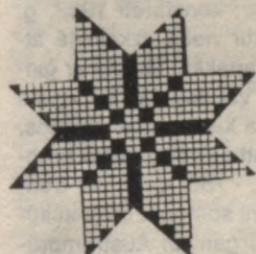

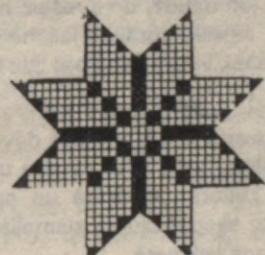
1995. GADA JANVĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

46. GADA GĀJUMS Nr. 1. (550.)

1995

MŪSU SENČU SŪTĪBA BALTIJAS TĒLPĀ

Jau sākot no vēlā akmens laikmeta beigām Latvijas teritorijā noteikti konstatējamas divas pilnīgi dažāda rakstura kultūras, kas katra citādi mēdza veidot senlietu formas, piekopa citādus apbedīšanas rītus un centās citādi attīstīt saimniecību un nodarbošanos. Ziemeļos vienmēr pārsvarā mednieks un zvejnieks, dievidus jau sākot no, apmēram, 2500. - 2000. g. pr. Kr. apdzīvo zemkopis, un pat dzelzs laikmetā, kad arī ziemeļos plašāk izplatās zemkopība, ziemeļu kultūras cilvēks vispirms paliek mednieks un zvejnieks.

Šai ziņā ļoti raksturīgi A. M. Tallgrena novērojumi, ka agrā dzelzs laikmeta kapu izplatība Igaunijā nekādi neatbilst šķijaļmo akmeņu izplatībai, kas uzkrītošā kārtā atrodami tikai purvainos upju rajonos, sevišķi Pērnavas upes ūdens sistēmā un Peipus ezera krastos. Tāpēc A. M. Tallgrens konstatē, ka agrā dzelzs laikmeta romiešu posmā (1. - 4. g. s.) igauņi bijuši nomadi - mednieki un zvejnieki, kas gan nodarbojušies arī ar zemkopību zemes iekšienē, augstākās vietās (kur reģistrēti kapu lauki), bet ikgadus un regulāri devušies medīt un zvejot purvainos apvidos.

Tāpat uzkrītoša parādība ir tā, ka Igaunijā līdzās pilskalniem seniem nocietinājumiem izmantotas arī salas purvos, kas Latvijā tikpat kā nemaz nav vērojams. Mednieks un zvejnieks savu mitekli varēja ierīkot arī purvainās, ūdeņiem bagātās vietās; zemkopis pastāvīgo dzīves vietu un vecākā pili cēla tur, kur bija iespējama zemkopība. Šai sakarībā var citēt Tacita aizrādījumu, ka aistiešu (baltu) ciltis labību un citus augļus kopuši ar lielu pacietību, bet feņņiem (somu ciltīm) "medības vienādi uztur viriešus un sievietes, jo pēdējās iet visur līdzī un pieprasa savu laupījuma daļu", un ka "maziem bērniem nav citas pajumtes pret zvēriem un lietu, kā pinumi no zariem, kur paslēpjas arī vīri un sirmgalvi." "Tā dzīvot viņiem patik labāk nekā vaidēt tīrumos..." Tāpat vairākkārt konstatēta nēpārtrauktā dažādu kultūru un kultūras formu attīstība ziemeļos un dienvidos, t. i. Latvijā, vēl daudz noteiktāk liek novērot jau no akmens laikmeta beigām līdz pat vēstures laikiem, t. i. 1200. g., tagadējās Latvijas teritorijas ziemeļos somus un dienvidos baltus.

Beidzot zīmīgs arī tas apstāklis, ka dienvidos, tāpat baltu kultūrā, daudz vairāk patstāvīgu senlietu formu, bet no citām kultūrām ņemtais labprāt pārveidots un pieskaņots vietējam īpatnējam stilam; turpretim ziemeļos, somu kultūrā, svešu elementu ir ļoti daudz, un svešais ne vienmēr pārveidots un pieskaņots, sevišķi agrākos laikmetos, bet lībiešu kultūrā patapinātais paliek visā pilnībā pat līdz vēstures laikiem.

No šī viedokļa baltu kultūra ir vienmēr daudz spēcīgāka un patstāvīgāka; tā grib būt devēja un ne vienmēr ir ņēmēja, patapinātāja. Līdz ar to neviļus uz mācās domas, ka taisni pārākums kultūras kvalitātē un spēkā atvieglināja baltu ciltīm enerģisko ekspansiju uz ziemeļiem, kas pirmoreiz novērojama jau akmens laikmetā.

Senākā kultūra Baltijas jūras austrumu krastos vēlā akmens laikmetā neapšaubāmi ir t. s. zobiņu un bedrišu keramikas kultūra, kuŗas izplatības robeža rietumos bij Vislas grīva (Austrumprūsijā) un D. Varangera (Ziemeļnorvēģijā), bet austrumos Jeņisejas upe (Sibīrijā). Plašos apgabalos - Austrumprūsijā, Ziemeļpolijā, Lietuvā, Latvijā, Igaunijā, Somijā, Eiropas Ziemeļ un Viduskrievijā un pāri Urāla kalniem Sibīrijā ir novērojama šī keramika un līdzās akmens cirvjiem un kaltiem lielā vairumā kaula darba rīki un ieroči, kas raksturo nomadu - mednieku un zvejnieku - kultūru. Daži pētnieki, bet sevišķi O. F. Ganderts, pat izteikuši domas, ka šīs kultūras senēji pazīnuši no mājlopiem vienīgi suni, - un tādat minētās zemēs 4. un 3. g. tūkstoši pr. Kr. lopkopība vēl nemaz nebūtu attīstījusies. Jau R. Haunsmans šo "zobiņu un bedrišu keramikas kultūru" piešķir somuugru senciltīm; līdzīgas domas pēdējos gados izteikuši somu un igauņu labākie aizvēsturieki.

Tikai ap 2500. - 2000. g. pr. Kr. Latvijas dienvidos, Kurzemē un Zemgalē, parādās jauna akmens laikmeta kultūra, kas tai pašā laikā novērojama arī Austrumprūsijā un Lietuvā, un ievērojami sāk ietekmēt nevien pārējo Latvijas daļu, bet pat Somiju un Igauniju. Šai kultūrai īpatnēja ir "auklas keramika", "laivas cirvi" un akmens kapļi, kas jau apliecina arī zemkopību. Nevar būt šaubu, ka noticis kādu jaunu zemkopju cilšu ie-

brukums senāko somuugru cilšu dienvidus apgabalos - Latvijā, Lietuvā un Austrumprūsijā. Zinātnieki minētos "laivas cirvjus" parasti atzīst par "kaujas cirvjiem" un līdz ar to jaunos ienācējos ir gribējuši redzēt kareiviski noskaņotas indoeiropiešu ciltis, pēc K. Engela - senbaltus.

Auklas keramikas apmetnes Latvijā konstatētas Tojatos (Tukuma apr., Matkules pag.) un Ruteniekos (Jēlgavas apr., Garozas pag.); Auklas keramikas lauska atrasta arī Lejasciskās (zobiņu un bedrišu keramikas apmetnē Zebrus ezera krastā, Tukuma apr., Zebrenes pag.) un ziņas par auklas keramikas lausku atradumiem saņemtas arī no Ventspils apkaimes. Beidzot Tāmos (Tukuma apr., Irlavas pag.) laikam atrakts ģindeņa kops ar laivas cirvi, kas arī reprezentē auklas keramikas kultūru. Tādat ap 2000. g. pr. Kr. jauno ienācēju, senbaltu, ziemeļu novadi sniedzās līdz Ventspilij, Tojatiem (Abavas krastā), Lejasciskām, Tāmiem un Ruteniekiem. Ienākdamas gar jūras krastu tagadējās Latvijas teritorijā, senbaltu ciltis gan būs iekāpojušas visu Kurzemi līdz Ventai un Abavai, bet Zemgalē vietām (piem., Zebrus ezera apmetnē), šķiet, nebūs vēl pilnīgi padzinušas senākos iemītniekus, somuugru cilšu iedzīvotājus. Vidzeme, Kurzemes un Zemgales ziemeļu daļa un Zemgales Augšzeme arī turpmāk palika somuugru cilšu īpašums.

Bronzas laikmetā (1500. - 500. g. pr. Kr.) Latvijas dienvidus daļa kā perifērija neapšaubāmi pieder pie Austrumprūsijā vēl A. Becenbergera, bet vēlāk H. Moras un K. Engela atzītā baltu kultūras novada. Pēc K. Engela domām, jaunu cilšu lielāka ieceļošana šai laikmetā jaunās baltu zemēs vairs nav novērojama. Tikai somuugru cilšu apgabalā, Ziemeļkurzemē, Rīgas jūras līča rietumu krastā (Talsu un Ventspils apr.) ap 800. g. pr. Kr. parādās neliela gotzemiešu vai olandiešu kolonija, kas 10 - 20 km attālumā no jūras atstājusi ap 12 akmens krāvumu kapus ar sadedzinātu miroņu paliekām urnās nelielos šķirstos; šie kapi atgādina ar kontūrām laivas, tāpēc arī tautas mutē pazīstami kā "vēlna laivas". Bet arī šīs nelielās svešās kolonijas mūžs drīz būs izbeidzies un nekādas ietekmes kaimiņos tā nav atstājusi.

Baltu zemes ziemeļu robežu, kā redzams, noteic atradumi Jurķos (Ventspils apr., Užavas pag.), Sabilē, Lapmežciemā (Rīgas apr., Slokas pag.) un Sipelē (Jēlgavas apr.). Užavā, domājams, konstatēts arī kāds bronzas laikmeta baltu uzkalniņu kops ar miroņa apbedīšanas pazīmēm uz senas zemes virsmas, akmens krāvumiem un pelnu, resp. ogļu plankumiem.

Somuugru uzkalniņu kapi ar ģindeņu kapiem un vēlāk arī uguns kapiem, pa daļai akmens šķirstos, konstatēti 1933. g. Rēznās (Rīgas apr., Salaspils pag.), kur vienā uzkalniņā atraka 154 kapus; uzkalniņa centrā, pašā apakšā, šķirstu ar ģindeņi, virs tā 27 ģindeņus bez šķirstiem, vēl augstāk 87 uguns kapus bez šķirstiem un beidzot 37 uguns kapus atkal šķirstos. Atrastās senlietas deva iespēju kapus attiecināt uz vēlo bronzas laikmetu (M. IV un M. V), ap 1100. - 750. g. pr. Kr. Senlietas aprāda stipru skandināvisku ietekmi somuugru cilšu kultūras novadā, kas novērots arī citkārt, lai gan arī Austrumprūsijas ietekme tāpat iesniedzās somuugru zemēs.

Agrā dzelzs laikmeta priekšromiešu posmam (500. g. pr. Kr. - Kr. dz.) somuugru cilšu zemēs, tagadējā Latvijas teritorijā, raksturīgi akmens šķirstu kapi, akmens pauguros arī ar akmens riņķi, kādi izpetīti Buļļu muižā pie Limbažiem, Avotiņos (Kauguru pag.), Auciēmā pie Cāsim, Mazgaidēnos (Valmieras apr., Vaidavas pag.) un Puntužos (Madonas apr., Virānes pag.). Kapi ļoti nabadzīgi. Mazgaidēnos un Dreimaņos (Talsu apr., Valgales pag.) konstatēta to tālākā attīstības pakāpe, kas attiecas uz laikmeta beigām: akmens paugurs bez šķirsta un uguns kapa paliekas pelnu un ogļu slāņu veidā. Somuugru cilšu zemju perifērijā Daugavas krastos un dienvidos no Daugavas, Bauskas apvidū, šo kapu deģenerācija iet vēl tālāk: izzūd uzkalniņi, un ieraktās kapu bedrēs pa daļai vēl veidoti akmens šķirsti, kuŗos gan uzglabājušies ģindeņi, gan kalcināti kauli (uguns kapi), pa daļai tikai nelieli akmens krāvumi, kas aplāj uguns kapa paliekas vai arī novietoti ģindeņa kapa galv- vai kājgalī. Šādus kapus izpētīja Ābeļu salā (Jēkabpils apr.), Ziedoņos un Lejaskrogā (Īslīces pag.) un Plūdoņos (Codes pag.) atrada līdzās minētiem kapu laukiem arī apmetņu paliekas ar apaļām (diametrs 3 m) māju bedrēm (senāk, laikam, ar konveidīgu jumtu), kuŗās konstatēta primitīvā keramika Vidzemē bieži atrodama attiecīgos pilskalnu slāņos, bet dienvidos no Daugavas vēl atrakta Capānos (Bauskas apr., Vecsaules pag.), Vedgās (Jaunsvirlaukas

pag.) un Lielplatonē (Jelgavas apr.), tātad austrumos no Svētes, kas arī uzskatāma par šī somuguru novada rietumu robežu.

Baltu zemēs, rietumu baltu - kuršu apgabalā, 1932. g. izpētīts agrā dzelzs laikmeta uzkalniņu kops Striķos (Ventspils apr., Vārves pag.), 7 km dienvidos no Ventspils. Uz senās zemes virsmas zem uzkalniņa (augstums 1,30 m, diametrs 20 m) atrada ģindeņa kapa paliekas ar dzintara krelli uz krūtīm un bronzas kakla riņķi ar uzliektiem taurveidīgiem galiem, kas dod iespēju kapu attiecināt, apm., uz 2. g. s. pr. Kr. Galvāli bij nolikts māla pods un, kā redzams, līdzās ģindenim bijuši arī akmeņi. Lieli pelnu un ogļu plankumi apliecināja kādus uguns ritus, varbūt, jau mirušā tērpā un cisu sadedzināšanu, kā tas konstatējams vēlākos laikos. Par šo kuršu zemi, un nevien par senprūšu apgabaliem, kā redzams, vēsti arī Tacits 98. g. izdotā darbā par Ģermāniju, stāstīdams aistiešu ciltīm, kas labības un citu augļu iegūšanai apstrādājuši zemi ar lielu cītību un vākuši dzintaru eksportam. Tacita feņņu (somu cilšu) raksturojums labi atbilst aprādītās somuguru kultūras zemam līmenim vēl ap Kr. dzimšanu, ar konveidīgām jurtām un zemniecām, kādu 1927. g. atraka Raunas Tanisa kalnā.

Agrā dzelzs laikmeta romiešu posmā (Kr. dz. - 400. g.) Kurzemes ziemeļos, Tukuma, Talsu, Ventspils un Kuldīgas apr., ziemeļos no Ventas, Avotiņiem (Rendas pag., Kuldīgas apr.), Reinām (Daigonē, Kandavas pag., Talsu apr.) un Pļāvām (Struteles pag., Tukuma apr.), kā senāk novērojamas somuguru ciltis, kas no jauna ieņēmušas arī bronzas laikmeta gotlandiešu-olandiešu novadu, ko pierāda kapi Laukos (Dundagas, pag., Ventspils apr.) un "Velna krāsmata" (Upesgrīvas pag., Talsu apr.). Akmens šķirstu kapi, vēl vairāk deģenerējoties, šeit, kā arī ziemeļos no Daugavas, Vidzemes ziemeļu daļā un Igaunijā, pārvēršas akmens krāvumu kapu pagaidām visnenākā paraugu, kas attiecas uz laiku ap Kr. dzimšanu un pirmiem gadu simteņiem pēc Kr., ko apliecina atraktie spirāļu gredzeni (līdzīgi Rēznās atrastiem) un c. senlietas ar somuguru cilšu apgabalos īpatnējām formām (sevišķi cirvis un aproces). Dienvidos no aprādītās somuguru cilšu robežas Ventas-Abavas apvidū agrā dzelzs laikmeta romiešu posmā spēcīgi attīstījās kuršu kultūra, kurās novads austrumos sniedzās līdz Vecaucei, un kas pagaidām vislabāk izpētīta Klaipēdas apgabalā un Latvijā Mazkatužos (Rucavas pag., Liepājas apr.). Šai kapu laukā zem lēzeniem uzkalniņiem kapu bedrēs atraka ģindeņu paliekas ar bagātām piedevām: vilnas tērpā paliekām, uznavas cirvjiem, izkaptim un uznavas šķēpu smailēm, vijveidīgām un lentveidīgām aprocēm (arī platām, izdobtām), profilētām, stopu, acu un šķēršu saktim, retām adatām (to starpā dzelzs ar rozetveidīgu galvu), kakla riņķiem ar sēņu galiem un dzintara krellēm; bērza tāšu maciņos bij romiešu naudas, un katrā kapā neliels māla trauciņš. Ogļu un pelnu plankumi apliecināja uguns ritus. Tā visā visumā atklājās aina, kas rāda Striķu uzkalniņu kapa tālāku attīstības pakāpi un pilnīgi atbilst jau minētam Tacita aistiešu raksturojumam: izkaptis apliecina zemkopību, bet romiešu naudiņas un dzintars - aprādīto tirgu, par ko gan vēsti arī rietumu, ar ģermāņu starpniecību iegūto romiešu senlietu formas.

Austrumos no kuršu provinču kultūras iespaida zemes, tagadējā Latvijas teritorijā, 1. g. s. parādās austrumu baltu cilts latvieši, kas iekaro nevien somuguru cilšu zemes dienvidos no Daugavas, Lielupes līdzenumā un Augšzemē, bet arī pāriet Daugavu un nostiprinās Vidzemes dienvidos daļā dienvidos no Unkšām (Vidrižu pag.), Pūricām (Lielstraupes pag.), Vecsārtēniem (Zaubes pag.), Brēncēniem (Grostonas pag.), Ciruļiem (Meirānu pag.) un Saleniekiem (Makašānu pag.). Šis baltu zars atnes līdzī spēcīgu un bagātu zemkopju kultūru ar ievērojamu Donavas apgabala romiešu provinču ietekmi, ko aprādīja 1930. g. Baltijas aizvēsturnieku kongresā A. M. Tallgrens. Latvieši apmetās senāk somu apdzīvotos pilskalnus, kurus labāk nocietināja, un vispār centās izmantot auglīgas zemes gabalus, pie tam lielāko tiesu augstienēs. Lielupes līdzenumā, pā daļai saplūstot ar kuršiem un nonākot kuršu kultūras ietekmē, latvieši izveidoja savu rietumu zaru, zemgaļus, kurū mītnes iestiepās arī Vidzemē, tagadējos Rīgas un Cēsu apriņķos. Austrumos: Vidzemē - Madonas apr., Latgalē un Augšzemē - Ilūkstes un Jēkabpils apr. - izveidojās latviešu latgaļu zars, kas senlietu formās patstāvīgāks un īpatnējāks, jo somuguru ciltis, kas mājāja vēl tālāk austrumos un ziemeļos, bij zemākā kultūras līmenī nekā latvieši un nespēja ietekmēt latgaļu kultūru.

Abas latviešu ciltis apbedīja miroņus uzkalniņu kapos ar akmens riņķi zem paugura (augstums 1 m, diametrs 5 - 12 m), ap 1 metru attālumā no paugura malas. Pirmos miroņus guldīja uz senās zemes virsmas, lielāko tiesu ar galvu rietumos, vēlākos uz uzbēruma dažādos virzienos. Mironim pa labi un kreisi pie galvas un kājām mēdza nolikt pa vienam akmeņim. Sākumā (1. un 2. g. s.) šos uzkalniņus vēl aplāja ar akmens klāstu (tā Zantē, Svareniekos, Boķos un Saleniekos); vēlāk klāsts izzuda. Mironi aprokot, kūra uguni, laikam, lai sadedzinātu mirušā tērpā un cisu; zemgaļu novadā vienmēr rikoja bēru mielastu, ko apliecina trauku lauskas pelnu un ogļu plankumos (tā Ilē, Nitaurē, Zantē), bet 1933. g. arī latgaļu novadā, Melderišķos (Rītes pag., Jēkabpils apr.), atrada vienā uzkalniņā lielu pelnu un ogļu plankumu ar trauku lauskām, kas apliecina, ka bēru mielastu mēdza rīkot arī latgaļi. Senlietas latgaļu un zemgaļu novados visumā līdzīgas; tomēr rietumu novadā pārsvarā uznavas cirvi, austrumu novadā šaurasmens cirvi ar caurumu kātam perpendikulāri ierocim; rietumos parastās saktis (acu, profilētā, šķēršu un ripveidīgā), austrumos sastopama tikai acu (sauliņu) saktis; rietumos rotas adatas sikākas, austrumos greznas un ar bagātām važiņām. Kuršu izkaptis vietā latvieši lietoja sirpjus; īpatnējs ir rauknis, kas, šķiet, apliecina dārzkopību, par kurū zemgaļu novadā gan vēsti arī kapji.

Vidējā dzelzs laikmeta (400. - 800. g.) pirmā pusē latgaļu, zemgaļu un kuršu robežas palika agrākās. Bet ap 500. g. sākās kari, kurus vislabāk apliecina Zemgalē atrastie ieroču noguldījumi: Kokumuižā, Kalnamuižā, Vecmokās un Ligoņēs; pēc B. Nermana domām, arī zviedru Guta sākā vēsti par gotzemiešu iebrukumu latviešu zemēs. Beidzot, ap 600. g., austrumos, senākos somuguru cilšu apgabalos, iespiedās slavi, kas tikoja arī pēc latviešu, sevišķi latgaļu zemēm. Un lai gan izrakumi Daugmales pilskalnā (Salaspils pag., Rīgas apr.) un Raunas Tanisa kalnā apliecina ievērojamus pilskalnu izbūves darbus jau vidējā dzelzs laikmetā, latgaļiem, laikam, bij jāatdod kāda zemes josla austrumos, un zemgaļi, noorganizējoties dienvidos no Daugavas, Lielupes līdzenumā, pameta savus cilts brāļus ziemeļos no Daugavas līktna varā, tā ka saites ar Lielupes līdzenumu pārtrūka. Vidzemes zemgaļi sevišķi materiālās kultūras ziņā ap 600. g. sāka latgalizēties, un pēdējie - austrumos slavu spiesti - tāpat ap 600. g. vai 7. g. s., ko pierāda izrakumi Upmaļos (Baižkalna pag., Cēsu apr.) un Raunas Tanisa kalnā, pavirzījās Vidzemē vēl mazliet uz ziemeļiem līdz Raiskumam, Raunai, Upmaļiem un Lešķiem (Litenes pag., Madonas apr.).

Pēc zviedru avotiem, Snorres atstātā, zviedru karalis Ivars kaņojis ar labām sekmēm arī Austrumbaltijā, un, pēc Hervararsāgas datiem, iekarojis arī Kursu (kas varētu būt noticis ap 650. gadu, jo Ivara nāvi pieņēma ap 675. g.). Šai ziņā interesanti 1929. g. izrakumi Grobiņā, kur B. Nermans izpētīja plašus zviedru un gotzemiešu kapu laukus, kas attiecas uz 650.-800. g. Jo arī pēc Rimberrta Vita sancti Ansherii (sacer. ap 875. g.): "gens enim quaedam ab eis longe posita, vocata Chori, Sveonumu principatui olim subjecta fuerat, sed jam tunc diu erat, quod rebellando eis subijci dedignabantur"; tātad kurši drīz svešo jūgu nokratījuši, un ja arī vispār Hervararsāgas dati droši pārspilēti, spožās krāsās raksturo Ivara panākumus - nav apšaubāms, ka kuršu ostas pilsēta Jūrpili (Grobiņā) ap 650. g. nodibinājās kāda lielāka zviedru un gotzemiešu kolonija, kas ievērojami nostiprināja tirgus un kultūras sakarus starp Kursu un Skandināvijas zemēm. Tas izriet arī no plašā skandināviskā importa, ko apliecina Kurzemes šī laika kapu lauku senlietas, un tāpat no skandināviskās formu ietekmes, kas novērojama dažās Kursā darinātās senlietās. Dzīvi sakari ar Zviedriju, šķiet, izriet arī no Sakša Gramatiķa atstāsta, it kā Brovallas kaujā, kas pēc B. Nermana notikusi ap 750. g. un bijusi Zviedrijas karaļvalsts istenā pamatlicēja, piedalījušies arī Austrumbaltijas (tātad arī Kursas) varoņi. Tādēļ mūs arī nepārsteigs, ka 7. g. s., ko pierāda izrakumi Durbē, Kursā senākā mirušo apbedīšanas veida - miroņu aprakšanas - vietā sāk izplatīties uguns apbedīšana, miroņu sadedzināšana, kas gan tikai vēlāk, ap 1000. g., iegūst pārsvaru kuršu zemēs.

Zemgaļu un latgaļu zemēs, Lielupes līdzenumā, Augšzemē, Vidzemē un Latgalē, agrā dzelzs laikmeta romiešu posma uzkalniņu kapi 5. un 6. g. s. sāk pamazām deģenerēties. Ne vienmēr uzber jaunus paugurus, un miroņus ierok arī senākos gadu simteņos celtos uzkalniņu kapos (tas vairākkārt konstatēts, piemēram, Slatē, Jēkabpils apr.). 5. un 6. g. s. uzkalniņi Slatē jau veidoti bez īpatnējā akmens riņķa (10 m

diametrā) vidū, bet arī ārpus tā (gan pa daļai akmens iežogos, kas tam piebūvēti), un paugurs uzbērts 20 m diametrā, proti, tik liels un nesaskaņots ar akmens riņķi, ka seno sfērisko uzkalniņu kapu raksturs pilnīgi pazudis.

Arī Pļavniekkalnā, Zemgalē, gan varēja novērot, ka 5. un 6. g. s. vēl noliek miroņus uz senās zemes virsmas ar galvu virs nelielām bedrītēm, kas bij pildītas oglēm un pelniem (lai kam sadedzināts mirušā tērps un cīsis), bet zemes cilnīm ap kapiem vairs nebij sfēriska paugura pazīmes. Tāpat 1931. un 1932. g. izrakumi Stūrjos (Tērvetes pag., Jalgavas apr.) atklāja 5. un 6. g. s. ģindeņu kapus ar akmens riņķiem bez uzbērtā paugura pazīmēm un, beidzot, vēl 1926. g. to pašu novēroja Ošos, Dobeles pag., kur izrakumi pat pilnīgi līdzināja kapu laikā deva bērna skeletu ar akmens riņķi, un citā gadījumā pat 5 skeletus ar kopīga akmens iežoga pazīmēm.

Tā deģenerējoties, latgaļu un zemgaļu kapi ap vidējā dzelzs laikmeta vidū pārvērtās, t. s., līdzēnos ģindeņu kapos ar ieraktām kapu bedrēm un bez uzbērtā paugura pazīmēm. Uguns rītu pazīmes novērojamas arī šais līdzēnos ģindeņu kapos, un Pļavniekkalnā 1928. g. izrakumos kapu lauka pašā malā atrada lielākus ogļu un pelnu slāņus ar trauku lauskām, kas apliecina bērnu mielastu. Sevišķi zīmīgs bij kāds atradums Bājās, Dobeles pag., kur atraka divas oglēm, pelniem un apdeģušiem akmeņiem pildītas, 0,30 - 0,50 m dziļas ieapaļas dobes (diametrs 1 m); vienai dobei līdzās bij iesprausti zemē 4 šķēpu smaili, šķiet, ziedojušiem dieviem: "Es iedūru zobentiņu baltā smilšu kalniņā, lai tas trūd, lai rūsēja līdz manam mūžīgam", skan kāda tautas dziesma, kas labi apliecina tieksmes ar ziedojušu atpirkties no priekšlaicīgas nāves.

Latgaļu pavisīšanās Vidzemē uz ziemeļiem, kā redzams, deva iespēju latviešu ziemeļu cilšu kapu rītos nostiprināties arī dažiem somugru cilšu iespaidiem. Tā pēdējā laikā Upmalos (Baižkalna pag., Cēsu apr.), Laizānos (Nautrēnu pag., Ludzas apr.) un vēl senāk Koknesē (Pasta muižā) un Ķeipenē novēroti latgaļu kapu bedrēs, tieši virs ģindeņa, nelieli akmens sakrāvumi, kas gan tikai attāli atgādina somugru cilšu plašos akmens krāvumu kapus, kas īpatnēji arī vēl šim laikmetam. Tomēr Zemgalē tādi sakrāvumi nav konstatēti un iepriekšējos posmos baltu cilšu kapos vismaz pagaidām vispār nav novēroti. Somugru ciltis vidējā dzelzs laikmetā paliek vēl Vidzemes pašos ziemeļos, kā jau atzīmēts, un Kurzemē agrā dzelzs laikmeta romiešu posma robežās, ko vislabāk apliecina, piemēram, akmens krāvumu kapi Reinās. Kā apliecina senlietas, kas atrastas kapos, kā kurši, tā arī zemgaļi un latgaļi vidējā dzelzs laikmetā paliek zemkopji (atrasti: Vidzemē - sirpji, Zemgalē un Kursā - izkaptis); kapi apliecina arī dārzkopību, bet glītī vilnas audumi, kas atrasti kapos, un mājlopu kauli, kas atrasti mitņu slāņos (piem., Raunas Tanisa kalnā un Daugmales pilskalnā, bet arī Dobelē - Ošu kapu laukā - vistas kauli), apliecina lopkopību un putnkopību.

Katrā ziņā latviešu ciltis ražojušas arī kādas preces eksportam; citādi nevar izskaidrot lielo sidraba daudzumu, kas vidējā dzelzs laikmetā, jau sākot ar 5. g. s., ieplūst Latvijā. Daugmales pilskalnā atrada, piemēram, sidraba kakla riņķa fragmentu, Lejasoķēnu kapu uzkalnā divus sidraba kakla riņķus; tāds atrasts arī Piltenē, vēl divās nezināmās vietās Kursā, arī Ligoņēs un Pļavniekkalnā, Zemgalē, un lielāki noguldījumi atrakti Saulītēs (Vārnavas pag. Jēkapils apr., trīs kakla riņķi), Baltinavā (Jaunlatgales apr., pieci kakla riņķi) un Lejaslēpos (Vestienas pag., Madonas apr., septiņi kakla riņķi).

Ja gribam raksturot vidējā dzelzs laikmeta senlietas, jāatzīmē keramika kapos, izkaptis, lielo rotu adatu grēznība (arī ar sidraba platējumu, ziliem stikliem un bagātām važiņām), apaļi piekariņi un bieži skandināviski ietekmētas saktis - Kursā, uznavas cirvi un šķēpu smaili, izkaptis, grēzni kakla riņķi un rotu adatas, arī saktis (arī ar sidraba platējumu un pat no sidraba) - Zemgalē, un sirpji, šaurasmens cirvi, iedzītnu šķēpu smaili, sīkāk veidotas adatas, dominējošā stopa saktis ar magoņu pogaļu izrotājumiem - Latgalē. Zemgalē un Latgalē izveidojās vienasmens duncis - iss zobens, platāks un asi leņķots pret asmens galu.

Vēlā dzelzs laikmetā (800. - 1200. g.) tagadējā Latvijas teritorijā notika lielākas tautu pārvietošanās. Jau ap 854. g. dāņi, pēc Rimberta atstāta, centās iekarot Kursu, kas gan beidzās ar pilnīgu neveiksmi: piecas kuršu pilsētas nevien palika brīvas, bet kuršiem palika puse no dāņu kuģiem un liels sidraba, zelta un ieroču laupījums. 855. g. kuršiem uzbruka Zviedrijas karalis Olafs; varbūt, vērā ņemot skandināviešu pie-

augušo ekspansiju uz Austrumbaltiju, kurši bij iznīcinājuši zviedru un gotzemiešu koloniju Jūrpili: citādi nav iespējams izskaidrot, kāpēc Grobiņas kapu laukos ar 800. g. izbeidzas zviedru un gotzemiešu apbedījumi. Olafs ieņēma Jūrpili, kurā bijuši 7000 kuršu karavīru, un piecu dienu gājienu tālāk kuršu pilsētu Apūli (pie Skodas, ko pierādījuši ģen. Nageviča izrakumi). Lai gan Apulē bijuši sapulcināti 15.000 kuršu karavīri, kurši devītā dienā padevušies un samaksājuši lielas nodevas: zeltu, sidrabu un ieročus.

Liekas, ka šī Rimberta attēlotā skandināviešu ekspansija patiesi apdraudējusi Kursu, vismaz Kursas dienvidus, jo kurši 9. g. s. pāriet pār Ventu un Abavu, iekaro gandrīz visu Ziemeļkurzemi un izspiež no turienes senākos iemītniekus, somugru cilts libiešus. Kā apliecina kapi Ķīļos (Libagu pag., Talsu apr.), pie Kandavas un Tukumā, libiešu rokās vēlā dzelzs laikmetā palika tikai šaura zemes josla Rīgas jūras līča rietumu krastā. Cērkstes, Engures un Mērsraga apvidos līdz Kandavai un Tukumam rietumos. Libiešu lielākā daļa pārcēlās pār Rīgas jūras līci un atņēma latgaļiem zemkopībai maz noderīgo un tāpēc varbūt labprāt atdoto smilšaino zemes joslu Rīgas jūras līča austrumu krastā, Vidzemes rietumos, līdz Vainižiem, Kūdumam, Siguldai un Mazpēčiem (Lielvārdes pagastā).

Ka libiešu pārvietošanās notikusi jau 9. g. s., pierāda kapi Ildiņos (Mālpils pag., Rīgas apr.); tur, kā arī Ķīļos, izpētīti libiešu līdzēnos ģindeņu kapi, ar akmens sakrāvumu un māla podu kāpa bedrēs kājgalī. Libieši, kas vēl vidējā dzelzs laikmeta vidū sadedzināja un apbedīja miroņus akmens krāvumu kapos (piem., Reinās), kā pierāda izrakumi Kalneniekos (Libagu pag., Talsu apr.) un Ķīļos, šķiet, zemgaļu ietekmē sāk miroņus aprakt, jo zemgaļu kultūras ietekme libiešu novados Kurzemē vispār ļoti spēcīga, ko pierāda kapos atraktās senlietas. Līdzēnos ģindeņu kapus novērojam libiešu zemēs arī vēl vēlā dzelzs laikmeta otrā posmā, pēc 1000. g., piemēram, Skrīveros; bet līdz ar to libieši, līdzīgi latgaļiem, patapina, domājams, no zviedriem, arī kapu uzkalniņus, kādi izpētīti, piem., Siguldā un Vainižos.

Sakarā ar šo libiešu ekspansiju un tai pašā laikā novērojamām slavu cilšu tieksmēm iegūt latgaļu novadus austrumos, latgaļi jau 9. g. s. pavisījās Vidzemē un Latgalē vēl vairāk uz ziemeļiem un iekaroja apgabalus līdz Burtnieku ezeram, Jaunbemberiem (Cirgalu pag.) un Ķempjiem (Veclaicenes pag.). Austrumos latgaļu rokās palika zemes līdz Cirnavai (Viļakas pag., Jaunlatgales apr.), Pasienas Čiučiču un Latīsonku (Ludzas apr.) apkaimes: šais vietās jau reģistrēti visvairāk rietumos konstatējamie slavu kapu uzkalniņi.

Kā pierāda izrakumi pilskalnās, jau vēlā dzelzs laikmeta sākumā, 9. g. s., plaši izveidojās latviešu cilšu pilskalnu tīkls; daudz labāk nekā senāk, ar terasēm un vaļņiem, sāk izbūvēt un nocietināt arī pašus pilskalnus. Latgalē labi novērojama pilskalnu rindām aizsargāta robeža austrumos pret slaviem un rietumos pret libiešiem; Zemgalei visapkārt stiepjas pilskalnu rinda, un sevišķi labi nocietināti Daugavas krasti iepretī Doles salai, kur krāču dēļ upe bij pat pārbrienama un upes ziemeļu krastā bij apmetušies libieši; Kursā, kurās iekšienē no jūras puses gāja ērti upju ceļi, pilskalni novietoti viens aiz otra upju krastos. Pilskalnu plakumam visapkārt celti gulkoku celtņu nocietinājumi ar torņiem un balkonveidīgām izbūvēm. Cēltnes pilskalnās dažreiz arī diezgan lielas, piemēram, Raunas Tanisa kalnā un Daugmales pilskalnā, un spēj uzņemt lielāku ļaužu vairumu. Viss tas apliecina zināmu kuršu, zemgaļu un latgaļu organizāciju, kādu arī Indriķis labi raksturo Vestharda laikā Zemgalē. Ne jau desmit vai simts kalna iemītnieki varēja veikt lielos pilskalna izbūves darbus, bet gan organizēta vara, kam bij pakļauti visi apkaimes iedzīvotāji. Arī pats pilskalnu tīkls vien jau apliecina labi nokārtotu latviešu cilšu politiski administratīvo organizāciju.

Arī vēlā dzelzs laikmetā, tāpat kā senāk, latvietis paliek vispirms zemkopis, un viņa laukkopības metodes un tehnika būs jau bijušas ievērojami attīstītas. Latvieši jau sējuši arī ziemājus un zemi aruši arklēm, kuršos, kā redzams, jūguši pat divus zirgus. Vēlā dzelzs laikmeta arklā dzelzīs lemešus atraka, piemēram, Blomes Pērļu kalnā. Sēja rudzus, auzas, miežus, kviešus, linus un kaņepes, varbūt arī zirņus un pupas; apdeģušas labības graudus dažkārt atrod lielos krājumos pilskalnās (Daugmales pilskalnā, Tērvetes pilskalnā un Apulē). Laukus apstrādāja (gan izmantojot arī kara gūstekņus) virieši.

Sievietes bij vispirms mājsaimnieces, kā to aprāda atslēga, vārpsts, nazis un dzirkles, ko bieži atrod vēlā dzelzs laik-

meta sieviešu kapos. Arī dārzs, kā apliecina sieviešu kapos atrastie kapji, kūts, sēta ar putniem (vistām) un klēts bij pilnīgā sieviešu pārziņā. Sievietes prata vērtēt un aust; kapos atrasti aužamie rīki, un par veiklo aušanas mākslu liecina glitie audumi, sevišķi ar bronzas spirālītēm un gredzentiņiem izrotātās villaines, kuŗas parasti atrod sieviešu kapos.

Lopkopību apliecina pilskalnu mitnes slāņos atrastie zirga, govu, aitas, cūkas un vistas kauli. Pēc Raunas Tanisa kalnā atrasto kaulu proporcionālā vairuma spriežot, cūka ieņēmusi pirmo vietu gaļas barības izlasē. Latvieši nodarbojās arī ar biškopību, un mežs deva iespēju medībās iegūt vērtīgas zvērādas. Beidzot Daugmales pilskalnā atrasti tēģeļi stikla jeb metalla kausēšanai un formas bronzas rotas lietu liešanai, bet Raunas Tanisa kalnā - apavu un bērzu tāšu kārbīņu darbnīca. Tā radās lielās bagātības, kuŗas varēja arī eksportēt; piemēram, par ieročiem un zirgiem, ko iveda no Gotzemes, samaksāja ar labību, zivīm un ādām.

Bet latviešu pilskalnās un pat kapos atrasti arī svāri un atsvariņi, sidraba stieņi (dažkārt lielā vairumā) un monētas, pa daļai sacirstas fragmentos, kas apliecina, ka parastais maksāšanas līdzeklis vēl dzelzs laikmetā bija sidrabs. Atrastas arābu (Samarkandas, Taškentas, Bucharas un Bagdadā), Bizantijas, anglo-sakšu un anglo-dāņu un lielā vairumā vācu naudas, kas vislabāk rāda, kādā virzienā vēl dzelzs laikmetā attīstījušies tirdznieciskie sakari.

Par skandinaviem tirdznieciskiem sakariem ar Kursu, piemēram, 10. g. s. (pēc B. Nermana) liecina Egila sāga, kuŗā atrodams arī labs kuŗšu sētas un ceļņu raksturojums. Zviedrijas un Gotzemes rūnu akmeņi bieži vēsti par ceļiem uz austrumiem, un to starpā vismaz desmit akmeņi tieši piemin Austrumbaltiju. Pazīstamais Nedervallas rūnu akmens piemin kādu zviedri, kas greznā kuģi gar Kolkas ragu braucis uz Zemgali, kuŗas osta Lielupes lejasgalā bij ievērojams tirdzniecības centrs. Benestadas rūnu akmeņi pieminēta Daugava, kas atgādina, ka Daugmales pilskalna vēl dzelzs laikmeta slāņos konstatēts bagātīgs zviedru un gotzemiešu imports, kaula dalkti (piemēram, ķemmes un ziežu lāpstīņas), bronzas saktis un pat kāda neliela bronzas figūriņa, kas attēlo vikingu ar ozola vainagu labā rokā. Konstatējamās arī vēl vēl dzelzs laikmeta lielākās apmetnes, pilsētiņas, piem., Mežotnē, Dobelē, Tērvetē, Raktē, jau minētā Jūrpils un Apūle. Pilsētiņas bijušas arī Koknesē, Jersikā, Ludzā un vēl citās vietās. Tā vēl dzelzs laikmetā konstatējams spilgts latviešu dzīves, saimniecības un kultūras attīstības posms.

Novērotie apbēdišanas rīti kapu laukos un atraktās senlietas dod, beidzot, arī iespēju labi novērot cilšu robežas šai laikā. Kursā, kā jau teikts, arvien vairāk izplatījās uguns kapi: Latgalē līdz 1000. g. bij ipatnēji līdzinie ģindeņu kapi, tad parādījās no austrumiem (vaŗagiem) patapinātie kapu uzkalniņi (visbiežāk austrumos no Lubānas ezera, bet arī Vidzemē, piemēram, Piebalgā); Zemgalē visā vēl dzelzs laikmetā ipatnēji ir tikai līdzinie ģindeņu kapi. Senlietas Kursā stipri skandinavišķi ietekmētas; ipatnējas zirgu lietas, pieši, plasmens cirvji, divasmeņu zobeni, lentveidīgas aprocas un sevišķi miniātūrie priekšmeti, piem., cirvju atdarinājumi. Zemgalē arī vēl dzelzs laikmetā labprāt nēsā rotas adatas ar vaŗiņām; šeit arī ļoti ipatnējas dažas kakla riņķu formas. Latgalē vēl dzelzs laikmeta kapos atstājusi viskošākās senlatviešu rotas lietas: vainadziņus, kakla riņķus, vaŗiņu rotas un greznas aprocas; ļoti ipatnējas ir, t. s., kaŗavīru aprocas viriešu kapos un greznās zilās villaines ar brūni sarkanām apaudīņām, glītām bārkstīm, bronzas ielokiem un gredzentiņu ornamentiem sieviešu kapos. Visumā atraktās vēl dzelzs laikmeta senlietas visās latviešu cilšu zemēs apliecina šai laikā ievērojamu kultūras attīstību - latviešu senās kultūras ziedu laikus. □

* Prof. Dr. Fr. Baloža apcere pārņemta no A. Klāvsona apgādā 1948. gadā izdotā rakstu krājuma LATVJU KULTŪRA, ko redīģējis Prof. Dr. A. Švābe.

VĒLAM

visiem MLB ZIŅOTĀJA līdzstrādniekiem un lasītājiem

LAIMĪGU un SEKMĪGU
JAUNGADU!

Redakcija

CEĻĀ UZ APVIENOŠANOS

Daugavas Vanagu organizāciju Latvijā paziņojums

Abu Daugavas Vanagu organizāciju Latvijā mērķis ir patiesi neatkarīgas, demokratiskas, brīvas, latviskas un ekonomiski stipras Latvijas atjaunošana. Šo mērķu īstenošana nav iespējama darbojoties sašķelti, bet tikai strādājot vienotiem spēkiem. To pilnībā apzinoties, LDV un NDV sāk tuvināšanos un sadarbību, lai gala rezultātā mēs kļūtu viena vienota DV saime Latvijā un pasaulē.

Mēs centīsimies tuvināt atšķirīgos viedokļus, kuŗi pastāv atsevišķos jautājumos, kopsim un vairosim visu, kas mūs vieno un slāpēsīm to, kas mūs šķīr. Mēs, Daugavas Vanagi Latvijā, kopīgi paziņojam, ka ar šo dienu mēs apņemamies izbeigt savstarpējas nesaskaņas kā vārdos, tā arī darbos. Mēs vienoties, ka uzsākam sadarbību aprūpes, kultūras un citu jautājumu risināšanā. Ir iezīmēti pirmie konkrētie sadarbības meti un pirmie rezultāti būs redzami jau tuvākajā nākotnē. Abu DV organizāciju Latvijā pārstāvji turpmāk regulāri tiksies un pakāpeniski risinās visus ar apvienošanas saistītos jautājumus.

Daugavas Vanagi Latvijā apzinās, ka mums priekšā nav gluds ceļš. Taču mēs aicinām visus LDV un NDV biedrus savu iespēju robežās strādāt un veicināt abu organizāciju apvienošanu. Mēs vienlaikus sagaidām no rietumu DV organizācijas aktīvu līdzdalību un atbalstu šī uzdevuma īstenošanā.

DV nākotne ir tikai vienotībā, tāpat kā tikai vienoti mēs varam dot vislielāko ieguldījumu mūsu Dzimtenes atjaunošanas darbā.

Daugavas Vanagi, sasauksimies!

/ paraksts /
J. Pormals,
LDV priekšsēdis

/ paraksts /
R. Kovtuņenko,
NDV priekšsēdis

Rīgā, 1994. gada 23. novembrī

* Šo paziņojumu esam saņēmuši no DV KV valdes locekļa Bruno Inno, kas šī dokumenta parakstīšanas laikā bija Latvijā un kas kārtā šo jautājumu DV KV valdes uzdevumā.

* Tā kā sarunas iegājušas nopietnā darbā, pagaidām pārtraucam pārrunas šajā jautājumā, kas līdz šim izraisījis sevišķi plašu domu un ieskatu dažādību MLB Ziņotāja lasītāju saimē gan Latvijā, gan šeit.

Redakcija

LATVIEŠU FONDS 1995. GADĀ PIEŠĶIRS \$ 40,000

Latviešu Fonda padome, ar priekšsēdi Edmundu Brigmani, ziņo, ka 1995. gadā fonds ir paredzējis piešķirt pabalstu latviešu kultūras un izglītības pasākumiem \$ 40,000.- kopsummā - \$ 8,000 kā sēklas naudu un \$ 32,000.- par projektiem, par kuŗiem balsos dalībnieki. Pilnsapulcē, kas notika 1994. gada 5. novembrī, dalībnieki nolēma, ka maksimālā pieprasāmā summa ir 25 % no gada novēlējuma.

Latviešu Fonda darbības mērķis ir sekmēt latviešu kultūras, mākslas un izglītības tālāko attīstību, kā arī palīdzēt uzturēt agrāk radīto kultūru visiem pieejamu. Šim nolūkam fonds katru gadu atvēl līdzekļus, kuŗus sastāda ieguldītā kapitāla nestie augļi un citas summas, kā, piemēram, ziedojumi noteiktiem mērķiem.

Līdzekļus piešķir visi LF dalībnieki, rakstveidā nobalsojot par iesniegtajiem projektiem. Nelielu daļu, tā saucamo sēklas naudu, piešķir padome. Par LF dalībnieku var kļūt jebkuŗš interesents, iemaksājot US \$ 50.- iestāšanās maksu (studentiem \$ 10.-) un US \$ 120.- gada maksu (studentiem \$ 10.-) kā ziedojumu vai aizdevumu.

Latviešu Fonds pieņem izvērtēšanai un atbalsta pasākumus, kas kalpo latviešu tautas vajadzībām šādās jomās:

- latviskā izglītībā un audzināšanā,
- mākslā un daļamatniecībā,
- zinātnes nozarēs, kas saistās ar latviešu zemi un tautu,
- citos kultūras pasākumos, kam nozīme un vērtība latviešu dzīvē.

Projektu pieteikumus pieņem viengadīgiem piešķirumiem.

Fonds nepiešķir līdzekļus latviešu saimniecisko pasākumu pabalstam, politiskā darba atbalstam, vai zinātniskam darbam, kam nav tiešu saistību ar latviešu tautu un zemi. LF neatbalsta projektus ar peļņas motīviem.

Piešķirumi pieprasāmi līdz **1995. gada 15. martam**. Tuvāka informācija un projektu pieteikumu veidlapas saņemamas no jauno projektu lietvedes:

Ilzes Muelenbachas,
4984 Neosho Street,
St. Louis, MO 63109, U.S. A.
☎ 314-481-8294

Ziedojumus un jaunus dalībniekus var pieteikt pie dalībnieku pārzīnes:

Noras Balodes,
7750 Royal Ridge Drive,
Parma, OH 44129, U. S. A.

Ilze Muelenbacha

ZVIEDRIJAS VĒSTURISKĀ IZŠĶIRŠANĀS

"Iznākums rāda, ka Zviedrijas lielākā daļa balsoja 'nē', kamēr zviedru vairākums nobalsoja 'jā' (par iestāšanos ES)."

- Svenska Dagbleter, 16. 11. 1994

13. novembrī Zviedrijas pilsoņiem bija jāizšķiras: vai nu pievienoties Eiropas Savienībai (ES), vai arī palikt ārpusē. Aģitācija pēdējā nedēļā pirms tautas nobalsošanas bija neparasti asa un gluži nežviedriski sakarsēta. Tās gaitā zināma loma bija arī Baltijas jautājumam un arī baltiešu politiķiem.

Par Zviedrijas iestāšanos ES iestājās zviedru saimnieciskās dzīves vadītāji, pilsoniskās partijas un sociādemokrātu partijas vadība, bet pati šī lielā partija šai jautājumā bija sašķelta. Jāpiebilst, ka arī daļa centra partijas (bij. Zemnieku savienības) vēlētāju bija noskaņoti pret ES.

Kampaņas pret iestāšanos ES organizatorisko kodolu veidoja Kreisā partija (bij. komunisti) un t. s., "kreisie intelektuāļi", kā arī kreisi ievirzītā vides partija. Viņi centās sev piesaistīt daļu strādnieku, bezdarbniekus, jaunas un mazizglītotas sievietes, Ziemeļzviedrijas lauku rajonu tulumniekus un visus tos, kas paraduši dzīvot ārpus jebkādas savienības ar citām Eiropas valstīm un kurus biedē viss jaunais un neparastais. Jāievēro arī Zviedrijas (tāpat kā Norvēģijas un Islandes) novietojums Eiropas ziemeļu nomalē, ko senie grieķi un romieši dēvēja par "Ultima Thule". Kad Zviedrija 18. gadsimtā zaudēja savu lielvalsts stāvokli Baltijas jūras reģionā, tā lielā mērā ierāvās sevi. Tā bija labvēlīga augsne stipram provinciālam lokālpatriotismam un aizdomīgumam pret visu svešo. Saimnieciskā augšupeja un labklājības pieaugums pēc kara gados, savukārt, radīja zviedru pārākuma apziņu, kas izpaudās pārliecībā, ka "Zviedrijā viss ir labāks nekā citur". Lai gan valsts finanses šodien ir kritiskā stāvoklī, šī pārliecība daudzu zviedru galvās vēl nav izzudusi.

Šo iesīkstējušo domāšanas veidu tad arī savā aģitācijā centās izmantot aktivisti pret pievienošanos ES. Viņi baidīja vēlētājus, ka, iestājoties ES, par Zviedriju lēms "Briseles birokrati", pasliktināsies sociālā aprūpe, būs grūti kontrolēt narkotikas kontrabandu, Zviedriju pārpludinās nevērtīgi pārtikas produkti utml.

ES piekritēji, savukārt, uzsvēra saimnieciskās priekšrocības, ko dod pievienošanās šai savienībai, atgādināja ES lielo nozīmi miera un stabilitātes nodrošināšanai, kā arī Zviedrijas iespējas atbalstīt Baltijas valstu iesaistīšanu Eiropas valstu saimē.

Pēdējā nedēļā pirms tautas nobalsošanas Zviedriju apmeklēja Latvijas Eiropas lietu ministrs **Olgerts Pavlovskis** un piedalījās liberālās tautas partija rīkotajā politiskajā seminārā. Par to ziņoja visi lielie zviedru laikraksti. Tā, piemēram, "Dagens Nyheter" (10. nov.) šo informāciju publicēja ar virsrakstu "**Baltija cer, ka Zviedrija pievienosies ES**". Tur citēts O. Pavlovskā paskaidrojums:

"*Latvijai Eiropas Savienībā ir vajadzīga tāda dalībniece kā Zviedrija, kas, tāpat kā Dānija, var aizstāvēt mūsu intereses. Visas trīs Baltijas valstis steidzīgi gatavojas sarunām ar ES, lai panāktu ar to, t. s., Eiropas līgumu, kas būtu pirmais solis ceļā uz iekļaušanos šajā organizācijā.*"

Liberāļu politiskajā seminārā Zviedrijas uzdevumu Baltijas valstu iesaistīšanā ES sevišķi uzsvēra pazīstamais publicists Pērs Ālmarks un parlamenta deputāts Hokans Kolmbergs.

Vācijas valsts kanclers **H. Kols** un ārlietu ministrs **Kinkels**, savukārt, aicināja zviedrus balsot par ES. Viņi aprādīja, ka Zviedrijas līdzdalība un atbalsts veicinās arī Baltijas valstu integrāciju Eiropas valstu saimē, jo Vācija un Zviedrija esot baltiešu lielākie atbalstītāji Rietumeiropa (Svenska Dagbladet, 12. nov.).

Nobalsošanas priekšvakarā "Svenska Dagbladet" politiskais redaktors ievadrakstā vēlreiz atgādināja vēlētājiem:

"Šī izšķiršanās it īpaši svarīga ir igauņiem latviešiem un lietuviešiem. Viņiem mūsu līdzdalība Eiropas Savienībā var būt ar izšķirīgu nozīmi."

Baltiešu nacionālā grupa Zviedrijā (ap 30.000), protams, atbalstīja ES piekritējus. Zviedrijas politiskajai un saimnieciskajai vadībai par lielu atvieglojumu 52,2 % vēlētāju (ar pastā nodotajām balsīm šis skaits vēl nedaudz pieauga) nobalsoja par iestāšanos ES; pret to balsoja 46,9 %, bet 0,9 % vēlētāju atturējās. Iznākumu izšķīra lielāko pilsētu un Dienvidzviedrijas iedzīvotāji, kamēr plašie Ziemeļu novadi bija noskaņoti pret ES.

Nepiepildījās cerības, ka Norvēģija sekos tuvākā kaimiņa piemēram. Norvēģi, kurus saimniecība ir labā stāvoklī un kam ir sliktas atmiņas par **ūniju** ar Zviedriju (tāpēc šis vārds ir ļoti nepopulārs), 27. un 28. nov. ar 52,3 % balsu noraidīja iestāšanos ES (EU). ☐

To nožēlo zviedru valdība un **Dr. Ulafs Jāņsons**.

J. Beldavs

ZIEMASSVĒTKU KAUJU PIEMIŅAI

Janvāra sākumā pulcējamies Saulainē (Ontario provincē, Kanadā) pieminēt varonīgos latviešu kaņavīrus, kas piedalījās Ziemassvētku kaujās I pasaules karā. Baltos maskēšanās tērpos stāvam goda sardzē pie pieminekļa uguns.

Ziemassvētku kaujās - no 1916. g. 23. decembra līdz 1917. g. 18. janvārim - cīnījās 8 latviešu strēlnieku pulki apvienoti divās brigādēs - vienā latviešu divīzijā. Pirmās brigādes un divīzijas komandieris bija ģen. Misiņš, otro brigādi komandēja plkv. Auzāns. No 23. līdz 25. dec. strēlnieki uzbruka un no 26. dec. atsita vācu uzbrukumus. Kaujas norisinājās ap 20 km dienvidrietumos no Rīgas - Tīrelpurvā un uz Lielupes krasta. Tur atradās arī smilšu paaugstinājums - Ložmetējkals. Starp komdiejiem pavid mums zināmi vārdi: plkv. Goppers, kpt. Bangerskis, plkv. Francis, kpt. Krustiņš - Latvijas armijas ģenerāļi, arī Fridrihs Briedis un Jukums Vācietis, kas ar savu 5 Zemgales pulku sevišķi izcēlās Ziemassvētku kaujās. 8. Valmieras pulku komandēja plkv. Avens, 7. pulku - plkv. Goppers, 6. Tukuma pulku - plkv. Lielgalvis. Šeit pirmo reizi vēsturē ar ieročiem rokā pulcējās visas latviešu tautas bruņoti spēki.

Diemžēl, latviešu strēlnieku pulki bija padoti Krievijas ģenerāļu virspavēlniecībai. Krievijas armija bija sabrukuma priekšā. Augstākie krievu virsnieki, tiekdami pēc slavas, dzina kareivju masas jau iepriekš paredzamā nāvē un slaktiņos. Plkv. Vācietis savās atmiņās raksta: "*Latviešu jauno paaudzi iznīcināja divu vai trīs stūrgalvīgu un nemākulīgu krievu ģenerāļu godkāribas dēļ. Ziemassvētku kaujās latviešu strēlnieki bija iekarojuši četras kvadrātverstes (verste, apm., 1 jūdze, J. B.) lielu zemes gabalu, fronti tā pasliktinot, jo bija nokļuvuši grūti aizstāvamā pussielenkumā.*" Tomēr, strēlnieki šeit aizstāvējās un aizkavēja Rīgas krišanu vācu rokās līdz 1917. g. 21. augustam.

Uzbrukumam bija jāsākas 23. dec., plkst. 5 no rīta. Bija izstrādāts plāns slepeni uzbrukt vācu pozīcijām. Vācieši bija izbūvējuši savu aizstāvēšanās līniju līdz virtuozitātei ar elektrību un pat nelielu baznīcu ar dievgaldu. Latviešu pirmai brigādei bija jāpārrauj vācu frontes pirmā līnija un jādodas tālāk ieņemt Ložmetējkalni, atstājot pārrauto vācu līniju sekojošām krievu vienībām. Laiks bija auksts un sniga slapjš sniegs. Aizžogojumu griešana sākās jau plkst. 2 no rīta, bet līdz uzbrukumam sākumam visa vācu līnija bija sacelta kājās, un uzbrukumus nevarēja notikt negaidīti. Pirmais un otrais pulks šeit cieta smagus zaudējumus, tomēr izsitās cauri pirmajai vācu tranšēju līnijai un iegāja mežā. 3. pulks arī izlauzās cauri vācu līnijai un sapulcējās mežā. Vācieši apšaudīja mežu ar ložmetējiem un minu metējiem, nodarot smagus zaudējumus. Strēlniekiem nebija vairs patronu un rokas granātu. Krievu pulki nebija sekojuši un nu nevarēja pievest municiju cauri vācu pirmajai līnijai.

Tumsai iestājoties, pirmās brigādes atliekas salasījās atpakaļ savās izejas pozīcijās.

2. latviešu brigādes uzbrukums. 7. pulkam plkv. Goppera vadībā bija jāpārtrauc vācu tranšējas Tīrelpurvā un jānodod taisni purvam pāri uz Kalnciemu. Ap plkst. 04:00 pulks uzbruka vāciešiem, bet tika atsists atpakaļ. 8. pulkam plkv. Avena vadībā bija jāiet 7. pulkam pa pēdām, bet tā kā plkv. Goppers uzsāka uzbrukumu stundu agrāk, starp abu pulku uzbrukumiem nebija saskaņas. 8. pulks nesevoja 7. pulkam, bet uzbruka pusversti pa labi Ložmetējkalna virzienā. Izsities cauri pirmajai vācu līnijai, 8. pulks turpināja uzbrukumu, izsīdams ienaidnieku no tranšējām un blindažām. Šis varoņdarbs maksāja 8. pulkam lielus zaudējumus. Ap pusotra simta cilvēku bija krituši un vairāki simti ievainoti. Valmierieši (8. pulks) sevišķi cieta ienaidnieka ugunī no Ložmetējkalna. Viens 7. pulka bataljons kpt. Vītola vadībā un 3 astotā pulka rotas bija ievilkas tranšēju kaujā pirmajā vācu līnijā. Izsituši vāciešus no tranšējām, viņi ap pusdienas laiku savienojās ar zemgaliēšiem, t. i., 5. Zemgales pulku. Plkv. Goppers arī tika cauri un devās pa Tīrelpurvu uz Kalnciema pusi.

Vislabāk aprakstītas 5. Zemgales pulka kaujas. Pulku komandēja leģendārais plkv. Jukums Vācietis (Žēl, ka viņš vēlāk latviešu tautai pazuda. Sekodams komunistu maldu mācībai, viņš kļuva par Padomju Krievijas Sarkanarmijas virspavēlnieku. Viņam atdarījās acis tikai tad, kad Staļins lika viņu 1938. gadā nošaut kopā ar citiem ģenerāļiem.)

Viss 5. pulks bija ģērbies baltos maskēšanās mēteļos. Artilērijas atbalstā pulks izsita pirmo vācu aizsarglīniju un pēc tam lielā sajūsmā dziedāja: "Uz priekšu, latvieši, lai kaujā dodamies, lai asins plūst, mēs kausimies līdz vācu vara lūzt." Pirmā rota bija jau pa daļai izgriezusi vācu aizsprostus. Otrai tranšēju līnijai tomēr neizdevās cauri izsīsties. Brīzdami cauri pāri ceļiem bieziem sniegiem, kaņavīri piekusa un līdz otrai tranšēju līnijai nonāca tikai dažas grupas. Še krita pirmās rotas komandieris Lasmanis un virsnieki Liepiņš, Baumanis, Ūdrīts un Grinberģis. Kpt. Briedis bija smagi ievainots. Plkv. Vācieša komandai bija padots arī 10. Sibīrijas pulks, bet šī pulka bataljonu komandieri paziņoja, ka viņi nekādā ziņā uzbrukumā neiešot. Kareivji pa ceļam esot pat raudājuši. Ģen. Misiņš pavēlēja jau ieņemtās vācu tranšējas atdot šim Sibīrijas pulkam un pašiem pārņemt krievu pirmo līniju Tīrelpurva malā. Atkal parādījās pilnīgi krievu armijas sabrukums. 23. dec. uzbrukums galīgi izbeidzās ap plkst. 21:00 ar lielu kaunu sibiriešiem. Pulks ieņēmis pozīcijas pēc latviešu aiziešanas "likās uz auss". Daži piedzērās no vācu noliktavās atrastiem dzērieniem. Viņi bija pa daļai izkļūduši vācu noliktavās, pa daļai sākuši vārtīt tēju, kad vācieši tiem uzbrukuši un lielāko daļu aizveduši gūstā.

24. decembra uzbrukumu komandēja plkv. Auzāns. Viņam bija pavēlēts Ziemassvētku naktī, plkst. 02:00, no jauna uzbrukt Ložmetējkalam. Korpusa komandieris ģen. Radko nolēma dot 43 stundu ilgu artilērijas sagatavošanas uguni. Artilērijas uguns laikā vācieši bija atstājuši Ložmetējkalu un pārgājuši Kalnciema pozīcijās. Ložmetējkalu, Tīrelpurvu un apkārtni līdz Lielupei tādēļ ieņēma bez lielas pretestības.

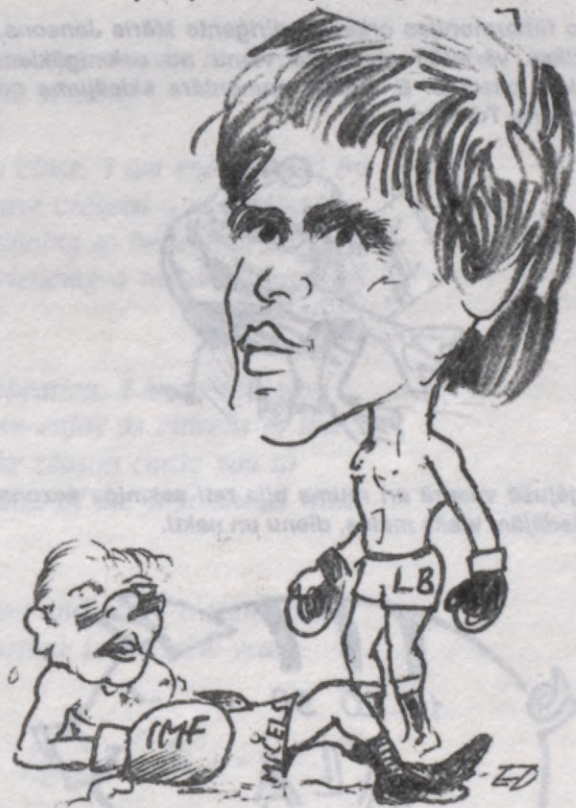
Par šīm Tīrelpurva un Ložmetējkalna kaujām plkv. Vācietis raksta: "Latvieši cīnījās kā varoņi, pirmās rindās raudamies uz priekšu pēc slavas kroņa, ko viņi paši savām rokām uzlika sev galvā." Krievu vienības nebija kustējušās no savām vietām, kamēr Ložmetējkals nebija pilnīgi arbrivots un latvieši jau aizgājuši tam garām. Sākot ar 22. dec., jau trešo dienu kaņavīri bija zem klajas un sala stīndzinošas debess. Sals jo vairāk pieņēmas 25. dec. pēcpusdienā. Tīrelpurvā varēja redzēt gājēju verstīm tālu. Šaušana tādēļ turpinājās visu nakti, nodarot zaudējumus. Visvairāk cieta 5. Zemgales un 8. Valmieras pulks. 23., 24. un 25. decembrī Zemgales pulkā bija 150 kritušu un 500 ievainotu. Valmieras pulks zaudēja 180 kritušus un 600 ievainotus. I brigādes zaudējumi bija gandrīz tikpat lieli. Par plkv. Vācieti brigādes komandieris plkv. Auzāns teica: "Viņam ir paklausīgs pulks, viņa rokās viens zaldāts ir vairāk vērts kā citu 20."

Zemgaliēšu lozungs bija: "Esiet kā viril!" Tā viņi atsaucās no ierakumiem un no posteņiem. Plkv. Vācietis raksta: "Laiks bija tik auksts, ka pavēlēju posteņiem ik pa 10 minūtēm uzsauc: Esiet kā viril! Šo zemgaliēšiem tik daudz izsakošo lozungu! Katram, kas nedzirdēs šo lozungu pa kreisi, vai pa labi, jāpārliecinās, vai kaimiņš nav nosalis. Dažiem strēlniekiem un arī man nebija iespējams paiet, jo kājas bija sastringušas no sala un bija jāiet uz pirmā pulka palīdzības punktu tās atdzīvināt. Vairāki kaņavīri arī bija aizmīguši mūžīgā miegā sniega kupenās."

PERSONĪBAS

Pols Goubis, neatsverams baltiešu tiesību aizstāvis, īpaši pret Krievijas ārcīgām nostājām.

Pasaules Bankas starptautiskās nodaļas fonda 50. gadskārtējā konferencē Latvijas bankas šefs Einārs Repše ar savu pieeju tikpat kā no siledēm izsita novecojošos fonda ieskatu naudas aizdevumos. Tas lika bankiešiem pārdomāt, kā ar to naudu rīkoties, jo līdzšinējie piedzīvojumi esot gaužam bēdīgi. Ģenerāldirektors Mičels Kandesi: "You, boy, have really a strong and good punch!"

Ed. Keiša koment

Lētākā aizsardzība sākas mājās, bet jaunajam Latvijas aizsardzības ministram prof. Trapānam jaunā sītēma ir īsts Gordona mezgls, kā no grāvjiem pāriet gaisā. Priekšroka - viņš pazīst krievu militārismu kā savu kabatu un var gadīties, ka profesors atrod pretpoti.

Ed. Keiša šaržs

Oslo filharmonijas orķestra diriģents Māris Jansons, ko mūzikas vērtētāji atzīst kā vienu no sekmīgākajiem diriģentiem pasaulē. E. Keiša momentārs skicējums no viņa koncerta Toronto.

Pagājušā vasarā arī mums bija reti sekmīga sezona. Mēs dziedājām visās malās, dienu un nakti.

Uzlabota ziedojumu figūriņa

Nākošā lielkauja sākās 1917. gada 12. janvārī. Vācieši uzbruka krieviem, kas tagad aizstāvēja Ložmetējkalnu. Stāvokļa glābšanai pavēlēja palīgā sūtīt 3. Sibīrijas divīziju ar tai piedalītiem 5. un 6. latviešu pulkiem plkv. Vācieša vadībā. 3. Sibīrijas divīzija bija pilnīgi nespējīga karot, tādēļ pirmajā līnijā ielika 5. un 6. latviešu pulkus. Plkv. Vācietis raksta: "Šī kauja mums, latviešiem, paliks ilgi atmiņā. Tā bija viena no vissmagākām un asiņainākām Rīgas frontē."

Uzbrukuma plāns bija nemākulīgs. Plkst. 05:00 pirmā brigāde ar 3. un 4. pulku sāka uzbrukumu. Abi pulki iestīga Tīrelpurva sniegā. Īsā laikā 3. pulks bija ložu noslaucīts, jo gāja taisni pa purva vidu. Vāliem vien ļaudis gulēja mūžīgā varoņu miegā - virsnieki un strēlnieki. Abi pulki, netikuši līdz vāciešu aizžogojumiem, tika pa daļai iznīcināti. Atlikušie ar tumsu atvilkās atpakaļ Ložmetējkalnā. Sibīrijas pulks bija izklīdis un nekādu dalību uzbrukumā neņēma. 5. un 6. pulki plkv. Vācieša vadībā gāja vairāk pa labi un izsita vāciešus no tranšējām. 6. Tukuma pulks, izsitis vāciešus no tranšējām, gāja tālāk uz priekšu pa mežu. Še piedalītais Sibīrijas pulks jau bija izklīdis un bēga atpakaļ. Kaujās palika tikai 5. un 6. latviešu pulki. Sakāvuši pirmo latviešu brigādi Tīrelpurvā, vācieši visus spēkus grieza pret 5. un 6. pulku. Plkv. Vācietim bija jāizvelk abi pulki no kaujas. Tīrelpurvā gulēja vairāki simti drošsirdīgākie latviešu virsnieki un kareivji.

Latvieši pazaudēja 8000 kaņavīru šīs operācijas laikā. Krievija bija sākusi karu ar Vakareiropas civilizētām valstīm ar vislielāko vieglprātību. Krievu kaņavīru masa izcietā viņas beprātīgu didišanu un kaušanu līdz tā parādīja zobus un atteicās tālāk karot. Kerenskis iesāka krievu nogurušos un pavisam izlaidušos spēkus no jauna mudināt karot, kamēr Oktobra revolūcijas sauklis bija "nost ar karu!" Nav brīnums, ka nāvei nolemtie krievu kareivji sekoja šī saukļa vadītājiem, nezinādami, ka arī tas beigsies traģiski.

Jau 1915. gada rudenī sāka organizēties latviešu strēlnieku pulki. Tiem bija sevišķa nozīme, kad 1916. g. rudenī tos pārformēja 8 pulkos, kuņus iedalīja 2 brigādēs. 1917. g. 18. decembrī abas brigādes pārveidoja par divīzijām, un šīs 2 divīzijas izveidoja latviešu korpusu, ko komandēja plkv. Jukums Vācietis. Korpusu demobilizēja 1918. g. martā. 1918. gada 13. aprīlī Jukums Vācietis saformēja Latviešu strēlnieku Padomju divīziju ar 9 pulkiem. Šo divīziju demobilizēja 1921. gada sākumā.

Jukums Vācietis apgalvo, ka latviešu divīzija bija vienīgā spējīgā kaņaspēka vienība Krievijā, bez kuņas Ļeņins nebūtu uzvarējis. □

Inta Purva

ĒNA

Vistumsākā ēna tā,
Ko cilvēks met cilvēkam.
Tā saulainu dienu
Par nakti vērš
Un dziļzemju ezers
Sev vietu sirdi plēš.

Tik neļauj šai ēnai
Ticību labajam ņemt.
Tik ticību, ticību nepamet.
Pret ziemeli plecu griež
Un atceries -
Ar pirmo gaija dziesmu
Gaisma aust
Un ēnas, ēnas dziest.

Kā sena paruna saka:
"Dots devējam atdodas."

IEROČU BRĀLĪBA

Mūsu brīvības cīņu partnerus grupēju trīs, atšķirīgās no metnēs: ienaidnieki, līdzjutēji un ieroču brāļi. Šajā publikācijā aplūkošu pēdējo kategoriju - ieroču brāļus.

Tūliņ pēc Latvijas republikas pasludināšanas 1918. g. 18. novembrī tai draudēja atklātas briesmas. Jau tā paša gada decembrī no austrumiem lauzās lielinieki (boļševiki), bet rietumos oficiāli soļot uz Petrogradu un gāzt lieliniekus, patiesībā, okupēt Latviju, organizējās vācu imperiālisti ar mērķi ko-

CANADA

PRIME MINISTER • PREMIER MINISTRE

Je suis heureux d'avoir cette occasion de vous adresser mes plus cordiales salutations à l'occasion du temps des Fêtes.

En faisant le bilan de l'année qui vient de s'écouler, je suis encouragé par les signes de reprise économique qui ont fait régner un nouveau climat dans la nation. Les Canadiens se retrouvent et retrouvent leur pays, ils ont de nouveau espoir et confiance en l'avenir.

En cette période de réjouissances, je sais que vous réfléchirez aux bienfaits dont sont comblés tous les citoyens de ce grand pays. Que la bonne volonté que nous inspirent les Fêtes vous prépare à saisir avec enthousiasme les défis et les occasions qui se présenteront au cours de l'année nouvelle.

Ma famille et moi vous souhaitons des Fêtes agréables et inoubliables ainsi que la meilleure des chances pendant l'année qui s'amorce.

I am pleased to have this opportunity to convey to you my warmest greetings of the festive season.

As this year draws to a close, I am encouraged by the signs of economic recovery that have created a new mood in the nation. Canadians are again beginning to believe in themselves and in their country, experiencing a restored sense of confidence and hope for the future.

During this time of celebration, I know that you will reflect upon the blessings which we enjoy as citizens of this great country. May the goodwill of the season cause you to embrace the challenges and opportunities of the year ahead with enthusiasm.

My family and I wish you and yours a memorable and happy holiday, as well as good fortune in the new year.

OTTAWA
1994

lonizēt Baltiju. Mūsu jaunajai republikai kaŗaspēks bija organi-
Zācijas stādijā, bez bruņojuma, bez naudas tā iegādei. Šajā
grūtajā brīdī nesaudzīgu palīdzību sniedza Francija.

* 1919. g. 25. oktobrī Francijas militārās misijas priekš-
nieka palīgs Žerārs ziņo ministru prezidentam K. Ulmanim, ka
Boloņā iekrauti kuģi ar apbruņojumu Latvijas armijai un tie iziet
jūrā.

* 1919. g. 3. novembrī Francijas militārās misijas vadītājs
pulkvedis-leitnants Diparkē ziņo Ulmanim par pārtikas piegā-
dēm Latvijai. Arī ziņo par maršala Foša noteiktām sankcijām
Vācijai viņas rīcībā pret Latvijas interesēm, ko uzdots pārrau-
dzīt ģenerālim Niselam.

* Aizritēja vēl 2 gadi. Francijas parlamentā debatēja par
Latvijas republikas atzīšanu. Dēdzīgu runu teica Latvijas
draugs Aristīds Briāns: "Latvieši ir sena kultūras tauta; tai jāie-
kļaujas pasaules brīvo tautu juridiskā saimē." 1921. g. 26. jan-
vārī Aristīds Briāns ziņo Latvijas republikas ārlietu ministrijai
par tās atzīšanu *de jure*.

* I pasaules kaŗā vācu armija lauzās uz Parīzi. Pretīm tai
stāvēja Verdena ar cietokšņu rindu. Verdēnas aizstāvju ciņas
prasīja 860 tūkstošu kritušo un ievainoto franču kaŗavīru.
Verdena nepadevās. Latvijas valdība augstu novērtēja franču
kaŗavīru varonīgo ciņu un piešķīra Verdēnai Latvijas armijas
augstāko militāro goda zīmi - Lāčplēšu Kaŗa Ordeni, kuŗš vēl
šodien glabājas Verdēnas kaŗa muzejā.

* Ritēja gadi, Francija Latvijai uzbūvēja toreiz modernas
zemūdenes - Ronis un Spīdola - apmācīja arī apkalpi. Krievi,
neprazdami ar tām rīkoties - nogremdēja.

* Turpmākā gadu gaitā Francija apbruņoja mūsu Krasta
artilērijas pulku ar toreiz moderniem tālšāvēju lielgabaliem Ka-
nē. Ar bruņi kaskām apgādāja Aviācijas un Autotanku pulkus.

* Latvijas valdība neaizmirs Aristīda Briāna nopelnus tās
starptautiskā atzīšanā un trīsdesmito gadu beigās pārdēvēja
ielu gar Franču licēju par Aristīda Briāna ielu. Tajā pat reizē
pie tā ēkas piestiprināja A. Briāna piemiņas plāksni. Vācu
okupācijas laikā Rīgas virsbirģermeistars Vitroks pavēlēja šo
plāksni noņemt un nodot lūžņos. Ar lielu risku Rīgas pilsētas
Būvju valdes darbinieki (arī šī raksta autors) plāksni nenō-
deva lūžņos, bet paslēpa. Šodien vēl nav skaidri zināms, vai šī
piemiņas plāksne saglabājusies.

Krievu okupācijas laikā A. Briāna ielu pārdēvēja par Anri
Barbisa ielu. Neizprotams tas, kamdēļ Rīgas pilsētas maģistr-
rāts šai ielai nav piešķīris agrāko, vēsturisko nosaukumu, t. i.
Aristīdida Briāna, bet gan pārdēvējis to par Mēness ielu.

* 1938. g. Rīgā ieradās Francijas valdības delegācija un
apmeklēja kaŗa ministru ģen. Jāni Balodi. Francijas valdība
augstu novērtēja Latvijas armijas kaŗavīru varonību mūsu
brīvības ciņās. Kā šo ciņu iedvesmotājam, organizētājam un
vadītājam ģen. J. Balodim delegācija pasniedza Francijas val-
dības apbalvojumu - ZELTA ZOBENU. 1940. g. krievi apcie-
tināja ģen. J. Balodi un paņēma arī zelta zobenu. Kur tas ta-
gad glabājas? Mazāk ticams, ka tas glabājas kādā vērtslietu
krātuvē vai mūzejā; vairāk gan, ka kāda čekista dzīvoklī. Tas
taču ir ne tikai mākslas darbs, bet arī liela materiāla vērtība.
Kādaī varai, mūsu jeb Francijas, to vajadzētu krieviem atpra-
sīt.

* Ikvienam talantīgam Latvijas armijas virsniekam visu ie-
roču šķīrū Francijas kaŗa akadēmijas plaši vēra savas durvis.
Pievienoju to virsnieku sarakstu, kuŗi beiguši sis kaŗa aka-
dēmijas. Saraksts varētu izrādīties nepilnīgs, jo tas sastādīts
gan pēc atmiņas, gan arī izmantojot studentu korporāciju fili-
listru biedrību savienības 1939. g. sarakstu: ģen. Hartmanis,
armijas štāba pr-ks, Tervetia goda fil., admirālis Spāde, kaŗa-
flotes komandieris, Tervetia, komandkapt. Legzdīņš, zemūde-
nes Ronis komandieris, Tervetia, pulkv. Kandis, Aviācijas pul-
ka komandieris, Tervetia, kapteinis Mēdnis armijas štābā, Tēr-
vetia, plkv.-lt. Kārklīņš atsevišķā artilērijas divizionā, Vendia,
plkv. Jeske, plkv.-lt. Kluge un Liepiņš armijas štābā, Vendia.

Latviešu kaŗavīru varonība rakstīta zelta burtiem gan I pa-
saules kaŗa ciņās Ložmetēju kalnā, gan arī brīvības ciņās. Arī
franču kaŗavīru ciņas I pasaules kaŗā pie Verdēnas bija ciņas
pret iebrucējiem, pret mūsu kopējo ienaidnieku. Vērtējot Latvi-
jas un Francijas attiecības gan kaŗa, gan miera laikā, varam
droši teikt, ka starp mums pastāvēja IEROČU BRĀLĪBA.

No varoņgara apmirdzētām brīvības ciņu dienām aizritējis
jau gaŗš cilvēka mūžs. Reti kur vairs atrodams kāds šo
lēgendāro ciņu dalībnieks, lāčplēšu cilts izgaisusi veļu valstībā.
Nožēlojami, ka presē tikpat kā nepiemin mūsu brīvības ciņas
1918.-1920. g. Aizsaules kaŗavīru pulkam pievienojušies lāč-
plēsis Pēteris Lapainis, četru armiju augstāko militāro ordeņu
kavaleris (cara, komunistu, Latvijas, vācu), arī virssēržants

Jūlijs Spunde un Jēkabs Parelis. Latvijas sauli vēl skata vie-
nīgais LKOK Ameriks.

1994. gada 4. jūnijā māmuļā svinējām Latvijas aviācijas
75 gadu jubileju. Skumji tas, ka šajās ievērojamās svinībās ne-
iēradās Bruņoto spēku augstākais pavēlnieks - Valsts presi-
dents, kuŗš tajā brīdī piedalījās sporta spēlēs, kā arī ministru
prezidents Birkavs, kas uzturējās jūrmaļā.

Sevi piesaka arī mūsu armija, tikai skumji uz to norau-
dzīties, dzirdot par tās zemo disciplīnu, par fizisko neatbilstību,
ko stāsta pati armijas vadība. Tam visam pamatā tautas ap-
dzirdīšana, visatļautības gaisotne, kas plašā apjomā izveidoju-
sies mūsu tēvzemē, grauļot tās fiziskos un garīgos spēkus.

Il psaules kaŗa troksnis gan norimis, tomēr pasaulē miera
arvien vēl nav. Krievijā komūnisms kritis, bet varu gatavojas
pārņemt fašisms. Politiski tumši mākoņi veidojas austrumos.
Kas stāsies pretīm šai tumšai masai, ja tā kārtējo reizi brādās
Latvijā? Mūsu tautas zieds - virsnieki nobendēti Sibīrijas tund-
rās, gan nolikuši galvu Volchovā un Kurzemes cietoksnī. Šo-
brīd viņi varētu būt padomnieki mūsu vārgā armijā ar pavēles
tiesībām. Ar pamatotām bažām raugamies nākotnē. □

Hermanis Pakulis,
Jaunpiebalgā, Latvijā

Tālivaldis Ķikauka

MELNAIS

No cikla "Nepabeigtā varavīksne"

Viņu sauca par Melno, un Šondorfas nometnē neviens
par viņa melno pagātņi daudz nezināja. Melni mati, melnas
acis un viens melns zobs. Viņš savā sarunā lietoja krievu lamu
vārdus, tos iestarpinādams tik dabiskā veidā, ka likās pieder-
īgi. Kāvās parasti ar melniem ādas cimdiem un pašam bija
uzsista melna acs. Jeb zila? Bija palikusi melna vēlāk.

- Melns, kā vēlns, ļaudis par viņu mēlsa, viņu apmēloja.
Melna čūska mīltus mala: tāda pat bija viņa brūte ar melniem
kā piķis matiem. Kur tādu šamais bija nogrābis? Valkāja mel-
nu kloziti, pogcaurumā melnu neļķi. Melni mākoņi slija pāri D.
P. bēgļu nometņei, kur daudzi aizgāja melnajos. Tikai ne Mel-
nais. Viņam pat domas bija melnas kā ogles. Kad šamais
spēlēja šachu, vienmēr ar melnajiem. Melnā dāma, melnais
karalis: ar savu melno torni viņš nupat nosīta balto laidņi. Pāri
šachgaldiņa melni-baltajām rūtim. Arī loga rūtis bija melnas.
Ārā melna nakts, jo elektrība bija dārga. Melnajam gulta bija
aizklāta ar melnu deķi. Viņš pašlaik gultā lasīja grāmatu ar
melnām lapām: par buršanu. Nejutās labi. Sākumā piemētās
dzeltenā kaite, tad cukurslimība, tagad melnā sērga. Āda šur
tur metās raupjaina. Melnais meklēja kaut ko par melno sērgu
un atrada:

- Ja āda paliek melna un sāk čūlgāt, tad uzlieciet vietai
melnu krupi, vislabāk dzīvu. Krupim ir jābūt melnam ar raibām
acīm. Melnais noskurinājās. Visu ko, bet ne krupi. Aizies labāk
pie ārsta, bet pats tik melns. Ārsts teiks, lai papriekšu iet maz-
gāties. Tas par sarežģītu. Viens melns nags arī - bija uzsis ar
āmuru. Griestus arī istabai nokrāsojis melnus ar zilām zvaigz-
nēm. Melnas mēbeles uz melna tepīķa. Istabas vidū vāja spul-
dze meta melnīgsnēju gaismu. Viss rādījās tik melns, ka Mel-
nais nevarēja atrast baltmaizi. Ēdis to, kas ir. Melno kaņņepju
sviestu atrada gan. Drusku melnās kafijas derētu, tādu bez
piena. Ar visu savu sērgu Melnais jutās slikti: bija uznācis
melnais. Depresija. Melni sapņi melnās krāsās. Gāja pie psi-
chiatra, kas par Melno bija sliktās domās:

- Jums viss tik drūmi melnās krāsās: domājiet pozitīvi!
Melnais domāja: viņš jau nav vainīgs, ka cēlies no armēņiem.
Viņam patika melni velni un sievietes ar melniem matiem. Pat
melnu dzimuma zīmīti viņš nesmādēja.

- Man patik melnraibās, viņš sacīja psihiatram, kas
pašlaik smēķēja machorku.

- Man labāk patik melnīgsnējās, teica psihiatrs un izlēca
pa logu. Labi, ka viņa birojs bija pagrabā. Ienācis, psihiatrs
staigāja uz četrām kājām kā suns. Melnais šamo piesēja pie
kušetes. Psihiatrs nesteidzoties apēda kušeti un Melnais vai-
cāja:

- Vai nevēlaties piedzert melnu kafiju? Bet redzēja, ka
psihiatrs pašlaik karājās pie griestu lampas.

- Ko jūs domājat par Sartru? vaicāja Melnais un, atbildi
nesagaidījis, aizgāja.

- Es ceru, ka viņš man nepiesūtīs melno lozi - rēķinu, domāja Melnais un skatījās kā Gunāra Saliņa 'Melnā saule' bija sākusi rietēt un pamelns mēnesis līdz augšā.

- Kas vainas melnam, skaļi ieteicās Melnais un tam pieslīdās Melnais.

- Sveiks, vārda brāli!

Melnais paķēra bozi un gāza Melnajam, un cīnoties nebija skaidrs, kas uzvarēja. Tur, melnas straumes krastā, melnā vasaras nakti, vēl šodien Melnais cīnās ar Melno bruņinieku un, cik spēdams, mēģina nokrāsot melnu visu to, kas nav melns.

- Viņam, laikam, bija melna dvēsele, teica mācītājs melnā talārā. Melnais paraustīja plecus un gāja tālāk. Varbūt nākamajā dzīvē viņš būs pilnīgi balts, un tā viņš tur gāja melnā mētelī un ar melnu platmali. □

XX

GRĀMATAS

PIEVILTĀS CERĪBAS

Kārlis Krūklītis AUGŠAM CEĻAS GAISMAS PILS, atceres un pārdomas, Gaujas apgāds, 1994. 495 lpp.

Kārļa Krūkliša vārdā nenosauktās triloģijas 3. grāmata apskatīta brīvās Latvijas pēdējās dienas, okupācijas un kara laiks, kā arī vispārīgs tā laika pārskats. Pirmā grāmata "Tā tas bija toreiz" iznāca 1983. gadā, aprakstot Latvijas iedzīvotāju dzīves un darba veidus. Otrā grāmata "Tēvu zemei grūti laiki"-1989. gadā - attēlo politisko darbinieku nosvēršanos uz vadonības idejām.

Autors trešās grāmatas ieskaņā isumā pastāsta savas dzīves gaitas, bet atzīmē, ka tikai Latvijas pirmajos 15 gados pilntiesīgo iedzīvotāju rokās bija noteikšana valsts un sabiedriskās dzīves jautājumos. Pēc tam varu sagrābis politiķis, kam bija laba reputācija, kas tomēr pietrūka starptautisko jautājumu kārtīšanai. Ārpolitika nonāca Muntera rokās, kam karjera stāvēja tuvāk nekā tauta un valsts, bet Latvijas vadonim K. Ulmanim trūka vizijas.

Pēc vācu ienākšanas Rīgā 1941. gada 1. jūlijā acis redzēja daudz prieka uguntiņu, kas ātri nozuda. Tauta dzīvoja okupācijas varā kā pirms, tā pēc šī datuma, bet krieviskos ielu nosaukumus pārkrustīja vācu lielmaņu vārdos.

Ar lieliskām sekmēm Krūklītis nobeidzis Rīgas valsts tehnikumu un dabū darbu radiofonā, kā sporta reportieris. Viņa rakstīšanas stilam raksturīgi garī, sarežģīti teikumi, ar atsevišķu vārdu, īsu vai garāku palīgteikumu iestarpinājumiem, nereti arī pasakaidrojumi iekavās, bet ar vajadzīgām gaŗumzīmēm. Viņš ir izmanīgs ziņu vācējs ar labu pazišanos, viņa draugu vai paziņu skaits vairojas, un līdz ar to arī aug ziņu kvalitāte. Veikli zēni bijuši arī citi radiofona darbinieki. Oskars Pēkšēns paspējis intervēt pirmo sekretāru Jāni Kalnbērziņu 1940. gadā, kad Sarkanarmija iesojojusi Latvijā. Aleksandrs Bundža pratis pietikt direktoriem un citām atbildīgām personām, nogludinot un piemērojot ziņas attiecīgā departamenta vajadzībām. Privātmēmēji sadarbojās ar radiofonu un otrādi. Aprakstīti radiofona darbinieki un viņu attiecības savā starpā, arī aktieri, kas piedalās raidlūgās Radiofona pastāvēšanas laikā bijuši 13 ziņotāji. Par katru ir apraksts, ieskaitot aizkulisēs. Vācu kungi uzspieda savu gribu diplomātiskāk kā krievi, kam bija takta trūkums. Raidījumi turpinājās līdz 1945. gada 5. maijam no vietām ārpus Latvijas. Raksturīgs apraksts ir komponistam Emilam Melngailim, kas bijis dzimis diriģents, bet ne kori dziedātājs.

Ar vācu ienākšanu Rīgā 1941. gada 1. jūlijā latviešiem radās cerības un sajūsma par iespēju izdot laikrakstus nākotnē, ka istā atbrīvošanas stunda sītusi, būs atsevišķi laikraksti latviešiem un vāciešiem, bet vāciešus kritizēt nedrīkstēs. Jau otrā dienā pēc vācu ienākšanas latvieši gatavojas izdot "Jaunākās Ziņas", neparādījās "Brīvā Zeme", nebija arī Emila Melngailja vāciešiem labvēlīgais raksts, vācieši šo avižu iznākšanu neatļāva.

Pēc 15. maija izstrādāti noteikumi, ka avižniecībā atļauts strādāt žurnālistiem, kas no Sabiedrisko lietu ministrijas ieguvuši apliecību, un tiem jābūt Preses biedrības locekļiem. Preses biedrība atvietoja agrāko Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrību. Šo noteikumu neievēroja "Jaunākās Ziņas", izdevēji Benjamiņi nelikās ne zinīs par šiem noteikumiem, tie prasīja tikai labas aroda zināšanas. Noraidīto žurnālistu saraksts glabājās pie Druvas, tie pie rakstīšanas netika. Parastajam avižu

lasītājam šis aizkulisēs nebija zināmas. Ministram Alfredam Bērziņam ar Druvu nebija labas attiecības.

Kā žurnālists Krūklītis zināja vai atrada dažādus "noslēpumus" "augstākajās" aprindās, un tās aprakstītas grāmatā. Alfredam Bērziņam bijusi doma militāros spēkus pakļaut aizsargu organizācijai, bet tas virsniekiem licies nepieņemams. Par šo tematu Rirdāns uzzīmējis karikatūru. To nepublicēja, bet noslēpa un paņēma līdz trimdā. A. Klāvsons bija 3 viru komisijas priekšsēdis, kas lemj, kādus žurnālistus uzņemt Preses biedrībā. Starp žurnālistiem iespiedies arī krievu darbinieks Jemeljānovs, kas vēlāk bija augstos amatos, bet aizbēga uz Padomju savienību, vāciešiem ienākot. Īstais Latvijas okupācijas izplānotājs bijis Vetrovs, iespējams arī labs paziņa Alfredam Bērziņam, kas bija vienīgais Latvijas ministrs, kam izdevās aizbēgt uz ārzemēm. Klāvsons nav vēlējies runāt, kad tas vēlāk pieminēts Eslingenas pārrunās. Tāpat Ulmaņa paspārnē nokļuvis Evalds Freivalds. Plašāk aprakstīti laikraksta "Rīts" redaktori E. Raisters, K. Rabācs un A. Strautmanis, kā arī V. Dulmanis un E. Freivalds.

Autors žurnālistu iedala 2 grupās. Vienā ir vadītāji un jaunu ceļu meklētāji, otri - sekotāji un iestaigātu ceļu turpinātāji, kaut abi virzieni ir noderīgi. E. Freivalds novērtēts kā nākamais ministru prezidents - tikai tik tālu notikumi netika. Pēc 15. maija radiofona ziņas esot ar medu apsaldināta propaganda, noteikšana informācijas un reportāžu daļai vienai personai - Klāvsonam. Vakara ziņas ievadīja ar citātu no vadoņa (vienmēr rakstīts ar mazu burtu) runas, bet centrālās ziņas bijušas tās, ko vadonis teicis. 15. maija autoritātīvā režīma laikā vajadzēja teikt tikai labu par visu, ko veicis režīma galva un viņa kalpi. Pirms maija apvērsuma Ulmanis izvēlējis uzticamus cilvēkus radiofonā, jo liktenīgajā naktī gaisis sakarsēts. Daži Ulmaņa izraudzītie vadoņi nav bijuši augsta kalibra līdzstrādnieki, bet vadonis uzticējies Klāvsonam. Rakstot par Vadoni vai valdības locekļiem, bija jāuzmanās kā rakstītājam, tā manuskripta rediģētājam. Ja kas gadījās aplami, ar veselu ādu nevarēja izsprukt. Valdība nevēlējās "aizklāpēt" "Jaunākās Ziņas", baidoties no tautas reakcijas. Sabiedrisko lietu ministrijas kurjers apskraidīja galvas pilsētas laikrakstus/redakcijas, lai piegādātu avīzēm iespīejamās ziņas. Kad ieradās speciālais kurjers, reportiera sagatavotais gabals bija jāiznīcina, bet jāiespiež kurjera atnestais.

Kad Vācija 1939. gadā iebruka Polijā, Latvijas valdība nolēma ieturēt neitralitāti, bet tā nevēlējās runāt par viedokli un sekām, bet avīzēs nedrīkstēja rakstīt tuvākas un sīkākas ziņas par šo notikumu.

Daļa latviešu virsnieku 15. maija notikumus apsveikuši, ticot, ka Ulmanis un 15. maijs esot Dieva sūtīti, nevajagot izvērtēt, cik apvērsums bijis likumīgs, cik patvarīgs. Ulmanim var uzticēt valsts vadību, pazudis daudzas mazās partijas, bet pievilās tie, kas ticēja, ka notiks aizsardzības spēku stiprināšana. Jaunajā valdībā bija pārstāvēti dažādi politiski nogrupējumi, bet bija arī gādāts par apvērsuma režīma noturēšanu. Ulmanis maz domāja par valsts drošību, kaŗavīri nebija pietiekami apbruņoti. Dienu pirms kara iesākšanās "Brīvā Zeme" ievietoja rakstu "Kaŗa nebūs". Raksta autors bija Ulmanis, kaut to rakstīja valdības lietu referents. Grāmatā nav piebilsts, ka tauta toreiz uzticējās Ulmanim, sevišķi zēnīekī. Tā nezināja dažādās aizkulisēs valdībā, tomēr uzskatot šos par "labiem laikiem".

II pasaules kaŗā ievīlka arī latviešu cīnitājus. Radiofons uzsāka "Latviešu kaŗavīrs pusstundu", ko klausījās vietējie iedzīvotāji un frontīnieki. Vāciešu iedomības dēļ to nebija viegli noorganizēt, jo tie atrada vietas, kas tiem nepatika. Raidījumā bija Daugavas Vanagu dziesma, mūzika, literārā daļa, humors, sveicīeni, bet tomēr bija grūti atrast piemērotu programmu. Nodibīnājās frontes laikraksts "Daugavas Vanagi", kas bija pakļauts vāciešu cenzūrai. Laikrakstu uzņēmās veidot M. Čulītis un E. Raisters. Tur bija paredzētas vairākas nodaļas, bet grūtākā bija tā, kam sakars ar cīnitājiem kaŗa laukā un viņu piederīgiem. K. Krūmājs-Kokains atrada DV varonīm vārdu Vilibalds Drosmiņš, kas ar pirmo numuru kļuva par magnetu, ko papildināja Rirdana zīmētais dēkainis. Militārie cenzori interesējās, lai avīzē neparādītos militārie noslēpumi. Vēlāk laikrakstā iefiltrējās Langes algotņi, kaŗavīru nodaļu veidoja K. Krūklītis, kur bija ziņas par cīnitāju dienesta gaitām. Pielietojot dažādus trikus, latviešu grupas mēģināja pakļaut laikrakstu savai ietekmei. Laikrakstam "Daugavas Vanagi" bija gadījies labvēlīgs cenzors, kas maz izvītroja un bija draudzīgs M. Čulītim.

No Doma laukuma Rīgā uz fronti izvadīja 16. Zemgales kārtības sargu bataljonu ar ap 500 viru Latvijas nacionālās ar-

mijas tērpos, bet bez Latvijas karoga un himnas. R. Osis paņāca, ka tās pašas dienas pievakarē Abrenes ielā notika otra apskate latviešu valodā, latviskā leņņumā, kur plivoja nacionālie karogi, dziedāja valsts himnu un atskanēja "Lai dzīvo". Frontē vācieši nerespektē dienesta pakāpēs augstākus latviešu virsniekus. Tiem jāpacieš zemāku pakāpju vāciešu untumi. Pirmo austrumu frontē kritušo latviešu karavīru nogalinājusi vāciešu, ne krievu lode. Vācu uztverē iekārotie austrumu apgabali ir vācu noteikšanā. Vācieši piedāvāja ziņas latviešu frontes avīzei, bet tur nekā nebija par latviešiem. Beidzot K. Krūklītim izdodas apciemot fronti aizsargu formas tērpā kopā ar latviešu māksliniekiem, lai gūtu informāciju par latviešu cīnītājiem.

Braucienā uz Ļeņingradas fronti vērojami lieli postījumi. No mājām palikuši tikai dūmeņu stabi. Brauciens bija jāturpina automašīnās bruņotu sargu pavadībā, lai nebūtu pārsteigumi. Karavīri tērti Latvijas armijas tērpos ar latviešu nozīmēm. Tiem dažādu ieroču mistrojums. Latviešu bataljonu mērķis - cīnīties par brīvu latviešu tautu un neatkarīgu Latvijas valsti. Apgādes ziņā vācieši labāk apgādāti, vācu virsnieki necienīgi izturas pret latviešu virsniekiem, latviešu karavīriem dažādu lietu trūkumi. Vairākos frontes apciemojumos Krūklītis vērojis, ka latvieši bijuši pabērnu lomā, bija robe apgādes sistēmā, latviešu karotāju vēlmes bija citādas. Cīnītājus uzjautrināja frontes teātris ar vieglu humoru un jautrību, visvairāk cienīja nerātās ziņģes un feļetonus.

J. Veide un kapteinis Upelnieks ticēja, ka latviešu ieroči, lodes un durkļi izcīnīs brīvību, nebaidoties briesmas un upurus, vērojot vācu neveiksmes frontē. Ģen. Kurelis un citi virsnieki domā, ka sabiedrotie neļaus sašķīst Vācijai, tie gādās, ka Baltijas valstis kļūtu par atvairu zonu, bet leģions kopā ar vācu spēkiem nespēs gādāt par latviešu interesēm. Kurelieši domāja par atsevišķiem latviešu spēkiem, bet rezultāts bija traģisks, kaut Rīgas aizsargu pulka rotas bija kodols šim pasākumam un bija izstrādāti dažādi plāni.

Grāmatas noslēgumā norādīts, ka latvieši nav apmierināti ar Ulmaņa neitralitātes politiku un viņa padomdevējiem, sevišķi ārlietu ministru Munteru. Viņš neinteresējās par to, ko domā tauta. Noteikšana valsti vienai personai. Autors atzīmē, ka viņam trūkst vārdu, lai atzīmētu bezgala lielo komunistu nodarīto postu. □

V. Irbe

Prof. Msgr. Henriks Trūps

KATOĻU BAZNĪCA LATVIJĀ

Katoļticīgo skaits Latvijā pašreiz ir ap 500 000 cilvēku. Vēsturisko apstākļu dēļ tā ir izkārtojies, ka gandrīz visa Latgale ir katoliska. Katoļi vairākumā ir arī Augšzemgalē, Bauskas rajonā gar Lietuvas pierobežu un Kurzemē ap Alšvangu. Pēc pēdējā pasaules kara sakarā ar bēgļu gaitām arī Vidzemē, kas agrāk bija stingri luteriska, tagad no Latgales ir ienācis daudz katoļticīgo.

Visi Latvijas katoļticīgie ir apvienoti 188 draudzēs, kas veido 22 dekanātus. Latvijā pašlaik strādā 95 priesteri; 2 no tiem ir pensionāri, 3 strādā kā profesori priesteru Seminārā, bet pārējiem ikvienam ir jāapkalpo 2 - 3 draudzes, dažiem pat vairāk. Latvijas teritorija ir sadalīta 2 bīskapijās. Rīgas archidiecēze aptver Rīgu, visu Vidzemi un Latgali. Liepājas diecēzē ietilpst Kurzeme un Zemgale. Abas diecēzes kopā veido Latvijas katoļu Baznīcas provinci vai Rīgas metropoliju. Metropolijas priekšgalā ir Rīgas metropolīts Jānis Pujāts, viņš vienlaikus ir arī Rīgas archidiecēzes archibīskaps. Viņa palīgs un arī ģenerālvīkars ir bīskaps Jānis Cakuls.

Archibīskapijas pārvaldi sauc par kūrīju. Tā atrodas Rīgā, M. Pils ielā 2a. Liepājas diecēzi pārvalda bīskaps Jānis Buls. Kūrīja atrodas Liepājā.

Pāvesta nuncijs pie Latvijas valdības ir archibīskaps Justo Muljora Garsija. Pāvesta nunciatūra atrodas Rīgā, M. Pils ielā 2a.

Latvijā darbojas arī komunistu vajāšanās izdzīvojušie 3 viriešu garīgie ordeņi: 7 mariāņu tēvi (viņu klosteris atrodas Viļānos, Kultūras laukumā 6a), 6 kapuciņi (klosteris Rīgā, Liepājas ielā 38), 3 jezuiti (viņu rezidence Rīgā, Katoļu ielā 16) un 4 dominikāņi (bez sava klostera). Visi ordeņu tēvi pašlaik strādā draudzēs. No sieviešu reliģiozajām iestādēm darbību Latvijā ir atjaunojušas Nabadzīgā Bērna Jēzus 29 māsas ar mītni Rīgā, Klostera ielā 19; Jēzus Sirds māsu kongregācijas 11 māsas Daugavpīlī, Miera ielā 13.1.; Bezvainīgās Jaunavas

Marijas Sirds kongregācijas 29 māsas Rīgā, Ojāra Vācieša ielā 7; Šķīstīšanā cietušo dvēseļu palīdzības kongregācijas māsas Rīgā, Mēmeles ielā 5a; Eucharistiskās Jēzus kongregācijas 4 māsas Aglonā; Svētā Pāvila Kruce kongregācijas 7 māsas Rīgā, Katoļu ielā 16; Latvijas brālība "Ave Marija" Rīgā, Ludzas ielā 8.

Bez tam vēl kultūrāla un arī kaīttīva rakstura katoļu biedrības nodaļas darbojas kādas 30 draudzēs. Katoļu studenti ir apvienojušies biedrībā "Dzintars". Viņi izdod katoļu studentu žurnālu ar tādu pašu nosaukumu *Dzintars*. Katoļu mediķu biedrība ieguvusi savā īpašumā bijušās vācu katoļu biedrības māju Rīgā, Krastmalas ielā 29. Katoļi plašākām tautas masām izdod mēnešrakstu *Katoļu Dzīve*, redakcija atrodas Viļānos, Kultūras laukumā 6. Bez tam vēl katechetiem - ticības mācības skolotājiem iznāk žurnāls *Ejiet un māciet*, bet Rīgas priesteru seminārs izdod mēnešrakstu *Viņš ir dzīvs*.

Rīgas archidiecēzei kā archibīskapa katedrāle ir Sv. Jēkaba baznīca, celta 1215. g., bet Liepājas bīskapa katedrāle ir Sv. Jāzepa baznīca Liepājā, celta 1747. gadā.

Visievērojamākā Latvijas katoļiem ir Aglonas bazilika, uzcelta 1780. gadā (bazilikas titulu piešķīr pāvests ievērojamākām pasaules baznīcām).

Aglonā ap 1700. gadu savu klosteri nodibināja dominikāņi. Jau 18. gadsimta sākumā viņu uzceltā koka baznīcā bijusi slavenās brīnumdarītājas - Jaunavas Marijas svēttilde, pie kuŗas no visām pusēm sākuši plūst svētceļnieki. Tā, pateicoties dominikāņu darbībai, Aglona izveidojās par Latgales reliģisko centru. Liels ticīgo saplūdums tur notiek 2 reizes gadā Vasaras svētkos un lielajā Māras dienā (Jaunavas Marijas debesis uzņemšanas dienā, 15. augustā).

Svētceļnieki uz Aglonu dodas gan pa vienu, gan organizēti grupās ar nolūku vai nu izlūgties kādu žēlastību, vai pateikties Dievam par lūgšanu uzklaušīšanu, vai arī lai izpirktu savus grēkus. Svētceļnieku skaits dažus gadus sasniedz līdz 50 000. Dievkalpojumus šajās lielajās sanāksmēs notur bīskaps, bet sabraukušie priesteri gādā, lai visi varētu pieiet pie bīkts. Aglona pēdējos gados ir izvērtusies par starptautisku tūrisma centru. Vasarā ik dienas šeit var redzēt daudz ekskursantu.

Sakarā ar pāvesta apmeklējumu Aglona krietni pārveidota. Pie baznīcas prebīterija daļas izveidota piebūve, lai svētceļniekiem būtu vieglāka pieeja pie brīnumdarītājas Dievmātes altāra. Tiek restaurēta pati Dievmātes svēttilde, jo 2 gadu simteņos tā stipri ir cietusi.

Baznīcas pagraba telpās, kur senāk bija apbedītas izcīlākās personas un dominikāņu tēvi, tagad ierīkota plašāka telpa dievkalpojumiem, bet presbīterija daļā nišās novietotas kardināla Jūliāna Vaivoda un bīskapa B. Sloskāna mirstīgās atliekas.

Baznīcas priekšā virs ieejas durvīm izveidots paaugstinājums, uz kuŗa pāvests 9. septembrī noturēja svinīgu dievkalpojumu. Agrākā mūra sēta apkārt baznīcai ir nojaukta, bet baznīcas dārzs paplašināts līdz kapsētai un lielceļam, lai varētu uzņemt vairākus desmitus tūkstošus dievlūdžēju. Arī vecie koki pie baznīcas ir nocirsti, lai neaizsegtu skatu uz baltīliku un pāvesta altāri. Dzīvojamās mājas, kas bija bazilīkas priekšā, tiek nojauktas, bet Preiļu - Krāslavas šoseja, kas iet caur Aglonu, tiek pārceļta vairāk uz dienvidiem.

Baznīca Aglonā ir atguvusi seno dominikāņu klosteri un saimnieciskās telpas, kuŗas varēs izlietot savām vajadzībām. Plašāka teritorija apkārt Aglonas bazilīkai tagad skaitīsies kā aizsargāts rezervāts, un pati Aglona pieņems starptautiskas svētceļojumu vietas raksturu.

Otra ievērojamākā svētceļojumu vieta Latvijā ir Skaistkalne Bauskas rajonā. Tur kopš 1666. gada bija apmetušies jezuiti, kas nodibināja katoļu draudzes Kurmenē, Brunavā, Budbergā, Ozolos un Bauskā. Skaistkalnē pašreizējā baznīca un klosteris celti 1692. gadā. Pēdējā karā baznīca stipri cietusi, sagrauti torņi. No 1927. gada Skaistkalnē bija kapuciņu klosteris, bet 1949. gadā okupācijas vara to slēdza. Jau no seniem laikiem Skaistkalnes baznīcā bija slavēna Dievmātes svēttilde, kas pulcināja svētceļotājus. Lielākie Skaistkalnes Baznīcas svētki ir, tā saucamā, Kaņepene (augusta mēneša pirmā svētdiena), kad šeit sabrauc dievlūdžēji no Rīgas, Lietuvas un plašas apkārtnes. Agrākos gados Skaistkalnes Kaņepenē bija liels tirgus, kas turpinājās 3 dienas.

Slavēna starptautiska svētceļojumu vieta ir Krāslava, kur uz Sv. Donata svētkiem (jūlija pirmajā svētdienā) saplūst dievlūdžēji ne tikai no tuvējās apkārtnes, bet arī no Baltkrievijas un Lietuvas. Krāslavas baznīca un klosteris celti 1755. gadā un bija domāta kā katedrāle Latgales bīskapam,

tagad aicina Savā darbā sievietes, tūkstošiem dvēseļu aiziet pazušānā.

Euchieļa gr. lasām, ka Dievs mūs ielcis par sargiem un ja neticīgais nav pamācīts un nomirst, tad "viņa asinis (dvēseli) Es atprasišu no tavas rokas." □

Tatjana Vālēna, ASV

FORUMS

vērojumi, pārdomas, piezīmes

AR KRIETNO KUĢĪTI "DZINTARKRASTU"

Neizsakāmi jauka Rīgā bija 1944. gada vasara - jūnijs, jūlijs, augusts. Lielie koki parkos un apstādījumos gandrīz nekustēdamies sniedzās augstā, ģiedrā novakara debesi, kad nesteigdamies soļoju no savas darba vietas Krišjāņa Barona ielā uz savu dzīvokli Strēlnieku, vēlāk pārdēvētajā Edvarta Virzas ielā.

Bet visam jaukumam bija sēra, drūma pieskaņa, jo tam nenovēršami tuvojās traģisks gals. Austrumu fronte nāca tuvāk ar katru dienu, vācu armija atkāpās, allaž aizbildinoties, ka tas notiek frontes iztaisnošanas vai saīsināšanas labad. Jau augusta otrajā pusē cauri Rīgai uz rietumu pusi sāka plūst Vidzemes lauksaimnieku vāgumi, pa Brīvības un Krišjāņa Barona ielām virzīdamies uz Daugavas labo krastu, un drīz pie tiltiem radās blīvšānās un satiksmes sastrēgumi.

Es biju svarīga saimnieciska uzņēmuma (kopdarbības sabiedrības "Spars") vadītājs, tāpēc mana iesaukšana Leģionā bija atlikta līdz 15. oktobrim. Bet jau septembra sākumā sāku ne pa jokam prātot, kā tikt no Rīgas ārā, un uz kurieni. Bez evakuācijas atļaujas, ko izdeva vācu pārvalde, neviens nedrīkstēja savu vietu atstāt. Es tādu atļauju nekad nevarēju dabūt, jo man bija paredzēta iesaukšana Leģionā. Bet iei Leģionā tikai lai palīdzētu vāciešiem atkāpties, nebija nekādas jēgas. Veltīgs upuris.

Viens no maniem darbiniekiem, Kārlis Fricbergs, kādu dienu mani paaicināja pie malas un klusinātā balsī ieteica savu plānu. Viņam bija divas labas automatiskas pistoles un labi daudz municijas. Vienu viņš piedāvāja man, un tad mēs abi varētu kādu laiku slēpties Babītes ezera niedrēs un meldros. To vietu viņš labi pazīstot... Es silti pateicos un atteicos: tāds plāns derēja tikai dažām dienām, pat ne nedēļai: ko tad mēs ēdīsim?

Tā prātojot un laužot galvu, dienas gāja, un pienāca 26. septembris. No rīta ieradās darbā, kā parasts, un darīju, kas darāms. Vēlā priekšpusdienā atskanēja mana tālruņa zvans. Zvanītāja bija Ada, mana draudzene un iecerētā. Viņa nebijusi darbā, bet aizgājusi uz Rīgas ostmalu apskatīties, vai nevar ar kādu kuģi vai laivu tikt ārā no Rīgas. Viņai laimējies: "Esi šovakar septiņos ostas tuvumā, iepretim pilij: tur ir noenkurojies mazs kuģītis "Dzintarkrasts". Man apsolītas divi vietas - tev un man. Es tevi tur gaidīšu."

Tāds pārsteigums, tāda negaidīta ziņa! Tūlīņ sasaucu kopā savus darbiniekus, kas vēl nebija aizgājuši koptāla pusdienās, un izskaidroju, ka nupat man radusies vienreizēja izdevība glābt savu ādu un kaklu, un lūdzu, lai neviens uz mani nētur jaunu prātu. Katram sniedzu roku un pateicos par līdzšinējo lojalitāti, pats drusku apraudājos, un to darīja daži citi, jo visi zinājām, ka šķīrāmiešs uz visiem laikiem.

Stēdzos mājās un sakārtoju trīs čemodānus, galvenokārt apavus, veļu, uzvalkus, kā arī ziemas mēteļi; sameklēju ratiņstūmēju, ko Rīgā dēvēja par ekspresi, un septiņos biju norādītā vietā, kur Ada mani jau gaidīja. Vienam kuģīša matrozim viņa iedevusi divi pudeles degvīna... Patiesi, mūs abus bez ierunām uzlaida uz klāja, un tad pa šaurām kāpnītēm lejā, kravas telpā, kas jau bija braucēju pārpildīta. Kaut kā vēl ar saviem čemodāniem ierīkojāmies, un drīz kuģītis sāka kustēties. Viss notika tikpat kā galīgā tumsā, jo Rīgā jau vairākus gadus pastāvēja aptumšošanas noteikumi.

Kuģītis pieturēja pie Bolderājas. Kāds vācu žandarms pārunāja ar kapteini, laikam atzina, ka viss kārtībā, un turpinājām ceļu. Jūra bija diezgan nemierīga, ar snaušanu īsti neveicās. Ar rīta gaismu sasniedzām Mērsragu. Daudzi pašaziņi izkāpa, arī mēs ar Adu. Vēl šodien nespēju saprast, kāpēc to darījām.

Sameklējām kādu mājvietu, kur apmesties, un gandrīz visu dienu gulējām. Pievakarē vērojām, ka no krasta atstājas mazs velkonis, "Gulbis", smagi cilvēku pārpildīts un dziļi iegrimis ūdenī. "Uz kurieni viņi brauc?" jautāju kādam vīram, kas arī tur

stāvēja un skatījās. Viņš iesmējās: "Uz kurieni brauc? Tikai uz Zviedriju! Tagad visi brauc tikai uz Zviedriju!" - "Un uz kurieni aizgāja "Dzintarkrasts"?" es jautāju, un sirds man nodrebēja jaunās jausmās.

"Dzintarkrasts? Šoreiz, laikam, vēl uz Ventspili. Bet ja rāsies izdevība..."

Lielā steigā sākām prašņāties, kā tikt uz Ventspili. No Mērsraga uz turieni veda šaursliežu dzelzceļš. un preču vilciens iešot rītu priekšpusdienā.

Nākamajā dienā ar savām paunām ievietojamies tukšā vaļejā vagoniņā, kur vienā galā jau bija apmetusies cita ģimene, laikam, vīrs ar sievu un meitu.

Laimīgi nokļuvām Ventspili un apmetāmies pie bākas uzrauga Rožkalna, kas mitināja vairākus citus ļaudis un apstiprināja, ka "Dzintarkrasts" ieradies un noenkurojies, bet ne pie paša krasta.

Kādu nakti tieši iepretim bākai pie paša krasta apstājās vācu zemūdene, un kāds vācietis ienāca, lai pieslēgtos bākas elektriskajam tīklam. Rožkalns bija pamatīgi ierēbis, kā allaž: viņš atvēra durvis uz istabu, kur mēs un citi gulējām kā klājiens uz grīdas, un skaļi nosaucās: "Diese alle sind Schwedenfahrer!" - "Šie visi ir Zviedrijas braucēji!" Bet vācietis viņu, laikam, neņēma par pilnu, un varbūt viņam nebija ne mazākās intereses, kurp mēs braucām.

Uzņēmām atkal saskari ar zināmo "Dzintarkrasta" matrozi, man izdevās atkal sadabūt divi pudeles degvīna, par to mums apsolīja divi vietas, kad kuģītis dosies ceļā, uz Liepāju. Tur nokļuvām oktobra pirmajā pusē vai vidū, īsti neatceros.

Liepājā apmetāmies, ēdām un pa nakti gulējām Tautas Palīdzības mītnē. "Dzintarkrasts" bija noenkurojies pie paša krasta, netālu no divām vācu zemūdenēm, kas gulēja viena otrai blakus. Vienu nakti notika spēcīgs uzlidojums un bumbu mešana, un no rīta redzējām, ka vienai zemūdenei bija nojaukts priekšgals, bet mūsu kuģītim kreisajā pusē priekšgalā, kādu pēdu virs ūdens, izsists caurums, par ko varēja izbāzt divi pirkstus. Taisni pret šo caurumu bija novietotas mūsu paunas, bet tās nebija bojātas.

Kādu dienu - tas varēja būt ap 20. oktobri - iznāca paziņojums, ka kuģīti tālāk varēs ceļot tikai apkalpes ģimenes locekļi un tuvinieki. Visiem pārējiem jāpārvācas uz lielo pašaziņņu kuģi "Lappland".

Ada palika kuģīti pie mantām, es aizskrēju apskatīt "Lappland"; tas tiešām bija liels un varens kuģis, pagaidām tikpat kā tukšs, braucēju redzējās maz.

Kad atgriezos pie "Dzintarkrasta", bija izdots jauns rīkojums - visas privātās mantas no kravas izvākt. Tā bija jau tikpat kā tukša, un mēs ar Adu vēl stāvējām pie saviem čemodāniem, neziņā, ko darīt, ko ne, kad pie mums pienāca kāds vīrs, ar labi pašūtu mēteļi mugurā, un mūs uzrunāja:

"Mans vārds ir Bērtiņš. Es esmu kapteiņa brālis. Vai jūs kādam apkalpes loceklim esat kaut ko devuši, vai maksājuši?" Es apstiprināju.

"Tad būtu netaisni, ja jums jāvācas prom. Kapteiņa piederīgo saraksts ir pilns, vairāk viņš nevar uzņemt. Bet jūs varat mēģināt ar kuģa īpašnieku, viņam vēl ir brīvas vietas."

Kuģīša īpašnieka vārdu neatceros. Sāku viņu dzēnāt un beidzot atradu kādā šaurā gaņģī, starp kajīti. Tā un tā, teicu. Gaužām negribīgi viņš beidzot atļāva mums palikt.

Pa tam bija ieradušies pavisam citas klases braucēji - pieci vācu zaldāti, "Sprengkommando" viri, un kāds matrozis viņiem ierādīja kojas. Savas manta uznesām uz klāja, kur tās pagaidām varēja palikt. Mūsu sakarnieks mums tonakt atļāva pārgulēt viņa kojā; arī blakus koja bija tukša, tā mēs izgulējāmies itin labi.

Aiz plānās sienas bija kapteiņa kajīte. Līdz vēlai naktij nebeidzās viņa strīdīņš ar kādu vācieti, laikam grupas vecāko. Vācietis centās pārliecināt, ka nekāda atkāpšanās nenotiekot, tās esot armijas taktiskas kustības, un uzvara drīz būšot rokā. Uz to kapteinis vairākkārt atteica: "Phantasiel! Phantasiel!", un spēlēja Donas kazaku koņa iedziedātas skaņuplates. - Vācietis turpināja: tās mantas, ko kraušot kuģi vešanai uz Vāciju, te tā vai tā neesot vajadzīgas. Bet viņš bridinot, ka kuģa maršruts esot stingri noteikts, nekāda novirzīšanās netikšot atļauta, par to viņš un viņa viri gādāšot, un, ja vajadzīgs, viņi kuģi uzspridzināšot gaisā. Uz to kapteinis aizrādīja, ka šeit, ostā, viņi varot darīt, ko vien vēloties; bet reiz mēs būšot atklātā jūrā, vienīgais noteicējs un pavēlnieks būšot viņš, kapteinis. Tas esot jūras likums, un viņš cerot, ka šis to zinot un ievērošot.

Kādu dienu vēlāk sākās vācu kaŗa mantu un materiālu iekraušana. Vācu armijas automobiļi pieveda gan koka, gan papes kastes, dažādas lielumā un svarā, un paši vācieši tās

izkrāva un iekrāva kuģi. 24. oktobra priekšpusdienā iekraušana bija pabeigta, durvis klāja grīdā aizvērtas, pārklātas ar brezentu un noķīlētas. Kuģītis bija sagatavots ceļam, bet izbraukšana paredzēta tikai vakara tumsā. Uz klāja bija atnesti daži dēļi, no kā sanagloja vairākus solus sēdēšanai. Ada dabūja vietu viena sola galā pie paša reliņa, un viņai līdzās novietojos es.

Pēcpusdienā daži pārāk tālredzīgi braucēji radija apjukumu citos. Viņi bija kaut kur no kāda bēgļa zemnieka par smiekla naudu, 500 ostmarkām, nopirkuši govī, to noslaktējuši, nodirājuši un pie kuģa atveduši četrus lielus gaļas gabalus, vēl kūpošus. Tos nu nebija nekur kur likt. Beidzot kapteinis atļāva divus vai trīs gurnus ar dzelzs stiepulēm pakārt kuģīša mastā, un tas arī tika lietprātīgi izdarīts. Viens no gaļas īpašniekiem - pavecs virs vārdā Skrastīņš - rādīja Adai gov's nieres, ko bija izgriezis, un ņaubās: "Paskat', kas par ikstim!" Tās bija vēl siltas un kūpēja. Ada nepatikā novērsās, un es mēģināju Skrastīņu dabūt tālāk nost. Viņš drusku ieskaitās un noteica: "Pagaid' vien! Kad Vācijā dabūs margarīnu laizīt, tad tādu mantu nesmādēs!"

Daži braucēji sagādāja vairāk dēļu, un lietpratēji tos sanagloja ap klāju, lai patvertos no vēja. Vēlā oktobra vakars strauji satumsa, un varbūt ap sešiem vai septiņiem "Dzintarkrasts" uzsāka savu drāmatisko ceļojumu. Kamēr bijām iekšpus mola, ūdens bija gandrīz rāms, bet tiklīdz tikām ārpusē, viļņi sāka mūs svaidīt un gāzelēt. Tur mēs pievienojamies lēnu un mazu kuģu un laivu karavānai, kas jau bija ceļā, savas divdesmit vienības: abos spārnos mūs pavadīja vēcu minū trāļerī un bruņotas ātrlaivas. Mums taisni priekšā brauca slavenais silķu zvejas kuģis "Bru", kas kādreiz labos gados mūs apgādāja treknajām ķēniņsilķēm. Vāju apgaismojumu deva sarkana spuldzīte pie klāja griestiem.

Bijām ceļojuši varbūt pāra stundas, vējam arvien pieņemoties. Un tad pēkšņi iekaucās kuģīša taklāža, vēja aiztvērei sanaglotie dēļi aizlidoja jūrā, un viļņu šļāces sāka pickāt kuģa klāju. Brižam kuģīša priekšgals pilnīgi palida zem ūdens. Nekad savā mužā nebiju piedzīvojis tādas izbailes, jo izskatījās, ka kuģu katru mirkli mēs pilnīgi panirsim zem viļņiem un vairs neuznirsim. Pašažīerī bija sakrituši uz klāja grīdas, tāpat kā es. Adai vēl pieteicu, lai turas pie reliņa vertikālā stabiņa, tad viņu nenoskalos jūrā.

Varbūt ap pusnakti vecais Skrastīņš - tas pats, kas Adai piedāvāja treknās gov's ikstis - ar visu spēku un jauku uzsāka dziedāt "Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils". Spocīgi tas izklausījās, bet daži viņam pievienojās, un pēc brītiņa arī es. Sevi spriedu: labāk kaut ko darīt nekā neko nedarīt. Pirmās izbailes arī bija drusku aprimušas, kuģītis allaž no jauna uznira no viļņu apakšas, sāka mosties vāja cerība, ka varbūt vēl nav visam beigas. Kāds apkalpes loceklis iznāca no apkalpes telpām un ar nazi pārgrieza auklu, kas gareniski stiepās pāri klājam un uz kā savērtas dažas glābšanas vestes. Tās nokrita uz klāja, viena gadijās man pa rokai, es to gribēju uzstiet Adai. Viņa noraidīja: "Liec pats sev, ja gribi. Tu domā, ka tā veste var kādam glābt dzīvību - nakti, vētrā, jūras vidū? Bet esi tuvu klāt pie manis. Vienai slikt man būs bail; kopā ar tevi nebūs..."

Satricināts un apkaunots, es vesti aizmetu, un kāds cits to pievāca. Mani satricināja Adas dvēseles stiprums, ar ko es nevarēju mēroties. Un turpmāko stundu vai ilgāk es tā lūdzu Dievu, kā nekad nebiju lūdzis, lai mums nav jānoslikst - lai Adai nav jānoslikst, jo viņa uz šī kuģīša bija nokļuvusi tikai manis dēļ, viņa tikpat labi bija ar mieru pārcelties uz "Lappland". Un es domāju sevi - ko gan viņa tagad domā, jūt; vai viņa nenožēlo, ka jebkad ar mani satikusies un nu nokļuvusi šīnī briesmīgajā stāvoklī?

Beidzot sāka svīst rītausma, blāva, pelēka, un mūsu kuģītis joprojām varonīgi cinījās ar viļņiem. Tie bija drusku lēzenāki tagad, mums pāri vairs negāzās masīvas šļakatas. Uz klāja uznāca kapteinis Bērtiņš, mudināja uzturēt možu garu, lielākās briesmas esot pāri. Karavāna esot izklidināta, dažas vienības, laikam, nogrimušas, arī minū trāļerī pazuduši.

Ap pusdienas laiku cauri blāvajam mākoņu palagam varēja saskatīt saules ripu. Ar dziļu apmierinājumu vēroju, ka tā ir mūsu kreisajā pusē. Tātad mēs braucam ziemeļu virzienā! Mūs vairākkārt aplidoja un pārlidoja vācu izlūklidmašīna, zaļām signālugunim rādīdama virzienu uz dienvidrietumiem. Vācu grupas vecākais to bija ievērojis un pieprasīja, lai kuģis maina kursu. Strīds ar kapteini bija ass: kapteinis pastāvēja, ka viņa pirmais uzdevums ir glābt dzīvības, un to viņš arī darot, turēdams kuģi pret vilni. Kur mēs nonāksim, viņš nevarot pateikt; varbūt Bornholmas salā.

Bornholma bija vāciešu okupēta Dānijas sala Baltijas jūrā.

Ada bija saglabājusi vienu krietnu burkānu, un to mēs apēdām. Pievakarē jūra vēl bija ļoti rupja, bet nu jau varēja teikt, ka uzvara ir mūsu. Naktī es satinos savā biežajā ziemas mētelī, kuģā gan nebija daudz sausuma, un nolikos uz grīdas snaust, ar čemodanu pagalvi. Biju laikam arī iemidzis, kad ap pusnakti troksnis un kņada mani pamodināja. Vājās spuldzītes gaismā rēdzēju, ka viens no vāciešiem tur šautenes stobra galu pie kapteiņa Bērtiņa krūtīm un kliez: "Wohin fahren wir denn, zum Teufel?" - "Kurp tad mēs isti braucam, velns lai parauj?" - Kapteinis viņam pamāja ar galvu, lai paskatās atpakaļ. Viņam aiz muguras stāvēja trīs vai četri viri, ar šaujamiem daiktiem rokā. Iestājās baigs, izšķirīgs klusuma brīdis. Tad vācietis nolaida šaujamo un lēnām aizčāpoja uz savu kajīti.

Pēc pusnakts, uz rīta pusi, jūra bija tikpat kā nomierinājusies. Rīts uzausa spožs un dzidrs, viegli miglas plīvuri cēlās uz augšu, un aiz tiem rīta saules staros, vēl šķietami tālu ziemeļos, es ieraudzīju augstu baltu torni. Tai vajadzēja būt bākai. Visi bijām elektrizēti. Arī vācieši skatījās un kaut ko bubināja savā starpā. Tad četri no viņiem nosvieda savas šautenes vienā kaudzē; bet piektais, vecākais, lamājās, sauca, lai šie nemetot zemē, vēl vajadzēsot lietot. Viens no tiem četriem atmeta ar roku: "Ach, was: lass doch das Zeug liegen!" - "Ak, ko; lai tas daikts paliek guļot!" Viņu vecākais tomēr nepadevās un ar visu šauteni aizskrēja atpakaļ uz savu kajīti.

Pa tam bijām pietuvojušies kādai mazai zvejnieku laivai, ar divi viriem. Kapteinis jautāja, vai kāds māk zviedriski. Pietelcos, jo vienu ziemu Rigā biju ņēmis zviedru valodas privāttundas. Mūsu kuģītis apstājās, zvejnieku laiva piebrauca klāt, un es dažos vārdos pastāstīju, kas mēs esam. Viens no zvejniekiem saprata, pamāja galvu, iedarbināja laivas motoru un rādīja, lai viņam sekojam. Pēc minūtēm desmit, piecpadsmit viņš pacēla roku, lai apstājamies, bet pats ar pilnu jauku devās uz krastu. Gaidījām varbūt pusstundu, tad rēdzēju no krasta atstājamies lielu, dzeltānu motorlaivu ar pazīstamo Zviedrijas karogu pakaļgalā. Tā bija krastu apsardzības laiva, braucēji bija divi uniformēti viri, abi ar šautenēm. Arī viņiem ātrumā pastāstīju, kas mēs esam, bridināju, ka te ir arī pieci vācieši, no kuriem viens turams aizdomās, ka grib kuģi uzspridzināt. Kur viņš esot? Viens no apkalpes parādīja ceļu, un pēc brītiņa abi zviedri aizdomās turēto zem rokas izveda no viņa kambaža.

Tad viens no zviedriem nokomandēja: "Tyskarna först!" - "Vispirms vācieši!" - Visi pieci iekāpa zviedru laivā un aizbrauca uz krastu.

Nākamā kārtā bija mūsu sievietēm un bērniem. Gaidot laivu atgriežamies, lai uzņemtu viriešus, vecais Skrastīņš pilnā balsī sāka dziedāt "Dievs, svēti Latviju!" Šoreiz viņam ar sajūsmu pievienojās visi, kam vēl balss klausīja.

Es pametu acis uz kuģīša tievo metalla mastu. Gaļas gabali karājās kā karājušies, vētrā un vējā labi apžuvuši, un masts neparasto slodzi bija izturējis. Bet ainai vajadzēja likties ērmtai.

Bijām sasnieguši pašu Gotlandes dienvidgalu, mazu miestīņu vārdā Hemsē (Hemsö). Kapteinis Bērtiņš atzinās, ka nevienu mirkli nešaubījies, kurp mēs ejam; skaitījis kuģa mašīnu apgriezienus, tikai nebijis drošs, kad mēs mērķi sasniegsim.

Ada no šī brauciena ņemantoja asu un sāpīgu pūšļa iekaisumu, ko vēlāk nometnē vecā Skrastīņa dēls dakteris Skrastīņš saārstēja. Mans "ieguvums" - pirmie sirmie mati un vēlāk akūts plecu reumatismas, kas pamazām pārgāja. □

Osānu Kārlis,
Valleffildā, Kvebekā

PATIESĪBAS POSTENĪ

Tagad pienākuši tādi laiki, kad cilvēks var iekulties nopietnās nepatikšanās ar to vien, ja restorānā gadās pasūtīnāt tāda vērša cepeti, kuram bijusi nepareiza asinsgrupa... Kā zināms, tagad visam jābūt politiski pareizam, vai kā pasaulē ikdienā to dzirdam: "Politically correct". Tas nekas, ka šim jēdzienam nav ne mazākās līdzības ar patiesību!

Romānā "Pilsēta pie upes" Gunārs Janovskis piesardzīgi saka: "Pieredze māca, ka nekad neko un nevienu nedrīkst saukt istā vārdā. Tikai tā var paglābties no apsūdzībām, tiesas un soda..." Tas nu pavisam nesaskan ar manu nostāju. Es allaž esmu nostājies patiesības pusē un, kā novērots, mana nostāja arvien ir bijusi citādāka un nav saskanējusi ar, t. s., "Establishment" patiesību. Lidz ar to ir pavisam skaidrs, ka

neesmu piemērots diplomātijai. Bet vai daudz kaņavīru ir bijuši piemēroti šādam darbam? Liekas gan, ka ne! Šajā pašā sakarībā smaidam noder Bernharda Šova teiktais: "Ir neiespējami ļaužu pūlim izņest cauri patiesības lāpu tā, lai kādam neapšvinātu bārdū!"

Ļoti nediplomatiskā veidā man ir pamats pieņemt, ka tā brīvība, kas šodien pieejama Latvijā - ir sēnalu brīvība. Nevar rasties savādāks iespaids par valsti, kuņas valdība gan izdod lērumu likumus, bet nevar noorganizēt spēku, kas gādā par to, lai šie likumi tiktu arī pildīti. Iznākumā, neko nenozīmējošie likumi krājās arhīvos bez jebkādas praktiskas nozīmes.

Nav domājams, ka dotajos apstākļos valsts aparāts varētu ieviest pāris maiņas vispārējā stāvokļa uzlabošanai. Plašām aprindām nacionāli domājošo latviešu maiņa Saeimas vēlēšanu likumā - paredzot partijām 7% barjēru iekļūšanai Saeimā pašreizējo 4% vietā, sola daudz stabilāku darbības iespēju. Tāpat, deputātiem Saeimā būtu jābalso tikai "par" vai "pret". Tādi nostatījis demonstrēšanai viņi ir sūtīti. Neviens vēlētājs nav paredzējis savam deputātam "uz sētas sēdēšanas" mandātu. Tāds jēdziens kā "ATTURĀS" - no valsts darba jāizravē!

Cik gan nežēlīga, smaga, nejutīga un asa var būt dzīve, ja šodienas pasaulē mēģina nostāties patiesības pusē. Tomēr cilvēks grib dzīvot un nevis mūžīgi blēzēt caur pieri vai skatīties, kas aiz pleca. Un te nu bieži vien pierādās, ka ne vienmēr dzīvais spēj panest to, ko mirušais...

Patiesība ir un paliek patiesība, vienalga, vai to tur aiz priekšvara, vai ielēgtu. Kas pasaulei ir vajadzīgs? Ir jānāk kādam, kas iespēs saskaņot vēsturi ar faktu materiāliem. Citiem vārdiem - vēsturi saskaņot ar patiesību. Jāpānāk tāds stāvoklis, lai vēsture tik tiešām ne tik vien kā atspoguļotu, bet arī patiešām būtu patiesība.

Te gan jāatcerās, ka bieži vien gadās, ka vienai un tai pašai lietai pielieto dažādas mērauklas, bet visu pasniedz kā patiesību. Un tad sākās problēmas. Šādā sakarībā prātā iekrit ķecerīga doma. Diez', ko gan darītu amerikāņu vai angļu kaņavīri, ja viņi cīnītos austrumu frontē un viņu frontes tiešā aizmugurē sabotāžas aktus un slēpkavības organizētu boļševiku partizāni? Než', vai viņi arī neapkaŗotu boļševiku partizānus tāpat, kā to darīja vācieši? Un ar tādu pašu nežēlību, ar kādu bija pazīstami boļševiki? Domājams, ka angļi un amerikāņi darītu tāpat, kā vācieši. Taču tagad jo bieži parādās ziņas, kas apsūdz cilvēkus, kas kara laikā apkaŗojuši boļševiku partizānus... šos slēpkavniekus. Lielu reizi skaidri redzams, cik svarīga ir mēraukla, ar kādu pieļiet notikumiem un lietām.

Tāpat tagad šur tur dzird balsis (mēs gan zinām, kas aiz tam slēpjās), ka jāizvairās no latvju sensenā ornamenta - ugunskrusta - lietošanas. Ir pat ieteikts izkalt to no Dzelzskrustiem. Naivās balsis brīdina: "Nekaitiniet zināmas aprindas, kas jau Vācijā panākušas, ka ievesti likumi, kas visu, kam sakars ar Trešo valsti, apkaŗo kā noziedzīgu... Taču gadu simtos ir nodibinājies tradīcija, ka ordeņi nēsājami tādi, kādi tie piešķirti. Visiem zināms, ka kara laikā daudz angļu, amerikāņu, kanadiešu un franču kaņavīriem piešķīra boļševiku ordeņus. Un pamatojoties uz tradīcijām, tos visus (ja vien nēsāja?) nēsāja ar visiem āmuriem, sirpjēm un sarkanām zvaigznēm. Nav nekur dzirdēts, ka kāds būtu izkalis no šiem ordeņiem boļševiku simbolus. Nav pat pacēlušās balsis, kas to prasītu...? Metiet projām, vai nē - ordeņi tomēr būs un paliks tie paši. Tikai nenosvērtie lokās līdzī visiem nepārdomātiem vējiem. Veselīgais prāts saka, ka nedrīkst klausīties uz neatbildīgām un "iebaŗotām" runām. Tām ir sava samaksāta aizmugure. Jāiet negriļojoties uz priekšu. Lai suņi rej. Divīzija iet tālāk savu slavas apmirdzēto ceļu...

Tagad varam būt pateicīgi tiem rietumnieku revizionistu spēkiem - taisnības cīnītājiem, vēsturniekiem, rakstniekiem un izdevējiem, kas gādā par to, lai patiesie fakti beidzot tomēr ieraudzītu dienas gaismu un tā sakot - nāktu ārā! Šajā sēnalu laikmetā liekās savādi, ka vēl arvien nav izkails burtis "N" no visiem Napoleona ordeņiem? Turēsimies arī mēs pie saviem mūzseniem latvju ornamentiem!

Mēs visi esam liecinieki patiesībai, ka politiska atbrīvošanās vēl nenozīmē arī izbēgšanu no sociālā chaosa. Taču kaut ar visām nekārtībām valstī, cilvēkiem jādzīvo un nekurnot jāiztur. Neistā brīvībā, trūcumā, pamestībā un visas pasaules atstātībā. Daudzkārt neviens vairs neatceras seno teicienu: "Tavas tiesības beidzās tur, kur sākās mans deguns!"

Istenībā kādas valsts pilnīga neatkarība sniedzās tikai tik tālu un ne tālāk, kā šis valsts spēja savu neatkarību nosargāt ar ieroču varu. Katru ļaunumu, arī uzbrukumus var izcināt tikai ar smagu zobenu. Un šeit ir vietā atcerēties, ka latviešu tautas dzīvības intereses atrodās pie Vēlīkajas upes un Valdā-

ja augstienēs... Un tā vien liekās, ka latviešiem vismaz vēlreiz būs jāiet upēm pāri, nemeklējot, kur uzcelti tilti...

Lielai daļai cilvēku vēl arvien liekās, ka baltiešu neatkarības garantija ir Rietumu civilizācijas sirdsapziņa. Tie cer, ka Baltiju uzskatīs kā Rietumu vitālu priekšposteni visam labam, par ko stāv un cīnās demokrātijas. Un ka šis valstis neatļaus noslaucīt no ģeografiskajām kartēm. Taču viss tas, kas tagad notiek un nenotiek, arvien vairāk liek atcerēties bēdīgi slavēto Jaltas lietu, kad sabiedrotie noslēdza apstrīdamus līgumus savu dažādo saistību un nākotnes iespaidu sfairu izkārtošanai pēckaŗa pasaules kārtībā.

Arī tagad gaisā vibrē līdzīgas iespējas, jo Maskavai ir ārkārtīgas bailes, ka Baltijas valstīm varētu izdoties izturēt mafiozo spēku pašreizējo spiedienu un izdzīvot, nostiprinot savu brīvības centienu politiku. Mūsu nelaime tomēr ir apstākļi, ka esam ieskaitīti, t. s., Starpeiropā, un arī tas, ka griļojošā Krievijas milža stabilizācijas pilnveidošana ir Klintona galvenais mērķis, kas stāv pāri Baltijas valstu drošības apsvērumiem. Tā paša iemesla dēļ Starpeiropas valstīm neļauj iekļauties NATO organizācijā. Nevar taču pieļaut tādu ķecerību, ka NATO kaŗaspēks patrulē pie Krievijas rietumrobežas...

Pēc Klintona uztveres, tāds stāvoklis nozīmētu Jelcina izstumšanu un Žirinovska iesēdināšanu Krievijas prezidenta krēslā. Tajā pašā laikā neviens nesaskata viltīgo krievu spēli, kuŗā Jelcins izspēlē Žirinovski, lai no tā bistoties, Rietumi jau tagad atbalstītu Jelcinu, cik vien var un tādējādi izbēgtu "trakā" Žirinovska briesmām.

Šis Žirinovska trakums izpauzās viņa patvarīgās Eirāzijas ģeogrāfiskās kartes pārkārtošanas programmā. Pats par sevi saprotams, ka kā pirmās Lielkrievijas paspārnē atgriezies Baltijas valstis un Somija. Lielvāciju veidos Vācijai atkal pievienotā Austrija, Čehu republika, Silēzijas province līdz ar pēc II pasaules kaŗa Krievijai pievienoto Kaŗalaucu (Kaļinigradas) apgabalu un Dancigas ostu. Kā kuriozs, sīks zemes ieloks ap Igaunijas galvas pilsētu - Tallinu, kas būšot it kā pilsēta - valsts, līdzīga Luksemburgai vai Lichtenšteinai. Viņš pārkārtošot arī Slovēnijas, Bosnijas, Polijas, Rumānijas, Ungārijas, Bulgārijas, Grieķijas un pat Turcijas robežas! Pārmaiņu liste noslēdzās ar pieprasījumu ASV atgriezt Aļasku Krievijas sastāvā. Uz to Klintons tomēr bija spiests pateikt: "Forget it!"

Pirms gadiem es kādā no savām grāmatām izteicu domas, ka krievi kādreiz nākotnē var arī piekrist Baltijas valstu neatkarības atjaunošanai, bet tikai tādā gadījumā, ja jutīsies iespiesti stūrī un tas tajā laikā būs viņiem izdevīgi. Tāds stāvoklis pienāca, un mēs visi to piedzīvojām. Tas izskaidrojams ar to, ka politiskie apsvērumi bieži vien prasa rīcību, kas ideoloģiski nav pieņemama. Te jāsaprot, ka ideoloģija nevar pastāvēt norobežota no politiskās nostājas. Tikai politiskais atbalsts ļauj ideoloģijai praktiski īstenoties.

Šo sakarību prātā paturot, ir skaidrs, ka līdzīgas situācijas būs iespējamas arī nākotnē. Krievi rīkosies pret savu programmu, lai panāktu kādu, savādāk neiegūstamu labumu. Te nu atverās plašs darba lauks mūsu politiķiem, kam jācenšas izprast krievu ikreizējās vājās vietas no pozīciju aizsardzībā. Ši būtībā ir hazarda spēle ar augstām iemaksām, kuŗā mums jāpiespiež krievi dot, ko mums vajaga un par cenu, ko mēs varam atļauties maksāt! Tas nebūs viegli, bet iespējams tas būs!

Vējam nevar aizliegt pūst un cilvēkiem nevar aizliegt runāt. Man gadījies dzirdēt ziņas "no drošiem avotiem", ka es pagājušā kaŗa laikā esot dienējis spāņu "Zilajā divīzijā". Taču vispārībai zināms, ka mans plāns paredz tuvākā laikā noorganizēt 19 lielgabalu salūtu mūsu varenajai divīzijai par godu!

Latviešu tautai atkal pienākuši grūti laiki, kad der atcerēties, ka jau tumšajos klaūšu laikos mūsu tēvu tēvi saprata, ka: "Gaiša galva latvietiem tagad ir vislielākā manta!" Tāpat gudri vīri spriež, ka viens latvietis varot garīgi pārspēt divdesmit krievus. Ja tā, tad tas ir milzīgs spēks, kas dod iespēju ar lepmumu veikt lielus darbus. Tas nekas, ka neesam bagāti. Viss nāks ar uzcītību un laiku. Arī nabagiem jābūt lepniem, jo nabadzība nav nekāds noziegums! Arvien no jauna pierādās, ka ievērots netiek tas, kas mūžīgi rāpo...

Katras tautas dzīvē pienāk laiks, kad svaru kausos jāiesviež smags zobens. Pēdējo reizi latvieši to darīja II pasaules kaŗa laikā, apzinoties, ka tikai cīņā ir uzvara un glābšanās, - ja pavisam...? Sparu mūsu domāšanai un darbiem deva vēl arī 1941. gada 12. augustā parakstītā "Atlantic Charter", kas, starp citu, paredzēja pēc kaŗa visām tautām pašnoteikšanās tiesības. Taču kā vēlāk izrādījās, tā kā viltus bāka norādīja, kur jāgriež cīņas kuģis. Apsolītā miera osta pēkšņi pazuda, bet latviešu leģions ticēja Rietumu kārtībai un cīņās kā lauva. Un

pulki devās ceļā, kas bija simtiem km garš. Tas, ka daļai ka-
rotāju šis ceļš bija krietni vien īsāks nekā citiem, par to jau
toreiz nedomāja daudz. Ja jau kas notiks, tad jau kādam ci-
tam. Man nē! Tagad, atceroties pagājušā karā kritušos, kuŗu
skaits ne' vai kādreiz būs tā īstēni zināms, mēs apliecinām
godu un cieņu tiem, kas gāja ciņā, tēvzemi aizstāvat!

Jā, - dzīve vairs nav daudzsološa kā kādreiz brīvajā Lat-
vijā, jo tagad no simta esam vairs tikai pieci pāri palikušies.
Tik daudzi, tik daudzi ir pazuduši dažādos ceļos. Ar katru, kas
no šīs dzīves aiziet, pazūd arī kāds gabals no mūsu dzīves. It
sevišķi tas redzams un izjūtams, viesojoties Latvijā, kur tagad
var satikt vairs tikai retos, kas arī nav satikti pēdējos piecdes-
mit gadus. Latvija vairs nav tā zeme, kas tā bija, un mēs tur
vairs neiederāties iekšā. Ir radusies jauna un mums sveša
sabiedrība. Sveša, kaut arī cēlusies no mūsu radu cilts. Te
skaidri parādās, ka dzīvē viss plūst, mainās un iet uz priekšu.
Mēs esam kļuvuši svešnieki paši tajā zemē, kuŗu kādreiz sau-
cām par savu... Un tas ir traģiskil!

Angļu laikraksts "The Sunday Times" 1994. g. 25. sep-
tēmbri ziņoja par tādu Klintonu politikas pagriezienu, kas var
atņest mums Latvijas atkal-nogrimšanu krievu verdzības pur-
vā. Rakstā minēts, ka Klintons nupat piekritis krievu armijas
iesoļošanai agrākajās Padomju savienības republikās, lai kont-
rolētu un apspiestu tajās radušos politiskos un bruņotos ne-
mierus. Traģiskākais šajā lietā ir tas, ka līdz ar šādu pagrie-
zienu ASV ir atzinusi Latvijas iekļaušanu krievu imperijā, ko
nebija darījusi pēdējos 50 gadus... Drebuļi pārscrien, domājot
par spēcīgās krievu "Piektās kolonnas" aktivās darbības sāk-
šanu Latvijā, kad sakustēsies krievvalodīgo masa un, Krievijas
propagandai meistarīgi piepalīdzot, sāksies nekārtības un ne-
mieri. Var sākties pat pilsoņu karš, un satracinātie krievvalod-
gie var padzīt Saeimu un atlaist valdību. Tajā pašā laikā va-
drību Latvijā likvidēt pāri robežai gāziesies krievu armija, lai no
jauna uzspiestu Maskavas politisko un militāro kontroli pār tik-
ko neatkarību atguvušām valstīm.

Notikumu šāda attistība būs atkal atnesusi sev līdz jaunu
vergu laikmetu un šoreiz varbūt uz visiem laikiem. To var
diezgan droši teikt, redzot, ka pasaulē nav spēka, kas ierobe-
žotu krievu patvarības Baltijas telpā. Mēris izplatisies, jo lat-
viešu pretestība diez' vai aizsniegs igauņu arņemšanas. Mūsu
tauta ir nogurusi un tādēļ apātiska. Come what may! Latviešu
tautas dzīvais gars vēl nav paspējis nostiprināties un zeme ir
pilna ar čekistu aģentiem. Es varētu uzskatīt sevi par laimigā-
ko cilvēku pasaulē, ja mana prognoze nepiepildītos. Ar neitra-
litātes atkal ieviešanu Zviedrija sviedusi pirmo akmeni! Ai, ai,
ai, ai!

Senos Ulmaņa laikos, kādus mēs tos atceramies, latvie-
šiem bija vienība! Kaut tagad arī ir Ulmaņa laiks, no vienības
nekas nav manāms. Vai kādreiz būs? Kas tad dziļākā būtībā ir
vienība? Tā ir brīnumrecepte, kas dzīvē neiespējamo padara
par veicamu. Taču tagadnes latviešiem vienības nav. Kā sa-
vādāk lai izskaidro nepieļaujami daudzo partiju un nogrupēju-
mu skaitu Latvijā? Valstī, kur pat istā nacionālā būtība vēl nav
tā skaidri saskatāma ne pie vienas debess puses pamales. Un
tieši tas, ka ārkārtīgi daudz darāmā ir tepat vistuvākās nākot-
nes ziņā, šī nestabilitāte smagi nospiež. Un tas notiek tieši
tagad, kad no čekistu mafijas un krievvalodīgo dvingas
skaujām jāizceļ miers, kārtība un drošība nacionālā valstī, -
tieši tagad tautai nav vadoņu, kas teiktu: "Man vienalga, kas
uz galda, bet vissvarīgākais šobrīd ir, kas pie galda!"

Tagad ir pats pēdējais laiks pozitīvajiem "Latviju latvie-
šiem!" spēkiem saprast, ka šis ir trauksmes un izņēmuma stā-
voklis, kad jāizmirst visas savstarpējās nesaskaņas līdz tam
laikam, kad būs valsts kuģis iepeldējis nacionālās vienotības
ostā un pazudis krievvalodīgo mēris. Šobrīd ir dzīve starp to,
kā vairs nava un starp to, kā vēl nava... Mūs šajā krīzes
stāvoklī ir novedusi tukša un negatīva polemizēšana, kas at-
šķaida lietas būtību un atņem vienotības garu!

Mums, vecajiem kaŗavīriem, tomēr vēl pastāv iespēja ar
gandarījumu atcerēties to vienību, kas mums bija toreiz, kad
abas divīzijas veica ārkārtīgi grūto atkāpšanās ceļu no
Volchovas, Ostrovas, Veļikajas, Opoškas, Lubānas, Mores,
Kurzemes līdz pat Berlinei un Libekai. Kā kauls, tik cieta
vienība, tā bija!

Ciņas rimušās nu jau desmitiem gadu. To dalībnieki iz-
malti divdesmitā gadu simta brīsmīgākās un necilvēciskāka-
jās dzirnavās. Taču pasaule tagad prasa cilvēktiesības slepkā-
vīgiem iekārotājiem un civilokupantu masām, kas nelikumīgi
ieplūdušās miermīlīgajā zemē, ignorējot starptautiski atzītas
normas. Krieviem Latvijā, tāpat kā Igaunijā, būtu ik uz soļa jā-
sadaras ar naidīgu ignumu. Ideāls būtu tāds stāvoklis,

PBLA KF laureātiem komponistam Tālvāldim Ķeni-
ņam un rakstniecei Indrai Gubiņai vairākkārtīgu ražu visu
jauno gadu!

ja latvieši Latvijā pēkšņi neviens vairs "nesaprastu" krievu va-
lodu... Taču tā vien liekas, ka latvieši nekad nelemācies pie-
ņemt tādu nostāju. Tā vienīgā dotu vēlamās rezultātus.

Vēl viena paralēle ar igauņiem, kas slēguši visas kriev-
valodīgo televīzijas stacijas savā teritorijā. Šāda rīcība panā-
kusi, ka isā laika sprīdī Igauniju atstājis ārkārtīgi liels kriev-
valodīgo skaits. Tā ir pasīvā pretestība, kas darbojās ar labiem
panākumiem, līdzīgi ūdens pilienam, kas ar laiku izskalo do-
bes klinti. Labi vēl, ka tagad aizliegts izplatīt Rīgā Latvijai klaji
naidīgas avīzes un žurnālus... Bet cik ilgi?

Var dažādi svērt un vērtēt trimdnieku devumu latvietībai
un tautas nākotnei. Īsto taisnību Dievs vien zina. Taču neviens
nevarēs noliegt, ka gribējuši mēs visi esam tika pašu vis-
labāko. Vai otrā pusē tas ir attiecīgi novērtēts, par to var do-
mas dalities. Skaidrs ir tikai tas, ar turīniešiem nekad nebū-
sim viena vienība, jo kādā gan vidē uzauguši viņi un kādā dzi-
vojuši un tālāk veidojušies mēs? Iebaidīti, piesardzīgi, aizdomi-
gi viņi baidās atklāti izteikties un noturēt ieņemto stāju. Tāpēc
par brīnumu uzskatāma uzdrīkstēšanas, par ko darbu pazau-
dēja prezidenta kancelejas darbiniece Anda Buša. Viņa kādā
sarunā ar presi bija teikusi: "Būtu labi, ja ēbrēji vienreiz liktu
mūs mierā. Pietiek tricēt un krist ceļos viņu priekšā. Tas vien-
reiz jāizbeidz!" Par šādu garā spēku Anda Buša pelnījusi
uzslavu, jo vienreiz pateikusi gadu desmitos ievilkušos sāpī!

Trimdas un mājlešu atšķirtību nevienam nepārveidot. No
tās būs jāizaug ārā. Abpusēja nesapratne nepieļauj nevienu
citu iespēju. Ir jau mēģināts un tas vēl arvien jādara. Ir jā-
mēģina atrast sadarbībai "kopsaucēju". Taču viss, kas līdz šim
daudzos gadījumos ir atrasts - ir tikai "kopjaucējs"... Un tur tad
arī paliek visas sadarbības cerības.

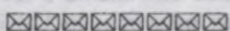
Tie mūsu vidū, kam Latvijā palika bērība un jaunība, ta-
gad braucam to visu meklēt. Meklēt savu pazudušo gadu pē-
das un mijas. Tad ne viens vien šajās gaitās no Kalķu ielas
sākuma atskatāmies uz pieminekli, kuŗa celšanai paši esam

likt Latviešu namā, kaut ne tik ērtās, bet ierastās telpās, jūta it kā pārestību. Ignorēja balsojuma rezultātus un nodibināja savu Nama grupu. Nu, kas tur pavisam! Toronto ar visām piepilsētām ir tomēr nešpetni liela. Citiem izdevīgāk tikt uz Namu, citiem uz Centru. Pensionāri patreiz "aug". Tā redzot Centrā ceturtdienas saietos tik lielu brīvungu un brīvkundžu skaitu, kāds jokodamies, bet varbūt arī nopietni, teica, ka vajadzēs vēl trešo grupu, vai nu DV namā, vai baznīcu telpās. Bet par pensionāru pieaugumu ko priecāties nav. Būtu jāpriecājas, ja pieaugums rastos nedēļas nogaļu latviešu skolās. Taču lielāks prieks par pūpoliem, ne dzeltējošām lapām.

Osānu Kārlis MLB Ziņotāja novembra numurā raksta par Veltu Tomu - "Uguns vārdu glabātāja". Dzejniece Velta Toma ir izcila. Patīdīgāk? Lai nu paliek. Kā nu to var noteikt? Tā nu bija viņas pašas darišana, ka viņa brauca uz okupēto Latviju un bija draugos ar to iestādi, kas tieši bija izgudrota trīdās latviešu šķelšanai un pelšanai. Tas, varbūt, bija viņas kā cilvēka un sevišķi kā dzejnieces nemiers, ka - ir taču kaut kas jādarī! Par rezultātiem var pagrozīt galvu. Ak tā, pateicoties viņas biežajiem okupētās Latvijas apmeklējumiem, daudzi dzejnieki dabūja atļauju apciemojumiem ārzemēs. Kāpēc šie nedabūs, jo te taču dibinājās speciāls iestādījums, kas viņus uzņēma un bija ar mieru sadarboties. Ko tad šie dzejnieki, atbraukuši te, teica? Piemēram, Jānis Peters stāstīja: "Mums ir viss kas. Viss kā vajaga. Mums ir sava sociālistiskā dzimtene utt." Tā bija atreferēts LNĶAK žurnālisti "Stanga". Un viņi varēja apgaismot simtu un tūkstošu sirdis un prātus? Ko nu. Viņi ne gribēja, ne varēja, ne mēģināja. Pat uzsvieda virsū tumšu maisu. Tas pats J. Peters, pēc 1987. g. 14. jūnija pirmā drošsirdīgā piemiņas brīža pie Brīvības pieminekļa, tā dalībniekus nosauca par huligāniem. Kur te nu apgaismība?

Nē, Veltai Tomai nav jāizbildinājas un jātaisnojās. Un viņu nav jāizbildinā arī Osānu Kārlim. Viņa ir, kas viņa ir - sēļu zemes un visas Latvijas izcila dzejniece. □

K. Daugmalis,
Toronto, Ontario

SIRSNĪGS SVEICIENS NO AIZPUTES

Domās ļoti bieži esmu kopā ar Jums visiem, bet pie rakstīšanas netieku, lai kā gribētos, jo bez apstājas joņoju pa Aizputi. Kamēr Dievs dos spēku, tikmēr turpināšu to darīt. Mūsu pilsētas dzīvē bija jāieliek neliela domu zīme, jāapstājas 745. gadskārtā uz mirkli. Šis mirklis izvērtās nedēļas garumā. No 26. septembra līdz 2. oktobrim ieskaitot. Ne vienmēr jubilejā jābūt pilniem gadiem, var iztikt pilnīgi bez viņiem. Tādēļ šī nedēļa bija veltīta kultūras pasākumiem. Par to visu plāpā mūsu Aizputes avizīte, kurū mēs ļoti mīlam. Šoreiz pastāstīšu par vēl vienu notikumu Aizputē. 27. septembrī atjaunoja kādreizējā, pie luterāņu baznīcas bijušo, 1930. g. dibināto atturības biedrību "Klints". Latvijā alkoholisms zeļ un plaukst. Pēdējais laiks sākt skatīties patiesībai acīs, atzīt faktu un stāties tam pretī. Ar ko stāties? -

1. Ar medicīnas palīdzību (stacionārā ārstēšana un psihoterapijas kursi).

2. Cilvēkiem, kuŗi atbrīvojušies no "pūķa varas", jāsniedz pretī baznīcas un kultūras ietekme. Gribam viņiem izveidot klubīņu. Šeit varētu pulcēties, uzklaut vienu otru, dzirdēt kādus atbalsta vārdus un ieteikumus, klausīties dzeju un mūziku, lasīt utt.

3. Iet skolu jaunatnes vidū ar atturības ideju.

Mūsu mediķis Gvido Pelšs pagājušo ziemu uzsāka savu darbību ar alkoholiķiem, kuŗi apzinājās savu postu. Trīs no viņiem stabilī skatās ar skaidru prātu uz dzīvi. Patreiz pienācis moments dot šai darbībai plašāku ievirzi, tādēļ esam 11 cilvēku kodols, kām ir konkrēts uzdevums. Mans pienākums - gādāt par kultūras pasākumiem, tāpat neatstāt tukšumu aiz daktera paveiktā darba. Šie cilvēki ir: pr-dis Gv. Pelšs, Sandijs Kuplēns, Lilija Kuplēna, Kristīne Bloka, Uldis Bloks, Sigurds Sproģis (luterāņu mācītājs), Iveta Mirčenko, Ruta Vasiljeva, Aivars Ostelis, Kārlis Strazdiņš, Dzintra Smiltiņa.

Mums patreiz ir divas nelielas telpas privātā mājā. Daži virieši no minētajiem tās remontē. Ir doma uzsākt nelielu veikaliņu "Čaklās rokas" ar mājražojumiem (rokdarbiem), lai rastos mazliet naudiņa. Patreiz esam sākotnējā nullēs punktā. Ķepurojamies kā kucēni pa ūdensmucu. Pilsētas Dome palīdzēt nevar, jo budžets knapi dvašo. Varu teikt, ka slićju glābšana ir pašu slićju rokās.

Mums visiem būtu liels lūgums publicēt "MLB Ziņotājs" īsu informāciju par šīm problēmām. Varbūt var rast kādu nelielu atbalstu sākuma impulsam, vai kāda ideja varbūt rodas uz sadarbības principa. Aizputē ir cilvēki, kas raksta dzeju, prozu. Ir arī pilsētas attēlojums latviešu literatūrā - rakstu sērija. Ja Jūs tas interesē, mēs ar līnīti abas pārstaigāsim Aizputi uz rokām. Atvainojos, bet katram gadījumam še ir biedrības koordinātes: Atturības biedrība "Klints", Jāņa ielā, Aizputē, Latvijā LV-3456. Liepājas komercbankas Aizputes filiāles bankas kods 3120101526, biedr. konts 0007000205.

Ar labākiem vēlējumiem,

Dzintra Smiltiņa,
Aizputē.

1995. GADA SAJETI LATVIJĀ

TRĪSREIZTRĪS ALSUNGĀ

Sveicināta Kurzeme! Tā jau trešo reizi teiks 3x3 nometne Latvijā. Šoreiz par savu apmešanās, iepazīšanās un pastrādāšanas vietu izvēlējamies Alsungu. Tā saukto Suitu pusi. Vienu nedēļu vadīsim kopā, latvieši, latviešu ģimenes no visām pusēm. Dzīvei ritot un paaudzēm mainoties, daudzi pametuši savas tēva mājas. Šodien Latvijā reti var atrast lauku sētas, kuŗās bērni un mazbērni staigātu vecvecitēvu takās. Mums jāapzin savas saknes, jāveido un jāstiprina sava piederības apziņa, kas uztur dzīvu tautas pašapziņu.

Šajās nometnes dienās iepazīsim suitu īpatnības un tradīcijas. Laika ritumā tradicionālās īpatnības neizbēgami mainās, pārtop, attīstās. Varēsīm izbaudīt to, kas šobrīd ir dzīvs, ko alsundznieki saglabājuši.

Suitu savdabīgums nav nejaušs. Senie pilskalni un kapu lauki liecina, ka apvidus bijis apdzīvots jau sen. 13. g. s. dokumentos Alsunga minēta kā kuŗšu ciems. 14. g. s. vācieši uzceļ ordeņa pili. 17. g. s. pie pils bija miests. Vēstures ritumā mijušās dažādu tautu kultūras. Par visu to varēsīt uzzināt 3x3 nometnē.

Tiem, kas jau kaut reizi ir piedalījušies 3x3, būs zināms, ka dienas režīms ir visai saspringts. Te būs iespēja papildināt savas teorētiskās zināšanas un praktiski strādāt. Varēsīt izveidot, atdarināt kādu senu lietu, izjust, kā tas tika veidots, radīts toreiz. Atrast priekš sevis kādu jaunu sajūtu, apzināties sevi. Katru rītu, pēc izkustēšanās un brokastīm, sāksīm ar kopēju lekciju, kuŗas būs par dažādām tēmām - par vēsturi, vides izglītību un Latvijai šobrīd aktuālām problēmām un jautājumiem. Pēc tam rīta un vakara ievirzes. Demokrātijas attīstības centrs piedāvā spēles un skaidrojumu par demokrātiju. Meklēsīm atbildi tam, kas un kāda tā ir. Vaira un Imants Freiberģi aicina uz ievirzi "Garīgais spēks". Būs ģimeņu seminārs, kuŗā iztirzāsīm vecāku un bērnu savstarpējās attiecības. Tā ir būtiska mūsu dzīves sastāvdaļa. To vadīs Līga Ruperte un Māra Tupese. Māris Ķirsons vadīs ētikas ievirzi, bet Nora Kūla - literatūras. Vides jautājumos varēsīt izglītoties pie Ainas Vāveres. Še praktiskās nodarbības savīsīs ar teorētiskām. Brīvprātīgajiem būs nakts pārgājiens. Varēs vērot un pētīt dabu, kad vis ir norimis. Būs ekoloģijas spēles un sarunas par Latvijas attīstības nākotni. Roku ievirzēs varēsīt iepazīt dažādu lietu darināšanu - gan rotu (O. Kūcers), gan tautas tērpu (Z. Enzeļiņa), gan keramikas (G. Peniķe). Kā alsundzniecē cep sklandraušus? Viņām katrai esot savs noslēpums. Dažas teātra īpatnības atklās Indra Burkovska. Kam interesē klūgas? Latvijas kārkls. Kā no tā izveidot lietderīgu priekšmetu? Ko veidot no koka un tāss, rādīs Zvirbuļu Pēteris. Kā darīt koku skanīgu, to palīdzēs un mācīs nopietnākiem vīriem kokļu meistars Jānis Krūmiņš. Ivars Kalniņš saka, ka karote esot pirmā skulptūra. To varēsīt izgrēbt Alsungā. Mazuļiem būs savam vecumam atbilstošas nodarbošanās, tāpat pusaudžiem. Visi kopā pulcēsīmies vakara programmai - līdz vakara dziesmai - un pēc tam panīkt labestības un draudzības atmosfērā. Pusnaktī būs stunda mierīgas mūzikas pavadībā, kad salīksīm visu redzēto un dzirdēto pa plauktiņiem, lai varam nākošo dienu uzņemt ar jaunu spēku.

Nometne notiks no 9. - 16. jūlijam. Apmetīsīmies Alsungas skolā, internātā bērnu dārzā. Ja būs kādas speciālas vajadzības meklēsīm apmešanās iespējas pie Alsungas iedzīvotājiem. Tas būs iespējams par nelielu piemaksu. No Rīgas un atpakaļ brauks speciāli autobusi. Siltais ūdens solas būt katru dienu Padomāriet, varbūt, pietiekums Alsungas 3x3 nometnei varētu būt jauka dāvana Lieldienās. Uz tikšanos Alsungā!

Anna Gobzeme, 3x3 1995 Alsunga vadītāja

TRĪSREIZTRĪS SALACGRĪVĀ

Rudeni nemanot nomaina ziema, un zeme iegrimst mirā. Sniega sega pamazām pārklāj Latvijas mežus un laukus, lai ļautu zemei sakrāt spēkus un lai nākamajā vasarā spirta dzīvība atkal dzītu asnus un nestu augļus. Dārzos sārtosies ķirši, tīrumos briedīs rudzi un pirmie vasaras āboli, dzidri un sulas pilni, gaidīs tos noplūcam, kad jūlija pēdējā nedēļā (no 23. - 30.) 3x3 dalībniekus aicinās Salacgrīva. Jūras smilšainais krasts, priedes - skarba, bet pievilcīga ainava ar pļavām; skarbi, bet sīkstumā un spēkā apbrīnojami cilvēki, norūdīti vējā un dzīvī. Pilsētiņa, kas izveidojusies sena līvu ciema vietā un var savu mūžu skaitīt jau vismaz no XIII g. s. sākuma, kad šī vieta pirmoreiz rakstos minēta. Salaca ar senlejas krāšņajām ainavām, smilšakmens atsegumiem un alām, lašu nārsta vietām un zvejas ostu pašā grīvā.

Tas nu viss atklāsies mūsu acīm un ļaus dziļāk izprast šo novadu, šos ļaudis, un caur to palīdzēs apzināties pašiem sevi, savu piederību un vietu pasaulē, savu skatījumu un attieksmi pret zemi, cilvēkiem un vispārcilvēciskām vērtībām.

Vai šī apzināšanās mums vajadzīga? Vai vieglāk nav palikt "uz mēness staru tilta" starp iedomāto un reālo? Vai mums ir vēlēšanās un drosmē mēģināt noskaidrot, kas mūs vieno un kas mūs šķir? Vai vēl esam viena tauta?

Ja būsīm kopā Salacgrīvā, tad mēģināsim atskārst atbildes uz šiem, tik grūtajiem jautājumiem. Izdzīvosim šo nedēļu, katrs ienesot nometnes dzīvē savu īpatno, atšķirīgo, ko mums devusi audzināšana un dzīves pieredze, ievīsim katrs savu raibo pavedienu nometnes kopīgajā audeklā un pavērosim, kā tas vienlaikus gan izceļas, gan arī saskaņojas ar to.

Septiņas dienas mēģināsim vairot saskaņu un labestību, kopīgi mācoties un strādājot, atpūšoties un priecājoties šajā lielajā saimē, kur būsīm kopā visas trīs paaudzes - jaunie un vecie, slavenie un pavisam parastie, rauslie un stiprie, gaisīgie un nopietnie. Nenogursim ne darbā, ne dziesmās un dančos, dzīvosim līdzī gan nopietnām, gan pavisam nenopietnām izdarībām, klausīsimies un rūnāsim līdzī, skatīsimies un darīsim paši, paši būsīm saskaņīgi, labestīgi un isti. Darboties gribētājiem šajā nedēļā būs visai plaša izvēle: darbosies rīta, pēcpusdienas un pievakares ievirzes, notiks rīta kopreferāti un kopīgas vakara programmas, gājieni uz jūru, ekskursijas un arī nikšana, ja vien pietiks dūšas.

Nometnes darba programma cieši saistīta ar novadu, kurā vadīsim šo nedēļu - darbosies tādas ievirzes, kā tautatērpju darināšana Z. Enzeļiņas, L. Treimanis un I. Madres vadībā, kuŗā šoreiz strādās īpaši pie Ziemeļvidzemes tērpiem; zvejniecības ievirze Salacgrīvas zvejnieku vadībā, arī zvejnieku virtuves noslēpumi nāks gaismā kopā ar zvejnieku sievietēm. Salacgrīvas VAK (zalie) vadīs arī praktiskās ekoloģijas ievirzi ar dažādu vietējo augu vākšanu un pielietošanas iespēju izziņāšanu, un talcinieku grupas palīdzēs atjaunot un ierīkot Salacā lašu nārsta vietas. H. un D. Stalti stāstīs par līvu tautas īpatno kultūru un likteni, jo Salacgrīva atrodas kopš daudziem gadu simtiem līvu apdzīvotā apvidū. Pēdējie Vidzemes līvi pagājušā gadsimta otrajā pusē reģistrēti tieši Salacgrīvā un apkārtnē.

Nometnē, kā jau tradicionāli 3x3, turpināsim apzināt mūsu tautas bagāto kultūras mantojumu, strādājot literatūras ievirzē Viļņa Eihvalda un V. Nollendorfa vadībā; garīgā spēka ievirzē pie V. un I. Freibergiem, apgūstot senos baltus pie I. Tāles un I. Reiznieces. Caur praktisko iemaņu apgūšanu apzināsim mūsu bagāto mantojumu: keramikas ievirzi vadīs I. Klīdzēja un G. Peniķe, rotkalšanu - O. Kutcers un D. Kalniņš, klūdziņu pišķānu - salacgrīvieta M. Liepiņa, tāss apstrādāšanu - V. Zvirbule, puzuru gatavošanu - I. un N. Petraškeviči, kokļu gatavošanu - J. Krūmiņš.

Gūsīm atziņas par kopīgo, radniecīgo un atšķirīgo mūsos, centīsimies atzīt, ka atšķirībām nevajadzētu vienmēr radīt neskaidrības. Klausoties ģimeņu seminārā L. Ruperti un M. Tuposi, ētikā - māc. M. Ķirsonu un G. Bušmani un, iespējams, latviešu valodā - A. Grasi. Darbosies arī dažas netradicionālas ievirzes, piemēram, māmiņas un varbūt arī tēvi varēs mēģināt pašu rokām izgatavot saviem bērniem kādu mīļu mikstu rotaļlietiņu L. Gailis vadībā.

Bērnu programmas plānotas daudzveidīgas un nopietnas. Jaunākā (3 - 7 g.) vecuma bērni varēs piedalīties 1/2x1/2 nodarbībās, kur kopā ar audzinātājiem I. Dakni, L. Gaili un M. Treimani varēs iet uz jūru, dziedāt, rotaļāties un darboties ar dažādiem dabas materiāliem. Jaunākus bērnus (zem 3 g. v.) 1/2x1/2 neuzņems. Tie varēs nometnē atrasties tikai vecāku uzraudzībā. Skolas vecuma (7 - 12 g. v.) bērni priekšpus-

dienā varēs apgūt iemaņas keramikā (I. Klīdzējs), koka apstrādē (A. Balcers), rotkalšanā (U. Drava) vai animācijā (R. Stiebra, A. Bērziņš), bet pēcpusdienā doties ganiņa gaitās ar nazi uz mežu (J. Krūmiņš), darboties ar pirkstiem ap diegiem - pīt, mezglot mežģit (I. Krūmiņa), spēlēt teātri (L. Stiebra) un iet rotaļās (I. Reizniece).

Vakarus pavadīsim visi kopā Salacgrīvas kultūras namā vai pie jūras, bet naktis pārlaidīsim bērnu dārzā, kas kādreiz celts 280 audzēkņiem. Istabas būs gan lielākas, gan mazākas. Siltā ūdens piegādi pašvaldība solījusi nodrošināt. Vecākus cilvēkus un lektorus centīsimies izguldināt mazākajās istabās, kur būs gultas, bet jaunākiem un brašākiem būs jāsamierinās ar kādiem 7 - 8 istabas kaimiņiem un matraci uz grīdas. Gultas veļa nometnē būs! Atsevišķi gribētāji varēs izmantot salacgrīviešu viesmīlību, bet nometnes vadība par dalībnieku vēlēšanos dzīvot pie vietējiem iedzīvotājiem jāinformē savlaicīgi!

Ik pārdienas saņemsim nometnes avīzi, bet katru dienu mēģināsim tai sagādāt kādu raksta galiņu par redzēto, dzirdēto, interesanto un jocīgo.

Nāksim kopā mēs visi, tik dažādie, strādāsim, izziņāsim, priecāsimies, dziedāsim, dejosim un pēc raženi nodzīvotas nedēļas šķirsīsimies, lai aiznestu katrs uz savu pusi atziņas, gaišas jūtas, varēšanu un jaunas draudzības. Aiznesīsim sev līdz saskaņu, labestību un istumu. Tas palīdzēs mums izdzīvot, pastāvēt un augt. □

Inese un Jānis Krūmiņi,
3x3 1995 Salacgrīvā vadītāji.

* **Ārzemju dalībniekus** jeb kuŗai no aprakstītajām nometnēm vai abām kopā lūdzam pieteikties līdz 1995. gada 1. maijam. Dalības maksa ārzemju dalībniekiem ir US \$ 175.- no personas, bet ne vairāk kā \$ 450.- no ģimenes (šīs dalības maksas ir liels materiāls atbalsts nometņu rīkošanā). Austrālijas dalībniekus lūdzam pieteikties pie Arņa Siksnas, 4 Mamindie St., Chapel Hill, Q, 4069, Australia, bet pārējos - pie Arnolda Ruperta, 2141 Brunsink, N. E., Grand Rapids, MI 49503, USA.

3x3 nometņu Latvijā rīkotāji

SOLI PA SOLIM Kandavas skola top

Novembris, kad svinam Latvijas valsts svētkus, ir tāds laiks, kad domas par mūsu zemes nākotni un katra latvieša vietu tās nākotnē tiek izteiktas svētku aktos. Bez šaubām, šo tematu pārspriest arī draugu vidū, un katrs to pārcilā savās domās. Mērķis it kā būtu skaidrs - mēs esam par brīvas Latvijas plaukšanu un vēlamies kaut ko darīt, lai to veicinātu, jo apzināties, ka katram jānāk ar savām individuālām spējām palīgā. Problēma sākās ar šī mērķa realizāciju konkrētā darbībā.

Raugoties nesenajā pagātnē, redzam, ka arī toreiz ciniņāmies ar neziņu, kā labāk sasniegt mūsu mērķi - brīvu Latviju. Domas dalījās - vienam atbilde bija nelokama stāja, otram - kultūras sakari. Par vienu bijām vienprātīgi - mūsu bērniem jāizaug par latviešiem, kas būs gatavi turpināt šo ciņu. Kopīgs darbs izrādījās ļoti sekmīgs. Radās vesela rinda pasākumu: vasaras nometnes, 2x2, 3x3 un arī vasaras vidusskolas - Gaŗezers, Beverina, Kurša, arī Austrālijas un Eiropas skolas. Daudzi jaunieši šodien ir latvieši, jo viņi tajās atrada pamatus savai latvietībai un, galvenais, draugus.

To izprotot un reaģējot uz jaunajiem apstākļiem, ALA pirms dažiem gadiem nolēma izveidot Latvijā vienu vasaras vidusskolu. Divas vasaras sekmīgi darbojās Saules sagša, bijušās Gaŗezera un Beverinas direktrišu Gundegas Micheles un Dagnijas Staško vadībā. Tagad, diemžēl, ir radušās nau-das grūtības, un Saules sagšas nākotne ir apdraudēta.

Brīnumainā kārtā šajā brīdī Kurzemē, Kandavā, šīs pilsētas internātskolas vadītājs Viktors Konrāds bija izlēmis, ka Latvijai būtu jāsniedz roka ne tikai bijušā trimdā Rietumos, bet arī Krievijā un Sibīrijā dzīvojušiem latviešu jauniešiem. Latvijas Izglītības ministrija viņam piekrita un meklēja atbalstu PBLA. Dr. Līgu Ruperti, PBLA Izglītības biroja vadītāju, pilnvaroja izveidot kontaktus starp kandaviešiem un Rietumos dzīvojošiem skolu darbiniekiem. Oktobra otrajā nedēļas nogalē Grandrapidos ar Līgu Ruperti spriedām par programmu, darbiniekiem, noteikumiem. Decembra beigās došos uz Kandavu līdzīgai apspriedei ar Viktoru Konrādu.

Kandavas vasaras vidusskola darbosies no 1. - 30. jūlijam. Jauniešu vecums 15-17 gadu. Skolas nauda ir ASV \$ 400. Būs transports no Rīgas, arī vecākiem, kas vēlēšies piedalīties atklāšanā, ko ļoti ceram, varēsīm viņus nogādāt atkal Rīgā 1. jūlijā.

Uz skolu jāpiesakās līdz 1995. gada 1. februārim.

Programma ir Gaņezera 3. gada kurss - latviešu valoda, literatūra, vēsture, ticības mācība un ētika, folklorā. Programmu papildinās arī ar novadpētniecību un komunikācijas mācību, ko veidos regulāras pārrunu stundas skolotāju vai apmācītu audzinātāju vadībā. Mēs savā paaudzē manām, cik grūti brīžam ir saprasties savā starpā. Jauniešiem šī plaša nav mazāka un to ir grūtāk pārvarēt. Ja mēs ceram - un to tik tiešām ļoti ceram - pulcināt jauniešus no tik atšķirīgām kultūram, tad ir jārada iespēja vienam otru saprast un kopīgi risināt problēmas. Nav nemaz tik viegli atrast to, kas mūs vieno, un ir vēl grūtāk respektēt otrā to, kas ir svešs.

Ir jāstrādā, jo, ja senāk jaunieši bija vajadzīgi cīņai par Latvijas brīvību, tagad viņi ir nepieciešami brīvībai Latvijai.

Informāciju un pieteikšanās lapas var saņemt no - Dairas Cilnes (KVV līdzvadītājas) 19222 Beckford Pl., Northridge, CA 91324, tel. 818-349-8023; Ilzes Kreišmanes (Gaņezera VV direktises), 3266 Rinda Ln., Cincinnati, OH 45239, USA; Dr. Līgas Rupertes (PBLA IB vadītājas), 2141 Brunsink N. E., Grand Rapids, MI 49503, USA, Daces Veinbergas (Toronto latviešu ģimnazijas vadītājas), 83 Beatrice St., Toronto, Ont., Canada M6J 2T2.

Pieteikšanās lapas var arī saņemt no katras zemes izglītības nozares vadītāja/as: ASV - Baibas Kļaviņas, 139 Paterson Ave., Hasbrouck Heights, NY 07604, USA; Kanadā - Ilgas Salnājas, 614 Soudan Ave., Toronto, Ont., Canada M4S 1X6; Austrālijā - Juŗa Skābes, 40 Greaville Way, Blackwood, S. A. 5051, Australia; Anglijā - Laimas Speakman-Brown, 53 Goodhart Way, Wickham, Kent BR4 OER, England.

Daira Cilne,
KVV līdzvadītāja

LIA GADA SAPULCE TORONTO

Inž. Andris Palejs LIA goda biedrs

Latviešu Inženieru Apvienības (LIA) biedru gada sapulce notika 1994. gada 5. novembrī, Latviešu centrā, Toronto, Toronto Latviešu Biedrības Inženieru un tehniķu kopas izkārtotumā. Sapulcē piedalījās 16 biedru. Bija ziņojumi no LIA kopām Otavā, Toronto, Ņujorkā un Zviedrijā.

LIA prezidents A. Palejs ziņoja par Vispasaules arhitektu un būvinženieru kongresu Latvijā. Tas notika 1993. g. 29. un 30. jūnijā, Rīgas Jūrmalā. Tajā bija 112 dalībnieku. No tiem 31 bija arhitekti (8 no ārzemēm) un 79 būvinženieri (19 no ārzemēm). Kongresā atzīmēja LIA 45 gadu pastāvēšanu. Šajā sakarībā A. Palejs uzrunāja dalībniekus, pieminot tās dibināšanu 1948. gadā, Eslingenā, Vācijā, prof. V. Burkevica vadībā, asistējot būvinž. N. Zoldneram.

Šinī kongresā delegātus no ārzemēm visvairāk interesēja referāti, kas raksturoja apstākļus Latvijā. Interesants bija referāts par Rīgas Nacionālās Operas sarežģītiem rekonstrukcijas darbiem, kuŗi netikai palielina ēkas kopsvaru, bet paaugstina arī finansiālo slodzi. Labi, ja celtni nobeigs līdz 1997. gadam.

Saistošs izrādījās "Via Baltica" projekts, kuŗa ietvaros plānots liels ceļš no Helsinkiem uz Varšavu, un vēl tālāk uz dienvidiem.

Svarīga problēma Rīgā ir pilsētas apgāde ar dzeramo ūdeni, ko pašlaik ņem lielāko daļu no Daugavas. Plāno vairāk izmantot apakšzemes ūdeņus (Baltezera un Purvciema apkārtnē), kas ir tirāki un veselībai nekaitīgi.

Kongresa noslēgumā pieņēma 2 rezolūcijas, adresētas Latvijas Saeimai un Ministru padomei, par arhitektu un būvinženieru profesionālām tiesībām un pienākumiem.

Toronto gada sapulces tālākā gaitā LIA direktors-riķotājs inž. N. Zoldners nolasīja gada pārskatu par apvienības darbību un kasieris inž. L. Koppels sniedza finansiālo pārskatu par 1993. gadu. Sapulces norisē, uz Toronto kopas ierosinājuma pamata, pagodināja LIA prezidentu A. Paleju par viņa rosīgo un ilggadīgo darbu latviešu inženieru saimes organizēšanas darbā, ievēlot viņu par LIA goda biedri. Šo lēmumu izpildot, sapulces vadītājs Edg. Broders, klātesošiem sīrsnīgi aplaudējot, pasniedza Dr. h. c. Andrim A. Palejam LIA goda biedra diplomu un vēlēja labākos panākumus turpmākajā darbā.

N. Zoldners

JAUNA EKONOMISKA DEGVIELA AUTOMAŠINĀM

Pēc 7 gadu pētījumiem vācu izcelsmes amerikāņu izgudrotājs Rūdofls Hanermans patentēja jauna veida degvielu automašīnu un citu mašīnu dzinājiem, kas iedarbināmi ar benzīnu vai dīzeļa maisījumu. Šīs degvielas īpatnība ir tā, ka tā vairāk kā uz pusi sastāv no ūdens. Izklusās fantastiski, ņemot vērā, ka negodīgi benzīna pārdevēji atšķaida to ar ūdeni, kā to, starp citu, Ņujorkā darīja ēbreju emigranti no bijušās Padomju Savienības.

Pēc izgudrotāja vārdiem, šis maisījums nodrošina par 30 % lielāku nobraukšanas distanci nekā tīrais benzīns un tas mazāk piesārņo apkārtējo vidi, jo dzinēji darbojas pie zemākas temperatūras. Izpūšamās gāzes nesatur oksidēto azotu - smaceņa galveno iemeslu.

Lielā "Caterpillar" sabiedrība 1994. gada jūlijā noslēdz ar Hanermana mazo sabiedrību (tajā darbojas tikai 9 cilvēki) līgumu par kopējo darbu. Pati sabiedrība ir nosaukumu "A-55" un atrodas Nevadas štatā, ASV. Nosaukums atspoguļo degvielas sastāvu - aqua (ūdens) ir 55 % no maisījuma masas.

Galvenais izgudrotāja uzdevums bija iegūt noturīgu benzīna vai dīzeļa kurināmā maisījumu ar ūdeni. Tas viņam izdevās ar 0,5 % paša izgudrotā emulsora pievienošanu. Ekonomiskumu Hanermans izskaidro ar to, ka dzinēja cilindrā sadegšanas procesā maisījuma ūdens sadalās ūdeņradī un skābeklī. Bet lai paātrinātu ūdens disociāciju, izgudrotājs ieteica cilindra galviņai piestiprināt niķeļa plāksnīti. Tā kalpos par katalizatoru.

Nesen izdarīja izmēģinājumus, kas deva pozitīvus rezultātus. Rīno pilsētas ceļojumu autobusi jau pusgadu lieto degvielu A-55 brez jebkādiem sarežģījumiem. Autobusu ekspluatācijas (izmantošanas) dienests Rīno pilsētā konstatējis, ka maisījums A-55 par 29 % palielināja nobraukto jūdžu skaitu uz vienu galonu (3,78 litri) dīzeļa kurināmā.

Minesotas štata transporta departaments izmēģināja A-55 piecās automašīnās, kas devās ceļā 2000 jūdžu distancē. Atkal veiksmīgi. Vadošais Minesotas autotransporta speciālists Džons Pēterss atzīst, ka, ja vispusīgi izmēģinājumi pierādīs A-55 pārākumu, tas varētu divreiz samazināt ASV ārējās tirdzniecības deficītu, jo faktiski nebūtu vairs vajadzības importēt naftu.

Pēc Hanermana aprēķiniem dzinēja pārbūve darbībai ar A-55 kurināmo izmaksās ne vairāk par \$ 500.-. Turklāt, ja benzīna tankā nebūs A-55, varēs izmantot arī parasto benzīnu.

Attīstot savu izgudrojumu, Hanermans tagad strādā pie "XD-kurināmā", kur benzīna vietā izmantos, tā saucamo, "naftu" - naftass pārtvaikošanas pirmo frakciju, kas izmaksā divreiz lētāk par benzīnu.

Viktors Kalniņš

NOTIKUMI MONTREALĀ

KVEBEKA BALSOS PAR SUVERĒNITĀTI

Jaunā pekistu valdība Kvebekā izšķīrusies par suverēnī-Tātes nobalsojumu 1995. gadā. Iespējams jūnijā. Sagatavots īpašs likumprojekts, kuŗa apstiprināšanu prasis īpašā tautas nobalsojumā, kas izmaksās ap 50 miljonu dolāru. Pirms tas notiks, izveidos īpašas sazināšanās komisijas ar vēlētajū saimi 15 dažādos vēlēšanu iecirkņos. Tajās vēlētajū lūgs izteikties, kā uzlabot suverēnītātes likumu, un tās vadīs īpaši izraudzīti komisāri, kuŗu mērķis būs panākt pozitīvu balsojumu par katru cēnu. Premjērs Žaks Parizo ir pārliecināts par uzvaru un cer iegūt jaunās valsts prezidenta amatu. Uz to viņš gatavojas visdažādākos veidos. Šobrīd jau panācis, ka Kvebekas pilsētā viņam un sievai pieejama industriālistu dāvāta māja (pils) un pat jauns fliģelis viesu uzņemšanai. Pagodina un cildinā ikvienu, kas nostājas pret federālo valdību, ieceļot atbildīgos amatos. Līdzšinēja valdošā liberāļu partija paziņojusi, ka tautas iztaujāšanas procesā nepiedalīsies, kamēr skolotāju un strādnieku arodbiedrības ar pilnu krūti iekļausies neatkarības idejas veicināšanā.

Pekisti pārliecināti, ka suverēnītātes izvešanai dzīvē pietiekot ar 50+1 balsīm, kamēr iedzīvotāju vairākums, pēc kādas nesen izdarītas izziņas, ir ieskatos, ka tik svarīgām balsojumam tomēr nepieciešamas 2/3 pozitīvo jā balsu. Tādēj politiskie žurnālisti un vērtētāji domā, ka patreiz valdības izsludinā-

tais nobalsojums tomēr neizdošoties, bet reizē atzist, ka pekisti no sava mērķa nekad nenovērsīsoties. Lielāku triecienu suverēnistiem deva Kanadas parlamenta opozīcijas Bloka partijas vadītāja Lusiena Bušarda (Lucien Bouchard) sasirgšana ar drausmīgo cilvēka muskuļu "ēdāju" bakteriju, no kuņas izglābjas tikai 1 no 5 saslimušajiem. Bušards izglābās, bet zaudēja kreiso kāju, kas amputēta virs ceļa. Rezultātā, paredz, ka viņš sev un pekistiem iegūs daudz simpātiju un balsu. Premjērs Parizo solījis, ka šoreiz nobalsošanas laikā nebūšot "melnās listes", kādas bija izgatavotas 1980. gada referenda laikā, kad uzvarēja federālisti, un kuņas bija daudz minoritāšu pārstāvju vārdu.

Interesanti atzīmēt, ka līdz ar provinciālās valdības izveidošanu pekistiem pēkšņi aizmirsies sveikt latviešus valsts svētkos, ko regulāri darīja pirms tam, pat sūtot savu pārstāvi uz valsts svētku sarīkojumu. Turpinās arī "polītiskās tīrīšanas" Kvebekas civildienestā nodarbinoto saimē, it sevišķi posteņos, kuņus var izmantot propagandas nolūkos. □

Š.

XXXXXXXXXX

KĀ CENTRS PULSĒ?

Ar klusuma bridī Centra valde savā 14. decembra sēdē pieminēja mūžībā aizgājušos centra darbiniekus un labvēļus Mōdru Krauli un Jāni Vilni, kas abi bija Centra biedri un dažus gadus valdes locekļi.

Sēdi atklāja un vadīja Andrejs Vītols.

L. Bisenieks ziņoja, ka jaunajai gāzes plītei lielajā virtuvē pievienoti gāzes vadi un ka ierice esot lietošanas kārtībā.

A. Pušpurs ziņoja, ka sakarā ar Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes Bēru fonda likvidāciju esot ienācis ierosinājums Centram pārņemt šo pasākumu. Tie, kas ierosinājumā ir ieinteresēti, lūgti sazināties ar A. Pušpuru, zvanot 334-6502.

Centra valde nolēma dāvināt divām baznīcām Latvijā (luterāņu un katoļu) apsilāmās krāsniņas "Kvēle", kuņas ražo akciju sabiedrība "Bebri" Latvijā. Krāsniņas kā kurināmo lieto koka granulas.

Nākamā Centra valdes sēde notiks 18. janvārī, plkst. 19:30, Centrā. Valdes sēdes ir atklātas. Visi, kam ir interese, aicināti tajās piedalīties. □

L. Kalniņš.

XXXXXXXXXX

ZIEMSVĒTKU EGLĪTES

Ziemsvētku eglīšu ciklu ievadīja Montrealas latviešu pensionāru apvienība, kas to rīkoja 15. decembra pēcpusdienā, latviešu centrā. To ievadīja apvienības priekšnieka V. Paegles lūgšana. Izmeklētus lasījumus deva V. Paegle un J. Metums, kamēr Elizabete Kīrstukas skandēja svētkiem pieskaņotu dzejoli. Kopīgi dziedātās Ziemsvētku dziesmas pavadīja Eizens Reveliņš. Ziemsvētku veciņa pienākumus pildīja Jāzeps Greizis. Tas savā dāvanu maisā bija atnesis veltes priekšniekam V. Paeglem un visiem atbildīgiem darbiniekiem pensionāru saietu rīkošanā - saimniecēm, dzērienu izdalītājiem un biedrīnei Veronikai Vārslavānei, kas arvien rūpējās par dzimšanas dienu jubilāriem, kādu netrūka arī šoreiz un kasierim A. Laižānam. Pašu saietu dalībnieku, skaitā tuvu simtam, atnesto svētku dāvanu izdali kārtoja Helēna Šmite un Ilga Strautiņa. Pašapdāvināšanā piedalījās 87 saietu dalībnieku. Svētku maltīte bija titara cepetis, un tā šoreiz maksāja desmit dālderus. Visi jutās labi, kā jau priekšsvētku laikā tas piederās.

Šoreiz pietrūka mūža mierā aizgājušo - māc. G. Hūna un citu piedalīšanās. Ar klusuma bridī pieminēja Jāni Vilni, kas viņsaule bija devies 11. decembrī, un visus pārējos 1994. gada mirušos.

*

Ev.-lut. Trīsvienības draudzes un Montrealas latviešu skolas kopīgi rīkotā eglīte notika 18. decembra pēcpusdienā, Centrā. Tajā svētkā vadīja valdes loceklis Jānis Mateus. Pie klavierēm Ziemsvētku dziesmas pavadīja Andrejs Vītols. Gadskārtējo Betlemes skatu, kuņa bērni, tērpušies greznos kostīm, attēlo 3 gudro apciemojumu pie Kristus bērniņa, bija atkal izkārtojusi Inta Hūna. Skolas audzēkņi bija sagatavojuši uzvedumu par "Zaļo eglīti" un dziedāja vairākas dziesmas. Sniegums liecināja, ka bērni, vecāki un skolotāji daudz strādājuši un ka viņu darbs un rūpes sekmējušās daudzkārtīgi. Viss slidēja raiti, bez jeb kādas klupšanas vai nezināšanas. Tas iepriecināja un rādīja, cik nopietnu darbu veic mūsu skolas mazā saimīte, kuņa šobrīd var saskaitīt 15 skolniekus un 5 sko-

lotājus. Jāvēl, lai tas tā turpinātos turpmāk un jāsaka sirsnīgs paldies.

Atnācēju līdzpaņemtos groziņus vienlīdzīgi pa galdiem sadalīja draudzes dāmu komitejas locekles. Ziemsvētku veciņa lomā Ģints Hūns bija pavisam nepazīstams, pat balss viņu nenodeva. Bērniem tas bija atnesis bagātīgas paciņas. Apmeklētāji, kuņu skaita ziņā nebija daudz, bija devīgi - visa saziēdotā summa (\$ 211) tika nodota skolas kasei, kamēr draudze sedza telpu īres un paciņu sagatavošanas izdevumus (nepilnus \$ 400).

Šķiet, ka šis bērniem un ģimenēm vēlitais sarīkojums būtu pelnījis plašāku atsaucību.

M. Štaubers

XXXXXXXXXX

DRAUDZE MEKLĒ JAUNU GANU

Māc. Gunāra Hūna pēkšņā aiziešana viņsaule, prasa un prasīs pārkārtojumus ev.-lut. Trīsvienības draudzē. Draudzes valde vēlas savai draudzei atrast patstāvīgu mācītāju, jo draudzes locekļu aprūpei tas vairāk kā nepieciešams. Šajā sakarībā valde izraudzījusi komiteju 3 vīru sastāvā. To vada draudzes pr-kas A. Spura. Locekļi ir M. Štaubers un I. Steprāns (rev. kom. pr-dis). Komiteja uzsākusi darbu un tikusies savā pirmajā sēdē.

Starplaikā draudzē sprediķo viesi. Līdz šim šo pienākumu veikuši prāv. J. Calitis un U. Čepure, māc. M. Ķirsons un diakoni - Aina Avotiņa un Egons Jēkabsons. Ši kārtība turpināsies līdz bridim, kad jautājums par jauna mācītāja/as aicināšanu draudzē būs galīgi izšķirts. Šajā sakarībā dievkalpojumu un sprediķotāju izziņošana priekšlaikus ir sarežģīta lieta, jo iespējamās negaidītas pārmaiņas. Draudzes valde lūdz draudzes locekļus izprast stāvokli un pašiem pārinteresēties, vai izsludinātais dievkalpojums notiks un kas tajā sprediķos. Vajadzīgi arī ļaudis, kas labprāt uzņemtu mūsu viesus.

Draudzes valdē vajadzīgi arī jauni locekļi, kas būs jāievēl gada sapulcē, kas paredzēta 19. februārī, plkst. 14:30, Sv. Jāņa īgauņu baznīcā. Draudzes locekļi, kas vēlētos šos pienākumus uzņemties, lūgti sazināties ar draudzes pr-ku A. Spuru, ☎514-634-5649. Pie viņa var pieteikties arī mācītāji, kas vēlētos kalpot ev.-lut. Trīsvienības draudzē Montrealā.

Lielu darbu Ziemsvētku laikā paveicis Viesturs Hūns, kas pārzin draudzes locekļu - sirmgalvju apciemošanu. Viņš ar palīgiem sagatavojis 53 dāvanu sainišus un pavisam kopā personīgos apmeklējumus izdalījis 84 apsveikumu kartiņas gados vacajiem draudzes locekļiem. Ši sveiciena saņēmēji visi bijuši vairāk kā gandarīti par laipno apciemojumu. V. Hūns šo mīlestības pienākumu veic jau 12 gadus.

Draudzes valde nolēmusi ar 1994. gada 31. decembri likvidēt pie tās pastāvošo Bēru fondu, jo tā locekļu skaits nokritis uz 200, kad šādu rīcību paredz fonda noteikumi. Izdarītā aptaujā "par" izteikušies 110 atbilstoši iesniedzēji (no 115). Liela daļa fondā uzkrātos līdzekļus vēlas sadalīt dalībniekiem par labu, mazākā daļa savu daļu vēlas ziedot draudzes vajadzībām. Fonda likvidāciju veic tā vad. M. Frišmane sadarbībā ar revīzijas komisiju. Savos pastāvēšanas gados fonds izmaksājis samērā lielas summas. Pēdējos gados izmaksā miršanas gadījumā bija \$ 500.-.

Draudze ik pa gada ceturksni izdod savas Draudzes ziņas. Tās līdz šim arvien redīgēja draudzes mācītājs. Jaunāko to numuru (decembra/janvāra) šoreiz sakārtojis draudzes kasieris Roberts Kalniņš. Viņš arī uzņēmis sagatavot nākamo numuru, ko valde izdos februārī. Šī izdevuma izdošana iegājusi 44. gada gājumā, un tas vispusīgi atspoguļo draudzes dzīvi.

Mūsu draudžu lietas draudzē kārtō Dagmāra Ziediņa. Viņa vairākkārtīgi saņēmusi dažādu medikamentu atvēlējumus no savas firmas, tos sadalījusi un izsūtījusi slimnīcām un ārstiem. Kuplā skaitā uz Ziemsvētkiem viņa saņēmusi pateicības vēstules, kas liecina, ka šo palīdzības darbu Latvijā novērtē ar dziļāko pateicību. Viņas ierosmē draudzes valde atvēlēja ASV \$ 500.- Aknistes draudzes luterāņu palīgmācītājam Arvidam Bobinskim, kas apkalpo arī Asares, Gārsenes, Lašu, Subates un Kaldabruņas draudzes, kuņas visas ir Trīsvienības draudzes māsu draudžu aprūpē. Šo summu ņems no palīdzībai Latvijā fondā saņemtiem līdzekļiem. Draudzes locekļu atsaucība šē arvien izrādījies teicama.

Pie draudzes valdes locekļiem un dievkalpojumu var iegādāties Baznīcas Gada Grāmatu 1995. gadam, kas iespiesta Latvijā un kas ir Latvijas ev.-lut. baznīcas Konsistorijas un Ārpus Latvijas ev.-lut. baznīcas virsvaldes kopīgs izdevums.

M. Štaubers

GOLIGER'S/KRAVIS TRAVEL

INFORMĀCIJAS PĒCPUSDIENA

Ceturtdien, 2. februāri, plkst. 14:00,

Latviešu centrā, Lašīnā,

Pensionāru Apvienības saietā

1. SPONSORS:

GOLIGER'S / KRAVIS TRAVEL

Pārstāvji: Jānis Kravis un Ilona K. Krūmiņš

Temats: pārskats par ceļojumiem no Kanadas uz Latviju.

☎ 1 - 800 - 268 - 7442

2. INFORMĀCIJA PAR TŪRISMU LATVIJĀ

Pārstāve no Latvijas Tour's firmas Rīgā

Z. Vilks kundze

3. IZLOZE -

viena brīvbijete

uz Rīgu

Montreala-Prāga-Rīga

To pasniegs Chek Airlines pārstāvis

4. Visi laipni aicināti!

Nav jābūt pensionāram vai biedram!

Apmeklēt aicina

PENSIONĀRU
SAIME

AMBER

GLOBUS

Latviešu uzņēmums ar profesionālu pieredzi

PAKALPOJUMI

BALTIJAS VALSTĪS

Birojs Montrealā: 1625 Duff Court, # 412

Lachine, P. Q. H8S 1E5

☎ (514) 637-9495

SAIŅI AR GAISA SATIKSMI

♦ katru nedēļu; sasniedz Rīgu 5 dienās

SŪTIJUMI AR KUĢI

♦ katru otro nedēļu,

♦ visi sūtījumi garantēti un apdrošināti,

♦ pieņem saiņus Jūsu mājās.

SŪTĀM SAGATAVOTUS PĀRTIKAS SAIŅUS

♦ pieprasiet mūsu cenrādi.

GARANTĒTA UN APDROŠINĀTA DOLĀRU PIEGĀDE LATVIJĀ

♦ naudas pārvedumi Kanadas un ASV dolāros.

RŪPĒJĀTIES PAR NAUDAS SAŅĒMĒJA DROŠĪBU!

♦ nevienam netiek izpausts naudas saņēmēja vārds,

♦ nevienam netiek izpausta sūtītā naudas summa

LNAK

Latviešu Nacionālā Apvienība Kanādā (L.N.A.K.) katru gadu sastāda informācijas lapiņu par LNAK mērķiem, darbību un galveniem darbiniekiem. Šī lapiņa ir dabūjama katram Kanadas latvietim.

Ziedojami Latviešu Nacionālajai Apvienībai Kanādā palīdzēs segt šīs lapiņas sagatavošanu un nosūtīšanu Jums.

LNAK, 4 Credit Union Dr., Toronto, ON, M4A 2N6
Vēlos saņemt L.N.A.K. darbības informācijas lapiņu.

Vārds:

Adrese

Pasta kods

Apsveriet savu paziņojumu ievietošanu MLB Ziņotājā! Izdevumu lasa daudz lasītāju ne tikai Montrealā, bet arī citos Kanadas un ASV latviešu centros, kā arī Latvijā un citās pasaules zemēs. Varētu gadīties, ka Jūsu ziņojums varētu tos interesēt. **Izmēģiniet!**

Dieva mierā aizgājis

JĀNIS VILNIS

Dzimis 1906. gada 20. oktobrī, Latvijā
Miris 1994. gada 11. decembrī, Montrealā, Kanadā

Par viņu sēro un
mīļi piemin

meita Žanete
ar savu vīru Ramesh,
mazmeitiņas Indra,
Maija un radi Latvijā

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicamies Rev. Leonats par atvadu vārdiem un ērģelniekam Andrejam Vitolam par sēru mūziku

JĀŅA VIŅŅA

izvadišānā.

Paldies ev.-lut. Trīsvienības draudzes priekšniekam A. Spuras kungam par palīdzību, Daugavas Vanagiem par goda sardzi un E. Vītiņai un vana džu saimei un Latviešu sabiedriskā centra dāmu komitejai par sarīkoto bērnu mielastu Latviešu centrā.

Pateicība DV pārstāvim Br. Innus kungam, Latviešu kredītsabiedrības prezidentam G. Jākobsona kungam, Pensionāru apvienības priekšniekam V. Paegles kungam, vanadzei E. Kīrstukas, bijušā Montrealas latviešu teātra pārstāvim E. Skapsta kungam un Montrealas latviešu sabiedriskā centra pārstāvim A. Pušpura kungam par sirsnīgiem atvadu vārdiem.

Paldies draugiem par ziediem un ziedojumiem Latviešu centram.

Meita Žanete un
ģimene

Mūžībā devies

JĀNIS VILNIS

Dzimis 1906. g. 20. oktobrī, Latvijā
Miris 1994. gada 11. decembrī,
Montrealā, Kanadā

Viņu piemin

Montrealas Latviešu
Biedrība

✠ Montrealas latviešu sabiedrība 1994. gada decembrī zaudējusi 2 savus locekļus - Jāni Vilni un Elfrīdu Amatnieci.

Jānis Vilnis bija sevišķi aktīvs sabiedrības sākuma gados un uzcītīgi atbalstīja Latviešu Namu un Latviešu sabiedrisko centru, kā arī piedalījās citos pasākumos.

Elfrīdu Amatnieci sabiedrībā pēdējos gados nemanījām.

Abus pēdējā gaitā izvadīja igauņu Sv. Jāņa draudzes māc. Heino Laaneots. Vieglas smiltis!

MLB ZIŅAS:

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

sestdien, 28. janvārī, plkst. 16:30,
Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā,
Lašīnā,

47 GADU

PASTĀVĒŠANAS SARĪKOJUMU.

Programmā:

Māksl. Erika Dzeņa, Toronto, Kanadas latviešu mākslinieku darbu slīdišu IZRĀDE. Pavisam kopā redzēsīm 75 mākslinieku darbus.

Pirms tam, sarīkojuma sākumā,
siltas vakariņas
Maksa \$ 10.-

Ieteicama iepriekš pieteikšanās:

A. Poriete-Bedard, ☎697-6624,
I. Štauvere, ☎457-9832

Vērtīgo prekšmetu IZLOZE.

IEEJA: pret labprātīgiem ziedojumiem.

Apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI

AICINĀM

MLB ZIŅOTĀJA lasītājus un labvēļus iegādāties vērtīgo prekšmetu IZLOZES biļetes

Biļešu īpašnieki varēs laimēt gleznotāju gleznas, audēju audumus, keramiķu keramiku, kokgriezēju izstrādājumus un citus priekšmetus, kurus izlozei dāvinājuši MLB Ziņotāja labvēļi. Par to tiem sevišķs paldies. Un ja kāds vēl vēlētos laimestu klāstu papildināt, lūdzam zvanīt 457-9832!

Izlozes atlikums būs par labu MLB Ziņotājam. Ar to ceram paturēt līdzšinējās abonementu maksas 1995. gadā un uzturēt spiestuvi.

Katra biļete iegūstama par \$ 2.00 ziedojumu pie visiem valdes locekļiem un MLB 47 gadu pastāvēšanas sarīkojumā. Dāvanai Jums varbūt varētu noderēt ložu grāmatīņa, kurā ir 10 lozes. Vairāki labvēļi ir tās iegādājušies, citi ir pirkuši dažādu skaitu ložu, par ko visiem paldies!

Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda un sūtāmi - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Que., Canada, H9X 2R2, ar tādu aprēķinu, ka saņemam tos ne vēlāk kā līdz 25. janvārim. Citiem vārdiem, ar atbildes pastu!

Ja kāds lasītājs/a vēlas saņemt atsevišķu MLB Ziņotāja publicēta raksta kopiju, tas šobrīd ir iespējams. Varām to datora tehnikā iespiest uz 8,5x11 collu papīra loksnēm ar caurumiņiem kreisā malā un dažāda lieluma burtiem. Šāds pakalpojums varētu izmaksāt ap \$ 2.-, pasta izdevumus ieskaitot. Ja vēlaties vairāk kopiju (5, 10 utt) Jums jāvienojas ar redakciju par kopējo izmaksu. Vai Jums ir interese? Ja jā, lūdzam rakstīt vai zvanīt redakcijai! Adrese: 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Que., Canada H9X 2R2 ☎514-457-9832

KANADIEŠU TELEVĪZIJAS RAIDĪJUMS PAR LATVIJU

CFCF televīzijas raidītājam ik svētdienas vakaru 12. kanālī, plkst. 18:30, ir ļoti iecienīta tūrisma programma, kas saucās **Travel Travel**. Tajā televīzijas kamera izseko kādas valsts vai tūrisma rajona redzamākajām vietām. Paskaidrojumus dod pazīstams televīzijas komentātors vai komantātore. Piemin sadzīves īpatnības, pastāsta par dažādiem ēdieniem, kultūras pieminekļiem un valsts iedzīvotājiem.

Pārraidījuma video lentu raidītājs pārdod skatītāju vajadzībām izrādīšanai mājās vai dāvināšanai.

Šī gada **5. februāra raidījumā** (12. kanālī {11. kanālī CFTV kabeļtelevīzijā}), plkst. 18:30) būs pārraidījums par **Latviju**. Tajā rādīs Rīgas izcilākās vietas, baroka stila Rundāles pili, Gaujas ielejas nacionālo parku, Brīvdabas muzeju un citas vietas. Jāpieņem, ka to pārraidīs visas tās CFCF stacijas, kas ir šīs programmas īpašnieces.

Pakārtojiet laiku, lai varat pārraidi noskatīties un spriest par to, kā kanadiešiem mūsu Latvija patikusi un kā tie to skata savām acīm.

DAŽĀDAS ZIŅAS:

* Rīgā pārdotas 4 tur A/S "Bebri" ražotās "Kvēle" siltuma krāsniņas. Montrealā pārdotas 5, kopā 9. Tā no pirmajām 30 krāsniņām trešā daļa drīz nonāks lietotāju rokās.

Akciju sabiedrību "Bebri", kopš J. Tērauda aizbraukšanas, patlaban vada viņa vietnieks inž. Andris Palejs. Krāsniņu projektā rosīgi darbojas arī Bruno Innus. Paju īpašnieku informācijas sanāksmes notiek ik mēneša pirmajā trešdienā, plkst. 19:30, Latviešu centrā. Direktoru sanāksmes daudz biežāk, jo vajadzību ir daudz un attālumi lieli, lai visu saskaņotu un paveiktu pieņemamā veidā.

Informācijas sanāksmēs paju īpašnieki un pulcējušies interesenti uzklauza un pieņēma dažādās pierakstes un piedalās projektā iztirzāšanā. Tās parasti ir labi apmeklētas un lietiskas.

* Montrealas Latviešu Biedrībai 1995. gada 4. janvārī apritēja 47 gadi kopš tās dibināšanas 1948. gadā. Šo svētku dienu biedrība atzīmēs īpašā sarīkojumā 28. janvārī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, par ko paziņojums ir atrodams 26. lpp.

Biedrība šobrīd ir Kvebekā inkorporēta bezpeļņas etniska organizācija. Tai pieder Kanadas latviešu vecākais preses izdevums MLB Ziņotājs, un tā rīko dažādus kultūrālus un saviesīgus sarīkojumus. Biedru skaits maz mainās, turās ap simtu. Bez tiem biedrības darbu atbalsta vismaz vēl otrs simts labvēļu un lielā MLB Ziņotāja lasītāju saimē. Bez šī atbalsta biedrība nevarētu pastāvēt.

Kopš 1972. gada (23 gadus) tās priekšnieks ir Mārtiņš Štaubers, jo neviens cits šo amatu nav vēlējies uzņemties. Ilggadīgi amatu pildītāji ir kasiere Anita Poriete-Bedard, bibliotekārs Jānis Birze, Ilga Štaubere, Viesturs Hūns, Dagmāra Ziedīņa un Uldis Lūsis. Pēdējos pāris gadus sekretāres pienākumus veic Inese Ortmāne.

MLB Ziņotāja redakcijā bez redaktora, teksta uzrakstītāja un ielauzēja M. Štaubera vēl aktīvi darbojās administratore Anita Poriete-Bedard, kurai nule atkal palīgos pieteicies Konstantīns Čaks, iespējamu nu jau daudzus gadus veic Elmārs Bārdiņš, kopš septiņdesmitiem gadiem ekspeditores pienākumus čakli veic Velta Ozols, datorzinībās liels izpalīgs ir Imants Freibergs. Salikšanas un izsūtīšanas darba rūķos bijuši un ir uzcītīgi darba darītāji, kas ik mēnesi pulcējas redakcijā, lai rūpētos par to, lai izdevums sasniedz lasītājus. Šeit patlaban aktīvi ir Jānis Birze, Uldis Lūsis, Aina un Voldemārs Paegles, Ilga Štaubere, Anna Skujiņa un Vilma Ulmanē. Un liels ir to pulks, kas šo darbu tagad pārtraukuši. Neatvietojam darbinieks ir māksl. Ludvigs Kalniņš, kas ar savas izdomas bagātību un vieglo roku radijs pāri par 200 vāka zīmējumu, kas ik mēnesi rotā izdevuma pirmo lappusi. Plaša ir MLB Ziņotāja līdzstrādnieku saimē, kurā darbojas korespondenti no visas pasaules, skaitā ap 100, kādēļ visu to vārduš šeit uzskaitīt nav iespējams. Še jāpiezīmē, ka visi redakcijā strādā par brīvu. Parasti vienā atsevišķā numurā ir ap 30 dažādu autoru darbi. Nekad MLB Ziņotāja garajā pastāvēšanas gaitā (nepilni 46

gadi) nav bijis tik daudz teksta kā tagad, kas ir tā čaklo līdzstrādnieku nopelns. Ievērojams ir izdevuma metiens (šo-reiz 1060), kas gan pēdējos gados krities un kopejais lasītāju skaits, ko grūti aprēķināt. Sevišķi pēdējos gados tas pieaudzis Latvijā, kur izdevums ir visai iecienīts un uz kuriem tas nonāk pa dažādiem ceļiem. Jāpateicās tiem lasītājiem, kas savas izlasītās burtnīcas ir nosūtījuši tuviniekiem un paziņām tur.

MLB nav turīga organizācija, jo visus līdzekļus liek apgrozībā projektos un aktīvajā darbā. Ik gadu tā aproza ap \$ 25.000.-, no kuriem 80% ir MLB Ziņotāja ienākumi un izdevumi. MLB atbalsta LNAK darbu.

Būtu pienācis laiks rakstīt MLB vēsturi, lai nebūtībā neaizietu daudz ziņu, kas drīz vairs nebūs pieejamas dažādu apstākļu dēļ. Jautājums ir, kas to darīs. Vai mūsu saimē būs kāds brīvprātīgais, kas uzņemsies šo nozīmīgo pienākumu?

Šim jautājumam atbildi gaidot, lai beidzam šo iso pārskatu. Vēlēsim Montrealas Latviešu Biedrībai, no kuŗas būtībā savā laikā ir izauguši visi montrealiešu pasākumi, "zelta dienas" nākotnē! Lai tās atnāktu, mums vajadzīgs ikviens sabiedrības loceklis atbalsts. To gaidām un par doto sakām paldies!

* **Atzinīgus vārdus ASV presē izpelnījies diriģents Mariss Jansons.** Oslo Filharmonija savu 75 gadu darbību atzīmēja ar koncertu turneju un decembra sākumā viesojās arī Ņujorkā. Presē parādījās pazīstamā mūzikas kritiķa Allana Kozinna intervija ar diriģentu. Jau ievadā Mariss Jansons raksturots kā latviešu un kā viens no visvairāk pieprasītiem diriģentiem. Jansona popularitāte pieaugusi kopš 80. gada, sakarā ar mūzikas ierakstiem, kas aptver nevien standarta repertuāru, bet arī Artura Honnegera un Johanna Svendsona skaņdarbus, kas veikti ar Oslo Filharmoniju un vairākiem citiem pasauleslaveniem orķestriem. Kozinns paskaidro, ka M. Jansons ar Oslo Filharmoniju strādā jau 15 gadus un ar lielu pacietību izveidojis to par vērā ņemamu vienību. Viņam patlaban pavērusies iespēja kandidēt virsdiriģenta postenim Londonas Filharmonijā. Taču 51 gadu vecais diriģents nav karjērists. Kad tam pārmet tupēšanu nomaļajā Oslo, viņš atbild, ka viņam ar Oslo Filharmoniju ir laba ķīmiska reakcija". Kamdēļ vēl meklēt laimi citur?

Jansona veiksmīgo darbu ar savu orķestri ļoti atzinīgi vērtē arī EMI ierakstu studijas producents Džons Frasers, uzsverot Jansona trenēto mūziķu entuziasmu un profesionalismu.

Tālāk intervētājs isi atstāsta Marisa Jansona biografiskos datus un atzīmē kādreizējo padomju režīma aizliegumu Jansonam doties uz Berlīni, lai mācītos pie slavenā dieģenta Herberta fon Karajana un kļūtu par tā asistentu. Karajans toreiz ļoti apvainojies un aizrakstījis niknu vēstuli padomju Kultūras ministrijai. Piemināet arī Jansona iegūtā prēmija Karajana starptautisko diriģentu konkursā 71. gadā, Berlīnē.

Amerikāņu lasītājiem vēl pastāstīts, ka M. Jansons mūziku iemīlojis jau bērnībā, kad viņa tēvs Arvids Jansons diriģējis Rīgas operā. Mariss reiz paņēma līdz uz Karmenas izrādi, ku viņa māte dziedājusi galveno lomu. Kādā kritiskā brīdī mazais Mariss skaļi iebriecies: "Neaizties manu mammu!"

Intervijas noslēgumā citēta Marisa Jansona atziņa, ka mākslinieku nokauj rutina. Tādēļ ir svarīgi allaž uzturēt svaigu iztēli un ļaut vaļu fantāzijai.

Recenzējot abus Oslo Filharmonijas koncertus Kārnegija zālē, dažkārt itin nesaudzīgais kritiķis Bernards Hollands lielu atzinību par orķestra pēdējo 15 gadu briedumu un sasniegto labo kvalitāti piešķir tā uzticīgajam diriģentam - Marisam Jansonam.

Biruta Sūrmane, Radio Brīvā Eiropa, Ņujorka

* Vecgada vakarā, 31. decembrī, Latviešu Sabiedriskā centra rīkotajā Jautrā Jaungada sagaidīšanas sarīkojumā piedalījās ap 50 1995. gada sagaidītāju, kas mielojās pie L. Bisenieka sagatavotām vakariņām un dejoja pie J. Remeikas deju mūzikas. Laiks aizritēja nemanot un Jaunais gads atnāca ar gaišu noti.

**LAIMĪGU UN RAŽENU JAUNGADU
vēl**

Dr. Norbert and Eva Kazdan

Elenora Dudarova

Laipni lūdzam nokārtot MLB Ziņotāja abonementu!

Biežāk lietoto telpu adreses: Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
 Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
 Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

- 12. janvārī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**
 plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
- 15. janvārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 18. janvārī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra **valdes sēde.**
- 19. janvārī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu organizāciju padomes **kārtējā darba sēde.**
- 22. janvārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 28. janvārī, plkst. 12:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu skolas **Draudzīgā aicinājuma piemiņas akts.**
- 28. janvārī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Biedrības **47 gadu pastāvēšanas sarīkojums** ar māksl. Erika Dzeņa slidišu izrādi. Vērtīgo mākslas priekšmetu izloze. Skatiet ipašu paziņojumu **25.** lappusē!

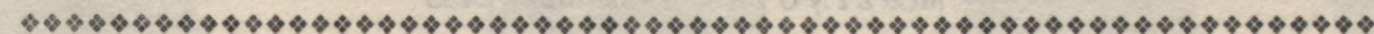
- 1. februārī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
- 2. februārī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**
 plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
 plkst. 14:00, Tajā par tūrismu Latvijā referēs Z. Vilks no Latvijas. Skatiet ipašu paziņojumu **24.** lpp.!
- 5. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**
- 5. februārī, plkst. 18:30, divpadsmitā televīzijas kanāli, CFCF **Travel Travel programma par Latviju.** Būs apciemojums Rīgā, Gaujas Nacionālā parkā, Rundāles pili, Brīvdabas muzejā un Jūrmalā.
- 18. februārī, plkst. 13:30, Latviešu centrā, DV Monrealas nodaļas **gada sapulce.** Plkst. 14:00 tā būs pilntiesīga pie jebkuŗa ieraduŗos biedru skaita.
- 19. februārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 St. Sulpice ielā, Montrealas latvieŗu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 19. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latvieŗu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**
 plkst. 14:30, apmēram, turpat baznīcā, latvieŗu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **gada sapulce.**

Turpmākie Montrealas Latvieŗu Biedrības sarīkojumi:

- 1. aprīlī, plkst. 16:00, Latvieŗu centrā, gadskārtējais **Aprīļa joks sarīkojums.**
 Plaŗāka informācija turpmākajos MLB Ziņotāja numuros.
- 4. novembrī, plkst. 10:00, Latvieŗu centrā, gadskārtējais **mājas cepumu un lietiskās mākslas priekŗmetu tirdziņŗ.** Plaŗāka informācija vasaras otrā pusē.

MLB Z 1995 I 1.060 e

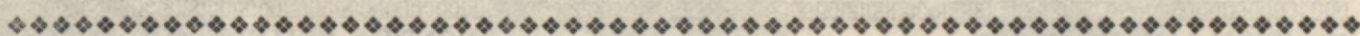
Vēŗšam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŗA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiem!

MLB ZIŅOTĀJA administrātorēi un MLB kasiere A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que, Canada H9R 2X5, 514-697-6624

Ar ņo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 27.50 vai \$ 22.50)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segŗšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlaboŗšanai, maŗinu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
MLB biedru maksu par 1994./5. darbības gadu	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latvieŗu biedrībai	\$ _____
Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta kōda, tālruŗa numurs) (paraksts)

ŗo MLB Ziņotāja numuru nododam Kanadas pastā ņi gada 10. janvārī. Ziņojiet redakcijai, ja neesat to saņēmuŗi!

Dāviniet MLB Ziņotāju saviem tuviniekiem un paziņām Latvijā un citur. Viņi būs pateicīgi par Jūsu sagatavoto pārstēigumu!

